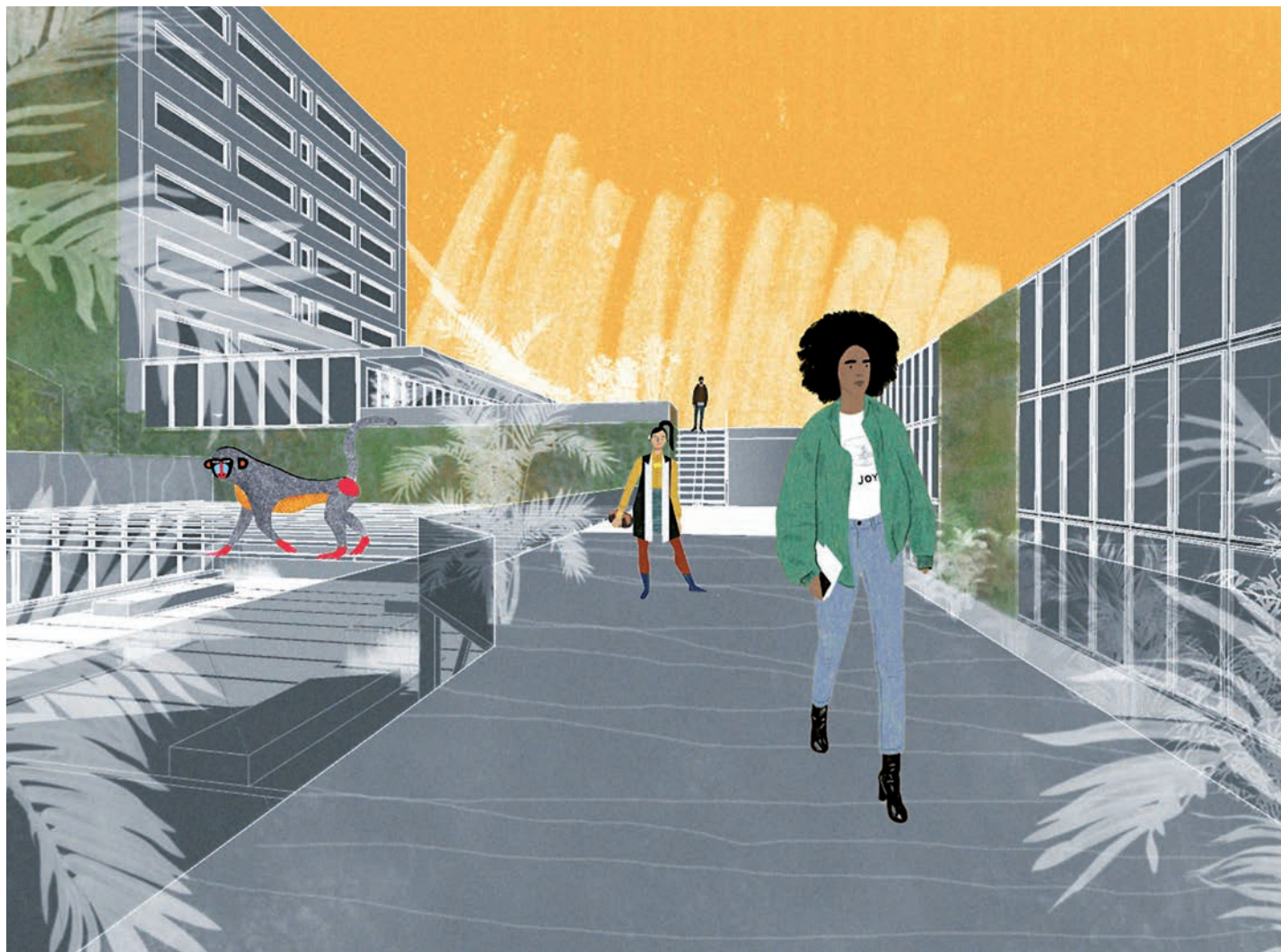

ZAHRADA - PARK - KRAJINA

XXVIII. ročník

3/2018

Kdo jsme, odkud jsme přišli a co tu vlastně hledáme ■ Zahradníci 19. století V. Spisovatelé ■ Zahradní architektky první poloviny 20. století ■ Zhodnocení provozní bezpečnosti stromů před započítáním práce na stromech ■ Výstaviště Flora Olomouc se promění v moderní výstavnický areál

TÉMA: VZDĚLÁVÁNÍ Jak se líhne krajinářský architekt ve světě ■ Rozhovor s Tillem Rehwaldtem ■ Výuka krajinářské architektury a arboristiky v ČR a SR ■ Ohlédnutí za evropským setkáním studentů krajinářské architektury ■ Alnarp – na skok do Švédska ■ Exkurze do Itálie z pohledu studentů

SPOLEČNOST PRO ZAHRADNÍ
A KRAJINÁŘSKOU TVORBU

VELKOOBCHODNÍ TRVALKOVÁ ŠKOLKA

**SORTIMENT TRVALEK, SKALNIČEK, TRAV, BYLINEK, CIBULOVIN A KAPRADIN | KOMPLETACE ZAKÁZEK
MINISADBA PRO STŘEŠNÍ ZAHRADY | NAPĚSTOVÁNÍ TRVALEK V POŽADOVANÝCH KONTEJNERECH**

ŠKOLKY
Haupt

Kontaktní údaje:

Tel.: +420 607 966 388 E-mail: info@skolkyuo.cz Web: www.skolkyuo.cz

Ústí nad Orlicí, Oldřichovice 107, 562 06

**OVOCNÁ ŠKOLKA
ÚDRŽBA ZELENĚ**

pěstování ovocných dřevin a růží
zahradnické služby, arboristika

Tel.: + 420 732 569 825
Tel.: + 420 603 147 417

20

lét s vámi

CASH & CARRY

CASH & CARRY

ADAM

ZAHRADNICKÁ A.S.

Na ploše dvou hektarů
je pro Vás připraven
k okamžitému odběru
široký sortiment rostlin
v kontejnerech
a zakládkách.

www.adamza.cz

289 15 BRÍSTVÍ, (dálnice D11, exit 18)
tel.: 325 516 099, fax: 325 516 098
e-mail: bristvi@adamza.cz

Odborný časopis oboru
zahradní a krajinářská tvorba
vydává
Společnost pro zahradní a krajinářskou
tvorbu, z. s.

www.zahrada-park-krajina.cz

Redakční rada:

Předseda:

Petr Förichtgott, tel.: 604 872 403, petrftt@volny.cz

Místopředseda:

Aleš Steiner, tel.: 777 818 310,
steiner@steineramalikova.cz

Členové:

Petr Růžička, tel.: 603 256 754, ruzicka@baobab.cz
Zuzana Rezníčková, tel.: 603 102 567,
reznickova@kalina.cz

Karel Slánský, tel.: 604 584 846, slansky@email.cz

Helena Vrablcová, tel.: 608 243 340,
hel.vrab@email.cz

Centrální e-mail pro odesílání článků:
redakcni.rada.zpk@seznam.cz

Vydavatel:

Společnost pro zahradní a krajinářskou
tvorbu, z. s.
Plzeňská 247/59, 150 00 Praha 5
Tel./fax: 257 323 953
e-mail: redakce@szkt.cz, kancelar@szkt.cz
www.szkt.cz

Vydavatelský servis:

PRO VOBIS, s.r.o.
Kladenská 107, 160 00 Praha 6
Mgr. Michal Babor
Tel. 721 481 579, m.babor@provobis.cz

Grafická úprava:

Roman Martinka

Distribuce v ČR:

Postservis

Distribuce na Slovensku:

Pressmedia, spol. s r.o.

Roční předplatné činí 664 Kč.
Cena jednoho čísla je 166 Kč.

Předplatné a příjem inzercí vyřizuje vydavatel.

Reg. zn. MK ČR 6449
ISSN 1211-1678

© Společnost pro zahradní a krajinářskou
tvorbu, z. s.

Žádná část tohoto díla nesmí být jakoukoli
formou šířena bez písemného souhlasu
vydavatele.

Foto na obálce: Vizualizace z diplomové práce
Záhradno-architektonické riešenie pasáže
Stefana Wiecheckiego vo Varšave. Autorka
Ing. Denisa Petreková, SPU Nitra

Recenze

- 7 Kdo jsme, odkud jsme přišli a co tu vlastně pohledáváme
Jiří Mareček

Historie

- 11 Zahradníci 19. století V. Spisovatelé
Jaromír Tlustý

- 14 Zahradní architektky první poloviny 20. století
Šárka Steinová, Stanislava Ottomanská

Arboristika

- 18 Zhodnocení provozní bezpečnosti stromů před započítáním práce
na stromech (pokračování)
Don Roppolo

Dílo

- 20 Výstaviště Flora Olomouc se promění v moderní výstavnický areál
Michaela Nováková

Téma: Vzdělávání

- 24 Jak se líhne krajinářský architekt ve světě
Vladimír Sítta

- 26 Rozhovor s Tillem Rehwalddtem
Karel Slánský

- 29 Výuka krajinářské architektury na Zahradnické fakultě
Mendelovy univerzity v Brně
Zora Kulhánková

- 32 O výuce krajinářské architektury u nás a v Americe
Helena Vrablcová

- 36 Krajinná a záhradná architektúra na Fakulte záhradníctva
a krajinného inžinierstva SPU v Nitre
Lubica Feriancová, Mária Bihuňová

- 38 Zahradní a krajinářská architektura na ČZU v Praze
Jan Vaněk

- 40 Krajinářská architektura na Fakultě architektury ČVUT v Praze
Vladimír Sítta

- 43 Arboristika na Fakultě agrobiologie, potravinových
a přírodních zdrojů na ČZU
Petr Iran

- 44 Restart Arboristiky na LDF MENDELU
Luděk Praus, Jiří Rozsypálek, Petr Martinek, Luboš Úradníček, Libor Jankovský

- 46 Studium krajinné architektury v Rakousku
Martin Straka

- 48 Ohlédnutí za evropským setkáním studentů krajinářské architektury
Alice Frydrychová

- 50 Alnarp – na skok do Švédska
Lucie Olejárová

- 53 Exkurze do Itálie z pohledu studentů
Helena Vrablcová

Milí čtenáři,

s podzimem přichází začátek nového semestru na našich univerzitách. Pro některé studenty bude pokračováním jejich studia, pro jiné to bude nové seznámení s univerzitním prostředím, další možná v tuto chvíli přemýšlejí, na kterou školu se mají přihlásit, aby naplnila jejich očekávání. Třetí letošní číslo časopisu Zahrada-Park-Krajina, které právě držíte v rukou, se věnuje tématu vzdělávání a přináší různé pohledy z několika našich vysokých škol vyučujících obor krajinářská architektura a arboristika. Možná jste zaznamenali veřejnou debatu se zástupci vysokých škol, která proběhla v roce 2017 v Praze. Poprvé se zde podařilo ukázat jednotlivé školy a jejich přístupy k výuce na jednom místě.

Redakční rada chce k tomuto tématu přispět a v debatě pokračovat. Tradiční škola krajinářské architektury a alma mater většiny z nás, Zahradnická fakulta v Lednici, již není jedinou školou, která připravuje studenty pro tento obor. V současnosti mají toto zaměření výuky také dvě pražské vysoké školy, Česká zemědělská univerzita a Fakulta architektury ČVUT. S ohledem na blížící se výročí společného státu jsme požádali o příspěvek také kolegyně z Fakulty záhradníctva a krajinného inženýrstva ze slovenské Nitry.

Úvodní úvahu z globální perspektivy přináší Vladimír Sitta, zařazeny jsou informace od pedagogů z jednotlivých fakult, inspirativní je pohled na studium v zahraničí v rámci programu Erasmus od Lucie Olejárové ze švédského Alnarpu a z Vídně od Martina Straky nebo postřehy z Fulbrightova programu od Zuzany Ambrožové. Zajímavý je rovněž rozhovor s německým krajinářským architektem Tillem Rehwaltem. Věříme, že informace z jednotlivých škol osloví budoucí zájemce o studium a některé současné studenty povzbudí ke studiu v zahraničí.

Kromě tematické části věnované vzdělávání, která je v tomto čísle obsáhlejší než obvykle, přinášíme také tradiční rubriky. Dozvíte se o rozvoji výstaviště Flora Olomouc, které je partnerskou organizací SZKT; zařazením článku navazujeme na dřívější číslo časopisu věnované zahradnickému výstavnictví. V rubrice historie na vás čekají zahradníci spisovatelé a nechybí ani novinky z arboristiky.

Studentům přejeme úspěšný start do nového semestru a všem ostatním pohodový podzim. V posledním čísle časopisu nás čeká téma 100. výročí vzniku Československa z pohledu našeho oboru. Stejně téma bude zároveň naplní tradiční konference v Luhačovicích.

Karel Slánský
člen redakční rady

Téma letošní konference ECLAS – KRAJINY KONFLIKTU

Ve dnech 9.–12. září proběhla v Belgii konference při příležitosti stoletého výročí ukončení první světové války. Téma letošní konference bylo inspirováno tímto světovým konfliktem. Konference přistupovala ke „konfliktním krajina-
m“ několika způsoby. Zaměřila se na místa, kde se tyto konflikty střetávají a násobí. Jak řešit

konflikty, jaké používat argumenty, výzkumy a metody a jak rozeznat, interpretovat a řešit problémy? Kdy, kde a jak je potřeba zasáhnout? Konference prozkoumala, jak se mohou příležitosti vyskytnout uvnitř nebo během konfliktu a jak to může vést ke spolupráci a integraci.

Zdroj: <http://conference.eclas.org>

Zapojte se k #ChooseLandscape až do konce října

Cílem této kampaně na podporu uplatnění a rozvoje kariéry v oboru krajinářské architektury a podobných oborů spojených s krajinou je zvyšovat povědomí o krajině jako

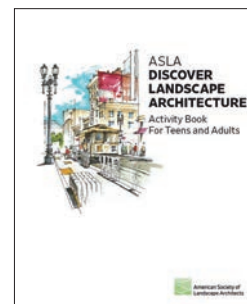
o profesi, zlepšit přístup k péči o krajinu a o její ochranu a inspirovat mladé lidi a studenty, aby si vybrali svoje budoucí povolání spojené s krajinou.

Řekněte o svém studiu, o své praxi i o svých koničích spojených s oborem prostřednictvím blogů, sociálních sítí či pomocí pracovního portfolia.

Zdroj: www.landscapeinstitute.org

Nové publikace od ASLA

Výukové a zábavné Activity knížky od American Society of Landscape Architects jsou určeny pro každého, kdo se zajímá o krajinářskou architekturu, architekturu či plánování, a pro všechny, kteří rádi kreslí a potřebují inspiraci. Hlavním záměrem je díky obrázkům a popisům ukázat tvůrčí práci architektů. Kniha je sestavena tak, že provádí po jednotlivých oddílech a objektech krajinářské architektury a díky náčrtům a radám od profesionálů i studentů dá ucelený pohled na problematiku navrhování konkrétních projektů. Kniha jsou zdarma ke stažení na www.asla.org/activitybooks/.

Dny zahradní a krajinářské tvorby XXIII „100 let minulých a 100 let budoucích“

V roce 2018 slavíme 100. výročí založení Československé republiky. Letošní luhačovická konference se zamýšlí nad budoucností zahradnických oborů, především těch, které jsou spjaty se zahradní a krajinářskou architekturou. Konference se koná ve dnech 28.–30. 11. 2018 v městském kulturním domě Elektra v Luhačovicích a jejím cílem je na velmi pestré nabídce témat ukázat to nejlepší, co za uplynulé období na území dnešní České republiky vzniklo. Pozornost bude kromě jiného zaměřena na odkaz první Československé republiky, období totalitních režimů a nejzajímavější tendence v oboru po roce 1989. Dny zahradní a kraji-

nářské tvorby jsou pojímány jako jednoznačný úspěch našeho oboru v tvorbě veřejného prostoru a doklad dynamického růstu krajinářské architektury po roce 1989. SZKT má na této dosažené kvalitě významný metodický, odborný i profesijní podíl. Odborný program je strukturován do souboru základních témat, která by měla co nejlépe charakterizovat navržené cíle konference.

Základní témata:

- Krajinářská architektura – tradice a výzva!
- Dřeviny v krajinářské architektuře – co bylo a co nás čeká?
- Květiny v krajinářské architektuře: 100 let minulých a výzva pro budoucnost
- Péče o dřeviny: arboristika dříve, nyní a v budoucnosti
- Školkařství: odkaz minulosti a výzvy pro budoucnost

- Památková péče, památky zahradního umění: historie, současnost a budoucnost
- Spolková činnost, občanská sdružení – prověřený fenomén růstu oborové pospolitosti Zahradnické výstavnictví – ‘výkladní skříň’ oboru
- Oborová scéna na Slovensku – společný kus práce a další výzvy
- Výzkum v zahradnických oborech – byl, je a bude existovat?

Ze zahraničních přednášejících se konference zúčastní Dipl.-Ing. Cornelia Pacalaj z pracoviště Lehr- und Versuchsanstalt Gartebau Erfurt a Martin Hajman z pracoviště The Arctic University of Norway – Tromsø Arctic-Alpine Botanic Garden. Součástí konference bude také výstava Po stopách českých prvorepublikových zahradních architektů, jejímiž autory jsou Šárka Steinová, Stanislava Ottomanská a Roman Zámečník.

Zemřela Kateřina Tuzarová

„V těchto zdánlivě zcela nehostinných dvorech a zahradách na první pohled vycítím směr, kterým by se další zásahy měly ubírat. Získat pohledovou dominantu malebně pokrouceného kmene přestárleho ovocného stromu při vstupu na pozemek, se stavební činností běžně zatraceného. Zdůraznit pohled na původní kouzlo bývalých dvorů a zahrad. Vráti nás ve vzpomínkách do dětství, do nezapomenutelných okamžiků prázdnin u prarodičů, tetiček a strýčků, kteří plnili funkci dnešních táborů či pobytů v přímořských letoviscích“.

S lítostí předáváme smutnou zprávu, že autorka těchto slov, publikovaných v mimořádném čísle našeho časopisu v roce 2003, věnovaném soukromým zahradám, Ing. Kateřina Tuzarová, zemřela náhle 1. 8. 2018. Byla jednou z nejtalentovanějších krajinářských architektů své generace. Její dílo uvidíme jak ve veřejném prostoru měst, tak i v soukromých zahradách. Její půvabná dětská hřiště rozvíjela fantazii i dovednosti několika generací dětí.

(Inter)Sucho – vážná hrozba pro Českou republiku

Intersucho je společný projekt Ústavu výzkumu globální změny CzechGlobe, Mendelovy univerzity v Brně a Státního pozemkového úřadu. Sleduje stav sucha v Česku. Intersucho sleduje

zemědělské sucho z „tvrdých“ měřitelných dat, zároveň do tvorby výrazně vstupují agronomové zemědělských podniků jako zpravodajové z katastrů, na nichž hospodaří. Snahou je dělat

ještě lepší předpovědi sucha v ČR a dostat je přímo k zemědělcům, kteří si mohou s ohledem na vlhkost půdy lépe naplánovat polní práce.

Zdroj: Intersucho.cz

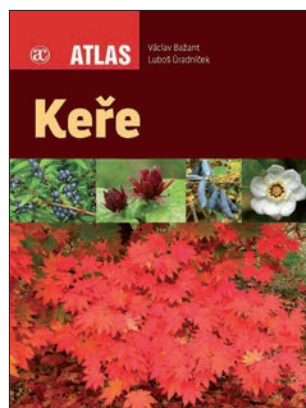
Ocenění pro rakouský projekt Aspern Seestadt

Projekt jezerního města na okraji Vídně Aspern Seestadt řeší na ploše 240 hektarů bydliště pro 20 tisíc lidí, pracovní příležitosti i rekreaci. Jeden z největších evropských projektů spojuje život, práci, vzdělání, kulturu a volný čas na jediném místě. Vysoká kapacita i funkčnost dopravy je doplněna sítí pěších tras a cyklostezek, které spojují novou čtvrť s bezprostředním okolím. Ve středu čtvrti se nachází obrovské jezero a park. Za udržitelný rozvoj města a plánování získal projekt ocenění Real Estate Manager Award 2018.

Zdroj: www.irem.org

Novinky z nakladatelství Academia

Nakladatelství Academia vydalo publikaci **Keře** z pera dvou předních českých dendrologů Ing. Václava Bažanta, Ph.D. (odborného vedoucího arboreta v Kostelci a pedagoga na FLD ČZU v Praze) a doc. Ing. Luboše Úradníčka, CSc. (odborného vedoucího arboretu Křtiny a Řícmanice a pedagoga na LDF MENDELU v Brně). Atlas keřů pojednává především o základních domácích a běžně pěstovaných cizokrajných taxonech, avšak jsou zde zahrnuty i méně časté taxony, které se teprve rozšiřují do kultury.

Další knihou z edice Průvodce jsou **Pražské historické zahrady a parky** od Jany Stejskalové. Publikace umožní nahlédnout do nejznámějších pražských zahrad a parků, ale i na méně známá zahradní díla. Praktický průvodce je koncipován primárně pro studenty zahradních oborů či architektury, ale i pro zvědavější turisty a veřejnost.

Zdroj: www.academia.cz

Debata v Karlíně: Adaptace na klimatické změny v rámci zeleného generelu hl. m. Prahy

Rádi bychom vás pozvali na debatu, která se uskuteční v rámci LANDSCAPE FESTIVAL PRAHA KRAJINA-MĚSTO-VEŘEJNÝ PROSTOR dne

19. 9. 2018 v Praze. Cílem debaty je prodiskutovat a obeznámit účastníky debaty s možnostmi zmírňování negativních dopadů klima-

tické změny zejména pomocí přírodě blízkých opatření zelené infrastruktury a zachycování a hospodaření se srážkovými vodami v Praze.

Konference DĚTI A MĚSTO / PROSTOR PRO HRU

Po úspěšném loňském 1. ročníku konference Architektura dětem pořádá ČVUT Fakulta architektury ve dnech 25.–26. 10. další ročník této dvoudenní konference, která se bude konat v Centru architektury a městského plánování. Jejím hlavním cílem je rozvinout do hloubky jedno z klíčových témat existující platformy, a to Děti a město. Konference se tentokrát zaměří na Prostor pro hru. Cílem je upozornit na důležitost dětské hry venku, na její přínosy pro rozvoj dětí a na to, že herní prostory jsou důležitou součástí města a měly by

být navrženy tak, aby do něj vhodně zapadaly a zároveň aby dobře sloužily svému účelu, tedy dětské hře. Konference se bude detailně věnovat problematice stávajících evropských norem pro dětská hřiště, jejichž novela vstoupí v platnost na podzim tohoto roku. Pozvánku na odbornou přednášku přijali dva zahraniční hosté – Helena Menezes, generální ředitelka společnosti H. Menezes Risk Vision, a Nicola Butler, předsedkyně nadace Play England.

Zdroj: architekturadetem.cz

Stromy svobody rostou od Aše po Užhorod

V mapě Nadace Partnerství je zaznamenáno přes dva tisíce Stromů svobody. Nových stromů stále přibývá a v posledních týdnech se navíc podařilo nalézt jubilejní háje i celé stromové aleje v Česku i na Slovensku, na jejichž hledání spolupracuje Nadace spolu s Lesy ČR.

Stromy svobody jsou od roku 1918 vysazovány ve významných datech naší země jako symboly svobody, demokracie a vlastenectví po celém Československu. Výsadba většinou soliterních stromů byla spojena s významnými událostmi a výročími naší země nebo lokálními událostmi jednotlivých obcí. V kontextu výsadbových vln se ale výrazně vymyká především rok 1928, kdy sehráli klíčovou roli českoslovenští lesníci.

Rok 2018 by měl na stoletou éru výsadeb důstojně navázat, a tak další nemalou ambicí Nadace Partnerství je vysadit společně s místními komunitami v rámci oslav výročí vzniku republiky symbolických 2018 Stromů svobody v tuzemsku i zahraničí. Nadace k tomu nabízí konzulta-

ce nad vhodným místem i datem výsadby, nabízí k zakoupení balíček k oslavě republiky, zapěstovaný strom za zvýhodněnou cenu nebo možnost založit si jednoduše spojeneckou sbírku a získat na oslavu vlastní peníze.

Všechny informace a materiály jsou na webu www.stromysvobody.cz, kde můžete zaregistrovat proběhlé i budoucí výsadby.

Magdaléna Milostná, David Kopecký

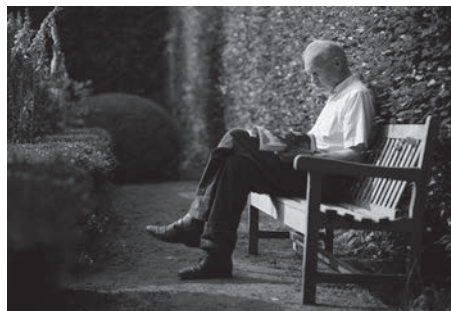
Studentské předplatné časopisu Zahrada-Park-Krajina

Studenti se mohou stát členy Společnosti pro zahradní a krajinařskou tvorbu, z.s. a odebírat časopis za zvýhodněnou cenu. Podmínkou je roční symbolický příspěvek a potvrzení o studiu. Více informací na www.szkt.cz v sekci Členství nebo na e-mailové adrese kancelar@szkt.cz. Rádi vám poradíme.

Zemřel inovativní krajinářský architekt Jacques Wirtz

Ve věku 93 let zemřel belgický krajinářský architekt Jacques Wirtz, známý obnovou Jardin du Carrousel v zahradách Tuileries v Paříži. Společným prvkem jeho zahrad je použití zelené architektury v podobě vlnících se „mraků“ stálezelených tvarovaných rostlin, jako je zimostrás či tis. Domníval se, že zahrady by měly chránit a rozvíjet ducha místa a ne na ně lepit autorovu známku.

zdroj: The New York Times

První celoevropská výstava krajinářských projektů

V září začala výstava projektů krajinářské architektury IFLA Europe Projects Exhibition 2018 s názvem Krajinářská architektura jako společná řeč. Cílem výstavy je ukázat výběr reprezentativních projektů z členských států, mezi nimiž se objeví i projekty krajinářských

architektů z České republiky. Slavnostní zahájení proběhlo 7. září v Londýně a nyní se 61 projektů z 24 států prezentuje v jednotlivých zemích. Myšlenku výstavy přinesla Mezinárodní federace krajinářských architektů (IFLA Europe). Českým členem federace je sekce naší Společnosti Česká asociace pro krajinářskou architekturu ČAKA – CZALA.

Ohlédnutí za Víkendem otevřených zahrad a Dnem evropského dědictví v Lomnici

Dne 9. 6. 2018 jsme v Lomnici opět uspořádali **Víkend otevřených zahrad**. Celkem se této akce zúčastnilo 194 zahrad po celé republice. Letos se ujal odborného výkladu Ing. Radim Klepárník s Eliškou Matouškovou a svého úkolu se zhostili úspěšně. Účast 60 návštěvníků svědčí o neutuchajícím zájmu jak o zámecký park, tak i o oranžerii.

Zde se výkladu ujala autorka příspěvku. Zlatým hřebem bylo slavnostní odhalení dvou přírůstků zahradních lemovek ze Slovenska a z Anglie.

Den evropského dědictví se uskutečnil v sobotu 15. 9. 2018. Pořadatelem byl Okrašlovací spolek pro Lomnici a okolí (OSLO) a městys Lomnice. Komentovaný výklad v oranžerii letos provedl

Ing. Radim Klepárník. Expozici oranžerie opět doplnily květy jiřinek, které věnoval a aranžoval Jan Křepela z Kunštátu. Závěrem je třeba poděkovat za vstřícnost majitelce oranžerie Zdeně Tousekové při pořádání jak jarní, tak podzimní akce na jejím pozemku.

Dagmar Fetterová

Od evropského k mezinárodnímu bienále krajinářské architektury

Od září do října se v Barceloně uskuteční desátý ročník bienále s názvem Krajina zítřka. Krajina s problémy, jako jsou změny klimatu, vyčerpání zdrojů, ústup demokracie, růst intolerance a zranitelnost prostředí. Jak bude vypadat krajina zítřka s těmito stěžejními problémy? Na bienále se bude konat několik přednášek a diskuzí s osobnostmi krajinářské architektury spolu s dalšími profesemi z celého světa. Mezinárodní porota udělí cenu za přínos krajinářské architektury a městskému plánování, kde má na výběr z přihlášených projektů po celém světě, přičemž finalisté obdrží cenu a budou moci svoje práce představit na sympoziu.

Zdroj: landscape.coac.net

Kdo jsme, odkud jsme přišli a co tu vlastně pohledáváme

Jiří Mareček

(Poněkud delší úvod k soudobému vydání devíti publikací zahrnujících rozvoj našeho oboru v období let 1918–1945, zhodnocených Cenou „Gloria musealis“ Asociací galerií a muzeí ČR, 2017, 2018)

Zrodili jsme se z přirozené lidské a všudypřítomné touhy po kráse. Našimi předchůdci nebyli pouze nejčastěji citovaní „velcí tvůrci“, ale zejména generace zámeckých zahradníků, duchovně hřejivé venkovské předzahradky a zvláštní atmosféra vesnických záhumenních ovocných sadů. Vznikaly „krasosady“ a „libosady“, naši předkové byli „krasosadovníci“ nebo „umělečtí zahradníci“, zahradní architekt Josef Kumpán (1895–1961) prezentoval svoji firmu „J. Kumpán, architekt zahradního umění – Praha“, Karel Čapek představil svého „zahradníka“ nejen jako znalce přírodních zákonů, ale i osobitého tvůrce zahradní krásy a duchovních hodnot zahradního prostředí. Oporou početných okrašlovacích spolků v první polovině 20. století byli naši tehdejší kolegové, městskou zeleň v tomtéž období vytvářela síť „sadových úřadů“.

Protože jsme řešiteli nejčastěji vícefunkčního prostoru, je pro kompoziční formy zahradní a krajinářské architektury typická spolupráce s řadou dalších oborů. Míra jejich účasti v krajinářské kompozici však může, ale také nemusí být obsažena¹⁾ a má v prostředí, jehož kompozičními prostředky jsou terén, voda, vegetace a obloha, konkrétně vyhrazenou působnost. Zahradní a krajinářská architektura, jejíž výslednou, finalizující a kompletující hodnotou je vytvoření krásna, má svůj bohatý, vnitřní a vlastní estetický potenciál ke tvorbě samostatných, osobitých a nezávislých kompozičních soustav.²⁾ Typickým rysem posledních desetiletí je skutečnost, že řada těchto doplňujících kompozičních přístupů nám klade s více či méně důraznější intenzitou otázku, která je nadpisem tohoto pojednání. Jedná se o většinou

Prof. Ing. Jiří Mareček, CSc.
absolvent sadovnického směru zahradnického oboru v Lednici, vedeného legendární a velkorysou osobností prof. Ing. Dr. Jaromírem Scholzem. V letech 1971–1991 ředitel VŠÚOZ, dnešního VÚKOZ v Průhoních, vyučující zahradní a krajinářskou architekturu v letech 1961–1991 na VŠZ v Praze a MENDELU – zahradnické fakulty v Lednici. Je čestným členem Společnosti pro zahradní a krajinářskou tvorbu.

Při hodnocení historie našeho oboru zpravidla a právem citujeme významné osobnosti, v jejichž stínu zůstávají zahradníci. Neuplatňovali se totiž pouze na úrovni realizací a pěstební činnosti (údržby), ale i autorstvím řady sadových úprav. Významnou úlohu zde měly „sadové úřady“ jako zahradnická zařízení například v Praze, Hradci Králové, Plzni, Brně aj. Na fotografii je kolektiv sadového úřadu v Hradci Králové se svým vedoucím Janem Otavou (sedící), který tuto funkci vykonával 40 let (1908–1948). Byl dlouholetým spolupracovníkem a upřímným „kolegou“ J. Gočára a řady dalších významných architektů. Kromě vynikajících realizací řady autorů (Thomayer, Gočár, Kamenický, Kavka aj.) se výrazně samostatnými tvůrčími díly sadového úřadu staly městské aleje, úpravy nábřeží a celé řady veřejných městských úprav, mimořádné sadové úpravy toků Labe a Orlice mimo město (cca 15 km) aj. Ne náhodou se Hradec Králové stal ve 30. letech místem první československé výstavy o zahradních městech

nedomyšlené postoje, které zastiňují (degradují) krásno jako výslednou, finální a shrnující duchovní hodnotu krajinářského díla a přiznávají mu proto pouze určitou doplňkovou hodnotu. Této skutečnosti odpovídají i různé úrovně porušování významu či vůbec opodstatnění našeho oboru.³⁾ V této situaci je užitečné připomenout si naši minulost, která vytvořila hodnoty zahrnující pojem „zeleň“ a formy „lidového krajinářství“ ve venkovském prostoru, tedy v době, kdy řada těchto kritiků byla v dětském věku. I v minulosti samozřejmě existovaly širší oborové návaznosti na naši činnost, měly však nejčastěji výrazně kultivované a skutečně kolegiální formy.

Léta 1918–1948 byla velkorysým a věcně nejpodstatnějším obdobím budování základů našeho oboru. Demokratické principy tehdejší společnosti se odrážely v lásce k vlasti, ve snahách budovat nejen vlastní existenci, ale i stát, a tedy i kolegiálními vztahy náš obor jako celek. Vznikla základní síť zahradnických (realizačních) subjektů, rozvinulo se okrasné školkařství, vzniklo v našem oboru první výzkumné pracoviště v Průhonicích (1927). Celý rozvoj měl výrazně evropský charakter, bohaté zahraniční pracovní pobyty v Německu, Francii, Nizozemí a ve Velké Británii velmi podstatně přispěly k vysoké odborné úrovni zahradní a krajinářské architektury. V návaznosti na nově vznikající fenomén vilových zahrad se utvářela prvotní československá avantgarda našich nadšených předchůdců, pradědů, dědů a otců. Ataky na tento nově se rodící svět, samozřejmě s počátečními nedostatky, byly zvláště bolestivé (Žák aj.).

Základním rysem utváření našeho oboru ve druhé polovině 20. století byl jeho výrazně protikladný vývoj. Mezi základní negativní vlivy patřila především oficiální negace zahradní a krajinářské architektury ve formě prvorepublikových vilových zahrad, v letech 1945–1975 nevyšla žádná publikace o obytných a okrasných zahradách, oficiální rozvoj zahrádkářské činnosti byl směřován k pěstování ovoce a zeleniny, sadovnická – dnes zahradně-architektonická činnost byla chápána pouze jako více méně tzv. „sídlíštní zeleň“. Obor zahradní a krajinářské architektury byl centrálně oddělen od ostatních zahradnických profesí a byl začleněn do tehdejšího ministerstva vnitra a později ministerstva místního hospodářství, na úroveň služeb, to je například čištění města, údržba komunikací, svoz komunálního odpadu aj. Téměř zcela zanikly prvorepublikové komplexní projektové a realizační subjekty. Nově vzniklý systém osamocených projektantů zelené pod výrazným (často negativním) metodickým vlivem rozsáhlých projektových pracovišť byl destruktivní vývoje oboru. První československá vysokoškolská výuka zahradní a krajinářské architektury na ČZU v Praze byla zrušena několik let po svém založení (1947) a spolu s ní odešel z vysokoškolské výuky doc. Ing. Dr. Bohumil Kavka. Další významný představitel oboru, prof. Ing. Dr. Jaromír Scholz, zakladatel vysokoškolského oboru v Lednici, byl v podstatě z tohoto pracoviště vypovězen (1961). Jedinou odbornou komplexní prezentací a platformou rozvoje oboru jako celku byl tehdejší Výzkumný ústav okrasného zahradnictví v Průhonicích (dnešní VÚKOZ) a příslušné katedry vysokoškolské výuky v Lednici.

Výrazně pozitivními, obor rozvíjejícími aktivitami bylo založení vysokoškolské výuky zahradní a krajinářské architektury (prof. Ing. Dr. Jaromír Scholz), realizace ve své době jedinečného celku, tematicky zaměřené botanické zahrady při VŠZ v Brně (prof. Ing. Ivar Otruba), obnova v roce 1962 zcela devastovaného ústavu okrasného zahradnictví v Průhonicích, vzorové sestavy zeleně v řadě sídlíšť (Brno – Lesná aj.), rozvoj příměstských lesů (Praha, Hradec Králové aj.), vznik komplexních sadovnických pracovišť komunálních podniků (Praha, Plzeň aj.). Podstatou těchto pozitivních přínosů nebyly dané společenské a hospodářské poměry, ale prakticky vždy příkladná osobní obětavost jedinců.

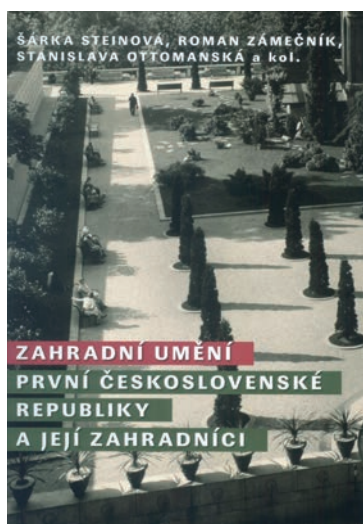
Odpověď na otázku uvedenou v nadpisu tohoto pojednání není jednoduchá ani jednoznačná. Pozitivním a povzbuzujícím rysem tohoto období je skutečnost, že jsme měli řadu obětavých a schopných předchůdců, kteří rozvíjeli náš obor v dobách dobrých i špatných. Nikdy jsme jako obor nikomu nic „neodcizili“, naopak bylo odcizeno nám – na duchu, tvůrčí činnosti i majetku. Tato čistá minulost našeho oboru by neměla být chápána na úrovni sentimentální vzpomínky, ale jako povzbudivá duchovní a věcná skutečnost v soudobém rozvoji oboru zahradní a krajinářské architektury. V této souvislosti patří mimořádná poděkování autorkám i autorům devíti publikací, které hodnotí činnost zahradní a krajinářské architektury v období Československé republiky. Soubor publikací by měl být pro naše mladší kolegyně a kolegy povzbuzením pro jejich sebevědomí a dokladem toho, že náš obor byl od samého počátku poctivý, kolegiální a výrazně evropský. Představují jednu ze základních kulturních hodnot a dokládají nejen naši národní identitu a svébytnost, ale i dobově se vyvíjející tvůrčí sílu našeho oboru.

Níže uvedené publikace vznikly na základě podpory řešení DF13P010VV003 – „Zahradně-architektonická tvorba v kontextu s cíli národního obrození během 1. Československé republiky“, financované Ministerstvem kultury ČR a z fondu Národního archivu v Praze a dále z fondů Zemědělského muzea v Praze. Nově vytvořenému autorskému kolektivu, který bude v časové a věcné návaznosti na první polovinu 20. století hodnotit zahradní a krajinářskou tvorbu následných let až do roku 1990, je třeba přát mnoho úspěchů, protože se jedná o období věcně i společensky různorodé (protikladné). Poznámka: Doporučuji mladším kolegyním a kolegům celou dále uvedenou kolekci devíti publikací pro povzbuzení jejich odborného sebevědomí. Podobný, komplexní pohled na naši minulost nelze v dohledné době očekávat.

1) Územní plánování, architektura, ekologie, ochrana přírody, hospodářsko-provozní funkčnost aj.

2) Průhonicí park je vynikajícím dokladem toho, že terén, voda, rostliny, obloha a prostor jsou plnohodnotnými skladebnými prvky, schopnými vytvářet zcela samostatné kompoziční sestavy (zámek je zde zahrnut pouze do tří průhledů, česká chaloupka, rybárna, gloriety a dvě hájenky jsou skromně skryty ve vegetaci).

3) Ladislav Žák označoval nově se utvářející obor zahradní architektury a jeho evropskou úroveň ve své vysokoškolské výuce i ve svých spisech jako „pouhý zahradnický výkon, kulturně bezcenný, který znehodnocuje vysokou úroveň architektury“ (Obytná krajina, Krásy domova aj.). Osobně jsem při vzájemném rozhovoru v roce 1954 zažil jeho vysoce negativní emotivní vztah k tehdejší výuce, projekci i realizaci sadových úprav. Podivuhodná a samozvaná konstrukce tvůrce zeleně v pořadí: „architekt, zahradní architekt a zahradník“ – zveřejněná v časopise Zahrada, park, krajina 4 (2016). Běžné, i osobně zažívané a stále dosud aktuální označování našeho oboru „zeleňářství“ a „zahradníka“ jako ošetřovatele macešek.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

1 Šárka Steinová, Roman Zámečník, Stanislava Ottomanská a kol.: „Zahradní umění první československé republiky a její zahradníci“, Národní zemědělské muzeum, s. p. o. 2017, 501 stran, 2017

2 Šárka Steinová, Roman Štěr: „Vzpomínky zahradního architekta Josefa Vaňka na velkou válku“, 247 stran, 2017

3 Kolektiv, redakce Šárka Steinová: „Zahradní architektura první poloviny 20. století“, 179 stran, 2017

4 Filip Paulus, Šárka Steinová, Jiří Štěchovský: „Univerzitní botanické zahrady v Praze v letech 1775–1945“, 310 stran, 2017

5 Stanislava Ottomanská/Šárka Steinová: „Život a dílo zahradního architekta Josefa Kumpána (1885–1961)“, 303 stran, 2017

6 Stanislava Ottomanská/Šárka Steinová: „Život a dílo zahradního architekta Josefa Miniibergera (1878–1955)“, 210 stran, 2017

7 Stanislava Ottomanská/Šárka Steinová: „Život a dílo zahradního architekta Josefa Vaňka (1886–1968)“, 306 stran, 2017

8 Stanislava Ottomanská/Šárka Steinová: „Stopy českých zahradních architektů na Slovensku“, 196 stran, 2017

9 Stanislava Ottomanská/Šárka Steinová/Roman Zámečník: „Po stopách českých prvorepublikových zahradních architektů“, 182 stran, 2017

Publikace lze objednat na adrese: Národní zemědělské muzeum, Kostelní 46, Praha 7, www.nzm.cz. Významným zdrojem historie oboru zahradní a krajinářské architektury je publikace: Nožička, J.: „Přehled o vývoji okrasného zahradnictví a sadovnictví v českých zemích“, vědecké práce Československého zemědělského muzea, 1966, sv. 5:7.75.

Zahradníci 19. století V. Spisovatelé

Jaromír Tlustý

Jaromír Tlustý

Ač se profesionálně zahradami nikdy nezabýval, od roku 1995 se intenzivně věnuje tématu českých a moravských zahradníků 19. století, jejich životům soukromým i profesním, souvislostem a vztahům mezi nimi, rodinnými vazbami, jejich vzděláváním a místy jejich působení.

Knihy a časopisy se zahradnickou, vinařskou a ovocnickou tematikou se po polovině 19. století stávaly stále více zdrojem informací nejen pro přicházející generace zahradníků. Knihy byly zprvu určeny pro odbornou veřejnost, ale s blížícím se koncem předminulého století vycházelo stále více titulů pro zahradníky zálibou, nikoli profesí. Mnohdy byli autory literárně zdatní zahradníci.

Mnozí zahradníci 19. století byli autory knih, jež nelze považovat za odbornou zahradnickou literaturu, například tištěných seznamů rostlin. Ty lze chápat jako jistou formu prezentace rostlinných sbírek majitele zahrady a umu jeho zahradníků. Ve většině se jedná o abecedně řazené seznamy rostlin pěstovaných v dané zahradě. Jen některé obsahují vyobrazení a rozsáhlejší popisy rostlin. Je tomu tak například u knihy¹⁾ vydané v roce 1833 v Praze, popisující pět a zobrazující šest rostlin²⁾ ze sbírek Františka Vincenta starohraběte Salm-Reifferscheidt-Hainspacha (1774–1842), tedy z dnes již zaniklé zahrady známé jako Salmova (lidově Salmovka) v Praze na Novém Městě. Autorem vyobrazení rostlin a úvodního textu byl malíř Jakub Longer (1802–1840). Popisy rostlin a pravděpodobně i jejich výběr byly dílem Ondřeje Birnbauma (1804–1871), zahradníka Salmovské zahrady. Ondřej (někdy uváděno Andreas) Birnbaum byl považován za předního českého zahradníka s velkým přehledem jak v zahradnickém řemesle, tak i v botanice. Narodil se roku 1804 v Lipové (okres Děčín). Zahradníkem se vyučil v zahradách zámku Konopiště. Několik let pracoval v zahradách Alberta Františka hraběte Nostitz-Rienecka (1807–1871) v severočeských Trmčicích a v roce 1830 vstoupil do služeb Františka V. starohraběte Salm-Reifferscheidt-Hainspacha na místo zahradníka pražské Salmovské zahrady. Ze služeb starohrabat Salmů odešel Birnbaum roku 1842, prý pro neshody s ředitelem salmovských panství. Zemřel v Praze roku 1871 jako soukromý zahradník. Přestože v Salmovské zahradě působil jen dvanáct let, podařilo se mu vybudovat zahradu srovnatelnou s mnohými evropskými zahradami, což ostatně potvrzuje i úryvek z jeho nekrologu: *Po dvacet let byla zahrada tato nákladností majitele a důmyslem zahradníka střediskem elegantního i vzdělaného světa pražského. Profesori a učenici navštěvovali zahradu, ano žádný cizinec nejel Prahou, aby nebyl tuto zahradu navštívil. Sever i jih, západ i východ naší země byly tam svými vzácnými květinami zastoupeny.*³⁾

Nemnoho z tištěných seznamů rostlin bylo zároveň nabídkovým katalogem s cenami rostlin. Příkladem může být katalog vydaný v roce 1844 v Děčíně⁴⁾ Františkem Jossem starším prezentující a k prodeji nabízející rostliny

ze zámecké zahrady Františka knížete Thun-Hohensteina (1809–1870) v Děčíně.

Ne vždy tištěný seznam rostlin představoval sortiment celé zahrady. Některé zprostředkovaly pohled jen do skleníků, parku nebo na konkrétní pěstované druhy rostlin. Příkladem je seznam dřevin⁵⁾ tamního zámeckého parku autora Rudolfa Wachy (1825–1899), knížecího schwarzenberského inspektora zahrad. Seznam byl vydán v roce 1880 v jihočeské Hluboké nad Vltavou.

Tištěný katalog vydal i zahradník a cestovatel Benedikt Roezl (1824–1885). Od již zmíněných se však liší. Vytiskl byl v Mexiku v roce 1857 a jedná se o seznam semen jehličnanů⁶⁾, které Roezl sbíral a nabízel k prodeji. Seznam vydal Roezl na počátku svých dvacetiletých trvajících cest Amerikou, krátce poté, co se zabydlel v Mexiku a začal podnikat cesty za sběrem rostlin.

Vedle katalogů zahrad začali zahradníci od poloviny 19. století psát a vydávat odborné knihy z různých oborů své činnosti. Jedním z prvních byl již zmíněný zahradník děčinských zámeckých zahrad František Josst starší (1815–1862). Navzdory tomu, že jeho život skončil náhle v čtyřicátém sedmém roku jeho života, napsal a vydal dvě knihy, které se staly velmi populárními. V roce 1851 v Praze vydal knihu věnovanou pěstování orchidejí⁷⁾, obsahující textovou část, seznam několika set orchidejí a vyobrazení půdorysu orchidejového skleníku v děčinských zámeckých zahradách a několika typů nádob na pěstování orchidejí.

Druhou knihu⁸⁾, která se dočkala i druhého vydání, vydal o devět let později v Děčíně a souvisí s jeho působením na Vyšší hospodářské a hospodářsko-průmyslové škole v Libverdě. Zde mimo jiné přednášel ovocnictví, čemuž byla věnována i jeho kniha doplněná o několik názorných obrázků.

Velmi plodným spisovatelem byl knížecí lichtenštejnský ředitel zahrad Augustin Czullik (1847–1905). Narodil se v roce 1847 v Boskovicích na Moravě v rodině zahradníka. U otce získal první odborné vzdělání a od roku 1863 pracoval v několika významných evropských zahradách (Rakousko, Maďarsko) a cestoval Evropou. V roce 1871 vstoupil do služeb Jana II. z Lichtenštejna (1840–1929). Zprvu

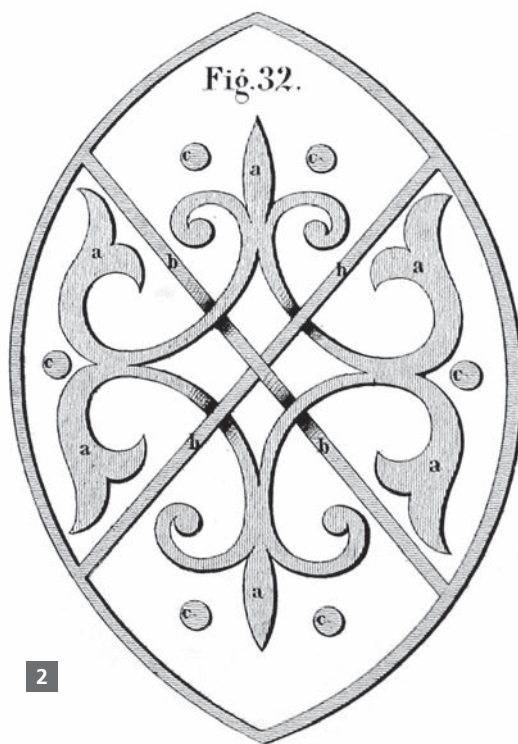
1) Birnbaum, Andreas: *Sammlung auserlesener und seltener Blumen im Garten Sr. Excellenz des Herrn Franz Alt-Grafen zu Salm-Reifferscheidt*. Praha, 1833

2) *Erica versicolor* Andrews, *Erica perspicua* J.C.Wendl., *Salpiglossis sinuata* Ruiz & Pav., *Commelina coelestis* Willd., *Camellia japonica* L., *Camellia corallina* (Gagnep.) Sealy

3) Úmrtí, In. Národní listy, roč. 11 (1871), č. 301 (2. 11.), s. 2

4) Joscht, Franz: *Verzeichniss der im gräflich Franz von Thun'schen Schlossgarten in Tetschen kultivirten Camellien, Rhododendrons, indischen Azalum, Orchidum, Annanassu, Magnolien, nebst einem Auszug der besseren warmen und kalten Hauspflanzen*, Děčín, 1844

5) Wacha, Rudolf: *Gehölz- und Coniferen-Sammlung im hochfürstlich Schwarzenberg'schen Garten zu Frauenberg*, Hluboká, 1880

1 Jedno z šestnácti vyobrazení orchidejí a nádob na jejich pěstění z knihy F. Jossta z roku 1851

2 Jedno z dvaceti čtyř vyobrazení vzorů pro výsadbu květinových záhonů z roku 1877

6) Boezy, Benedikt: *Catalogue de graines de Conifères Mexicains en vente chez B. Roetz et Cie horticulteurs, à Naples, pres Mexico*, luin, 1857

7) Josst, Franz: *Beschreibung und Cultur einer grossen Anzahl tropischer, der Cultur werther und in europäischen Gärten eingeführter Orchideen*, Praha, 1851

8) Josst, Franz: *Obstbaukunde: eine Abhandlung des Wissenswerthen in diesem hochwichtigen Zweige der Landwirtschaft*, Děčín, 1860

9) Czullik, August: *Behelfe zur Anlage und Bepflanzung von Gärten*, Vídeň, 1882

10) Czullik, August: *Eisgrub und seine Parkanlagen*, Vídeň, 1886

11) Czullik, August: *Das k.k. Lustschloß Laxenburg und seine Parkanlagen*, Vídeň, 1895

12) Aehrenthal von Johann Baptist Lexa: *Deutschlands Kernobstsorten : dargestellt in Abbildungen nach der Natur / mit erläuternden Auszügen aus Dr. Friedr. Andr. Diel's Versuch einer systematischen Beschreibung der in Deutschland vorhandenen*, 1833, 1837, 1842

13) Aehrenthal von Johann Baptist Lexa: *Anleitung, unter den in Deutschland bekanntesten Kernobstsorten ohne Beihilfe wissenschaftlicher Systeme eine den verschiedenen Zwecken entsprechende Wahl selbst treffen zu können...*, 1845

14) *Verzeichniss derjenigen Obstsorten : welche in den freiherrlich von Aehrenthal'schen Gärten, Anlagen und Baumschulen auf der Herrschaft Doxan und dem Gute Kleinpriesen, Leitmeritzer Kreise in Böhmen vorhanden*, 1840

15) Liebl, Jiří: *Gemeinfällige Anleitung zum Obstbaue für den*, Praha, 1854, 1860

pracoval v zámeckém parku zámku Lednice, později i na dalších lichtenštejnských panstvích.

Augustin Czullik byl autorem projektů mnoha zámeckých a městských parků nejen v Rakousko-Uhersku, což se promítlo i do tématu jeho první knihy. Roku 1882 (druhé vydání 1885) vydal album 15 rozměrných plánů, návrhů na tvorbu zahrad a parků⁹⁾.

Do roku 1895 A. Czullik vydal dalších šest publikací. Dvě z nich byly zprávami o jeho cestách na zahradnické výstavy – v roce 1884 do ruského Petrohradu a roku 1887 do Drážďan. V dalších knihách se Czullik věnoval historii a popisu významných zahrad Rakousko-Uherska. V roce 1886 popsal zámeckou zahradu a park v Lednici¹⁰⁾, v roce 1891 zahrady ve Vídni a o čtyři roky později císařskou zahradu v Laxenburgu¹¹⁾ (Dolní Rakousko).

Stejně tak jako F. Josst a A. Czullik byl i další zahradník – spisovatel zámeckým zahradníkem. Za zmínku však stojí, že literárně činný byl nejen on, ale i majitel zámku, v jehož zahradě působil. Zahradníkem je myšlen Jiří Liebl působící na panství Jana Křtitele Lexy svobodného pána z Aehrenthalu (1773–1845) v Doksaně (okres Litoměřice).

Jan K. Lexa z Aehrenthalu byl velkým znalcem ovocných stromů. První knihu věnovanou pomologii napsal v roce 1833 a vydal v Litoměřicích. Byl jí přehled jádrového ovoce, vycházející z práce zakladatele pomologie, německého lékaře Augusta Friedricha Adriana Diela (1756–1839). V knize o 227 stranách a 40 obrazových přílohách popsal Jan Křtitel 160 odrůd jablek a hrušní. V následujících

dvou dílech (vydána 1837 a 1842) pak dalších 220 odrůd (oba díly celkem 356 stran, 55 obrazových příloh)¹²⁾.

Stručnějším dílem se stala kniha vydaná v Praze roku 1845. V ní Jan Křtitel představuje vhodný výběr jablek a hrušní¹³⁾.

Pomologii se věnoval a několik knih o ní vydal i zahradník Lexy z Aehrenthalu Jiří Liebl (1802–1863). První byl katalog ovocných stromů pěstovaných v doksanských ovocných školkách. Vydán byl v roce 1840 a obsahuje seznam 486 jablek, 427 hrušní, 35 broskví a 21 švestek¹⁴⁾.

Další knihu Jiří Liebl napsal a vydal v roce 1854, tedy v době, kdy odešel z Doksan a přijal místo knížecího vrchního zahradníka Fürstenberského paláce v Praze na Malé Straně. Knihu věnoval praktickým otázkám při pěstování ovocných stromů¹⁵⁾. Vydána byla německy zásluhou Vlastenecko-hospodářské společnosti v Království českém (K. k. Ökonimisch-patriotische Gesellschaft im Kgr. Böhmen) a získala si velkou popularitu, o čemž svědčí její další dvě vydání. Již v roce 1855 ji do češtiny přeložil a pod názvem *Krátké navedení k hledění štěpného stromoví pro rolníky* vydal Filip Stanislav Kodým (1811–1884). Třetí vydání, opět v němčině, vyšlo roku 1860 a Liebl knihu doplnil o novou část o charakteristikách a třídění odrůd ovoce a jejich popisy.

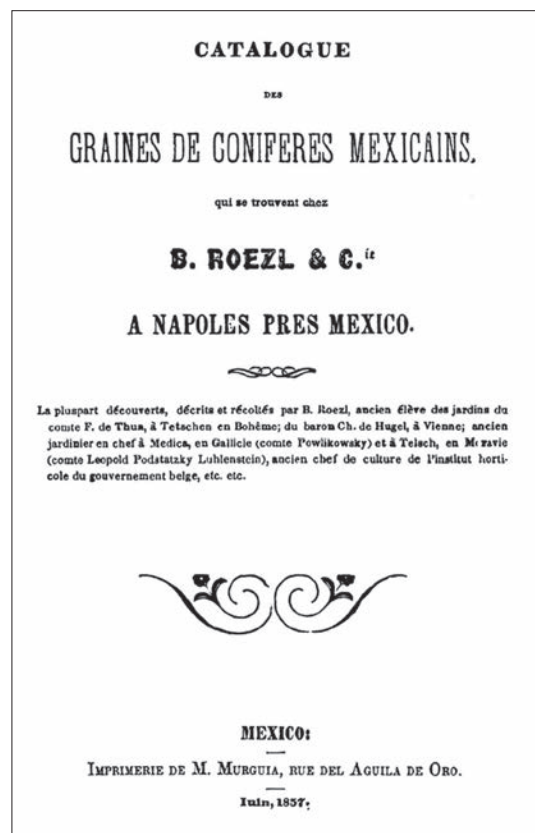
V době, kdy ve Fürstenberském paláci na Malé Straně působil Jiří Liebl, téměř přes ulici žil a pracoval další literárně činný zahradník. Byl jím Antonín Dittrich (1839–1897) pocházející z významné pražské zahradnické rodiny. Od

3

3 Antonín Záruba – největší komerční pěstitel kaktusů v Rakousko-Uhersku a autor zahradnických vzpomínek. Fotografován se svými miláčky v době krátkého návratu domů z fronty Světové války v roce 1917

4 Titulní strana katalogu semen jehličnanů vydaného cestovatelem Benediktem Roetzlem v Mexiku v roce 1857

4

roku 1861 působil v zahradách Valdštejnského paláce na místě vrchního zahradníka, což převzal po smrti svého otce Jana (1801–1892). První knihu A. Dittrich napsal a v Berlíně a v Lipsku vydal v roce 1877. Bylo jí album dvaceti čtyř vzorů pro výsadbu květinových záhonů, skládající se vždy z vyobrazení a seznamu doporučených rostlin¹⁶. O tři roky později v Praze vydal nevelký slovník pro zahradníky, v němž se snažil do němčiny převést a vysvětlit zahradnické a botanické pojmy a terminologii¹⁷.

Vedle zahradníků, jejichž spisovatelská činnost vycházela z jejich povolání a v knihách se snažili shromáždit a dál předat profesní zkušenosti a um, bylo i několik zahradníků, jejichž literární činnost byla napřena jiným směrem. Jedním z nich byl i cestovatel Václav Bojer (1795–1856). Narodil se roku 1795 v Řesenicích (okres Plzeň-Jih). Zahradníkem se vyučil u svého bratra v Liblíně (okres Rokycany). V roce 1813 se setkal s botanikem a cestovatelem Františkem Vilémem Siebrem (1789–1844) a toto setkání pro něho znamenalo životní zlom. F. V. Sieber byl zcestovalým botanikem, dovážejícím z cest živé rostliny do sbírek šlechtických zahrad. Jelikož měl Sieber zakázek na sběr a dovoz rostlin stále více, začal si najímat zahradníky a posílat je za sběrem rostlin. Jedním z nich se po roce 1813 stal právě i Václav Bojer. Na svých cestách procestoval Madagaskar, východní pobřeží Afriky a některé ostrovy Indického oceánu (Réunion, Seychely, Amiranty). V roce 1821 se například stal prvním Čechem, který vstoupil na Mauritiis. Tam i zůstal a roku 1856 zemřel.

Václav Bojer byl autorem šesti botanických, geografických a etnografických statí především z oblasti Mauritia. Byť publikoval ve francouzštině, od roku 1836 byl znám i v Čechách. Zasluhu na tom měl Jan S. Presl (1791–1849), který ve svém časopise *Krok* publikoval český překlad textu o Mauritiu, vydaný Bojerem o tři roky dříve francouzsky. Nejplodnějším českým zahradníkem – spisovatelem byl bezesporu Martin Fuřín (1853–1926). Vedle jednadvaceti vlastních knih a jednoho překladu redigoval zahradnické časopisy, do nichž přispíval mnoha texty. Vedle toho řadu let vedl vlastní komerční zahradnictví. M. Fuřín vydal první knihu v roce 1891, poslední pak v roce 1925, rok před svou smrtí.

Blízko k M. Fuřinovi měl další literárně nadaný zahradník František Thomayer (1856–1938). Stejně jako Fuřín přispíval do zahradnických časopisů, ale na rozdíl od Fuřína napsal a vydal jen jednu knihu – v roce 1894 *České ovoce. Díl I., Jablka*. Byť to nebyla první podobná kniha vydaná v 19. století v Čechách, předčila předchozí především kvalitou ilustrací. Jednotlivé druhy jablek malovala nadaná malířka, specializující se na zobrazení květů, především orchidejí, Katy (vlastním jménem Kateřina) Mašková-Bušková (1857–1938).

I když v Čechách žilo a pracovalo, nebo z Čech pocházelo a za prací do celého světa odešlo mnoho významných zahradníků, jen jeden po sobě zanechal literární ztvárnění svého života vydané tiskem. Byl to Antonín Záruba (1867–1937). Narodil se v Praze v rodině zahradníka. Vyučil se u otce a celý svůj profesní život prožil v několika pražských

16) Dittrich, Anton: *Album für Teppich-Gärtnerei*, Berlin, Lipsko, 1877

17) Dittrich, Anton: *Pflanzen-Terminologie : eine Sammlung von Kunstaussdrücken für Gärtner und Gartenfreunde*, Praha, 1880

Hrob největšího českého zahradníka spisovatele Martina Fulína na Olšanských hřbitovech (část 3, oddělení 7, hrob č. 87) je v současnosti ve velmi špatném stavu

komerčních zahradnictvích, nejprve jako zaměstnanec a od roku 1884 jako nájemce vlastní zahrady. Zprvu pěstoval především růže, později se specializoval na pěstování kaktusů. Zakrátko se jeho zahradnictví stalo největším komerčním pěstitelstvím kaktusů v Rakousko-Uhersku. A právě své lásce, kaktusům, věnoval třetí díl svých vzpomínek. První díl nazvaný *Z mého života zahradnického* s podtitulem *Vzpomínky pražského zahradníka* vydal v Praze v roce 1922. O rok později následoval druhý díl s podtitulem *Kytice a věnce jindy a nyní*. A za další rok zmíněný třetí díl s podtitulem *Moje vzpomínky kaktusářské*.

Vzpomínky Antonína Záruby byly vydány ve dvacátém století, v době, kdy již zahradnické řemeslo mělo své nejlepší roky za sebou. Avšak právě Antonín Záruba ve svých vzpomínkách zachytil, jak v předminulém století zahradníci žili a tvořili. ■

Resumé

Czech gardeners in the 19th century authored many books. Sometimes, these consisted only of lists of plants grown in specific gardens (O. Birnbaum, Prague; F. Josst sr., Děčín; R. Wacha, Hluboká) or of plants for sale (B. Roesl, Mexico). From the mid-19th century, more and more gardeners wrote books about areas associated with gardening practice (F. Josst srov., orchids; J. Liebel, fruit growing; A. Dittrich, carpet bedding in gardens; A. Czullik, parks and garden projects; F. Thomayer, fruit growing; M. Fulín, various topics contained in 21 books). Gardeners also wrote books focusing on botany and geography (V. Bojer, Mauritius) and their own memories (A. Záruba).

Zahradní architektky první poloviny 20. století

Šárka Steinová, Stanislava Ottomanská

ThDr. Mgr. Šárka Steinová, Th.D.

vystudovala kombinované magisterské obory teologie-religionistika, učitelství pro střední školy a archivnictví – pomocné vědy historické na Karlově univerzitě v Praze. Postgraduální studium absolvovala v oboru teologie – církevní dějiny. V současnosti působí jako archivářka 6. oddělení fondů nestátní proveniencce a archivních sbírek Národního archivu a dlouhodobě se věnuje historii zahradního umění.

Bc. Ing. Stanislava Ottomanská, Ph.D.

vystudovala zahradní a krajinářskou architekturu na Zahradnické fakultě Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně. V rámci doktorského studia na Mendelově univerzitě se zaměřila na použití dřevin ve vybraných historických etapách zahradního umění a regionech České republiky. V současnosti působí jako pedagog a také spolupracuje jako specialista na historii zahradního umění a použití rostlin.

Vývoj zahradně-architektonické tvorby první Československé republiky byl velmi ovlivněn děním v zemích Evropy, zejména v její střední a západní části. Historicky to byla zejména vazba na německou zahradně-architektonickou tvorbu, která přijímala impulzy z Velké Británie. Projektanti, realizátoři, případně také investoři zahradních úprav z českých zemí se s konkrétními díly a moderními zahradně-architektonickými přístupy setkávali kromě vlastních cestovatelských, studijních a pracovních aktivit prostřednictvím knih a pestré škály zahraničních periodik, která byla na československém území běžně k dostání.

Zejména německé zahradní školství spolu s následnou praxí u školkařských podniků významně ovlivnilo projekční tvorbu celé řady českých zahradních architektů. Jmenujme například Vítězslava Duchánka (1857–1924), zahradního architekta, inspektora Královské univerzitní botanické zahrady v Záhřebu, Jana Josefa Kašpara, zahradního architekta, Josefa Vaňka (1886–1968), zahradního architekta, školkaře, pomologa, a zahradního architekta Josefa Kumpána (1885–1961). Nicméně své zastoupení mezi těmito významnými muži měly beze sporu i ženy. Konkrétně jmenujme Zdenku Košákovou (1899–1945), českou zahradní architektku, designérku, malířku a spisovatelku, Markétu Müllerovou (1898–1981), zahradní architektku, Emilii Wichterlovou (1900–nedohledáno), zahradní architektku, designérku a mnoho dalších.

Zdenka Košáková se narodila 5. března roku 1899 v Bystřím u Poličky do rodiny místního lékaře MUDr. Josefa Košáka. Vystudovala Dívčí lyceum v Plzni a poté v letech 1919–1921 absolvovala studium zahradní architektury na Die Höheren Gärtner-Lehranstalt v Köstritz¹⁾. Později obdržela stipendium Ministerstva zemědělství a na jeho základě studovala v Paříži a v Berlíně Schule für Blumenschmuck Franziska Bruck. Po návratu z ciziny si otevřela v Praze vlastní ateliér. Věnovala se navrhování zahrad a bytového zařízení. Ve svých 23 letech vyučovala několik měsíců na Dívčí zahradnické škole v Krči, a to předměty Základy zahradní architektury a Sadovnictví a plánování zahrad, jak dokládá dopis její žákyně Zdeňky Hartvichové z Prahy z roku 1974. Svými moderními názory dokázala vzbudit pro tento obor neobyčejný zájem svých žákyň, především v otázkách veřejné zeleně a dětských hřišť. Ve 30. letech 20. století byla Košáková vyzvána redakcí Dělnického rozhlasu, aby uskutečnila několik odborných přednášek do rozhlasu na vlnách tehdejšího Radiojournalu, například na téma *Stromy v ulicích a podle rušných silnic*. Publikovala v řadě časopisů, například *Krematorium*, *Žijeme*, *Naše doba*, *Byt a umění* a *Bytová kultura*. Byla aktivní členkou Kruhu výtvarných umělek a vystavovala v rámci akcí tohoto sdružení. Vypracovala desítky návrhů rodinných a vilových zahrad, návrhy pro úpravy veřejné zeleně, školních zahrad, zahrad léčeben a ústavů. Bohužel v roce 1931 duševně onemocněla a následně rezignovala na své pracovní a společenské aktivity. Zázemí našla u své rodiny, především za podpory své sestry Jany. Zemřela několik měsíců po osvobození republiky, a to dne 25. srpna 1945 v Plzni.

Mezi její největší a realizovaná díla patří návrh zahrady zámku v Bukovanech pro dětskou léčebnu Charlotty G. Masarykové. Investorem byl Československý červený kříž (léčebna dodnes funguje). Projektovala zahradu praž-

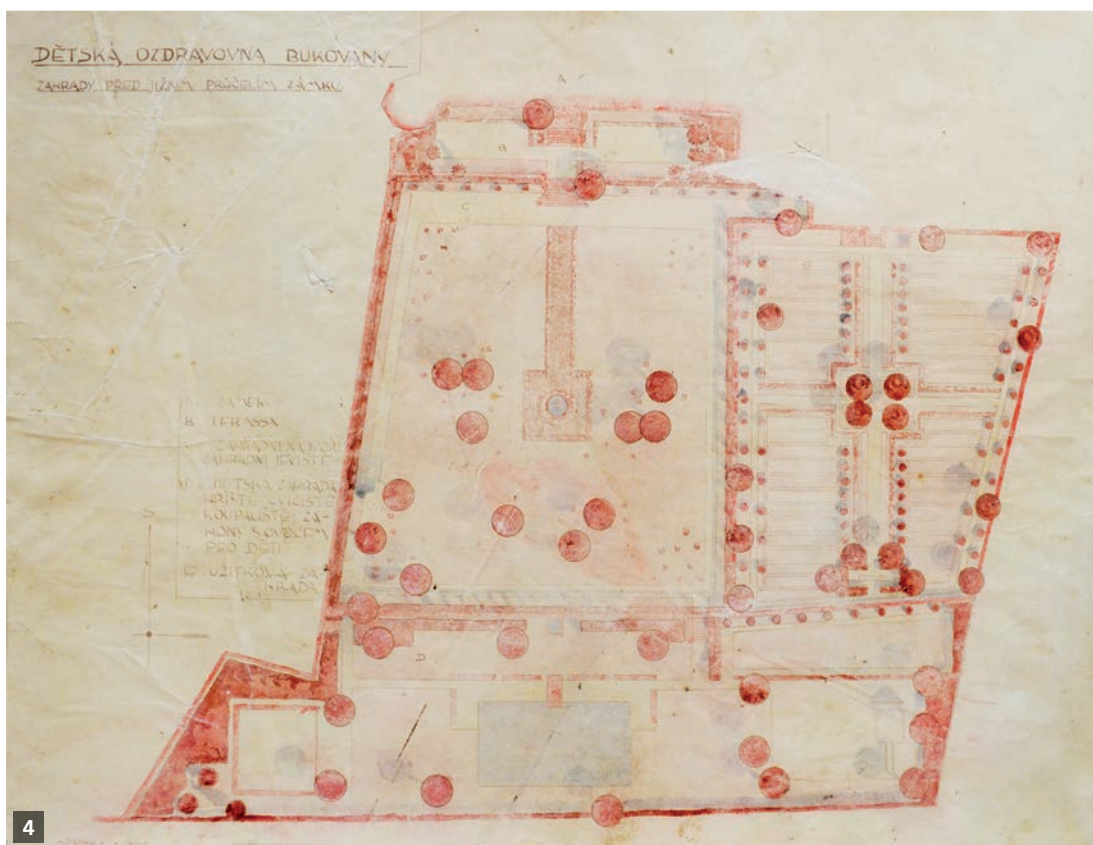
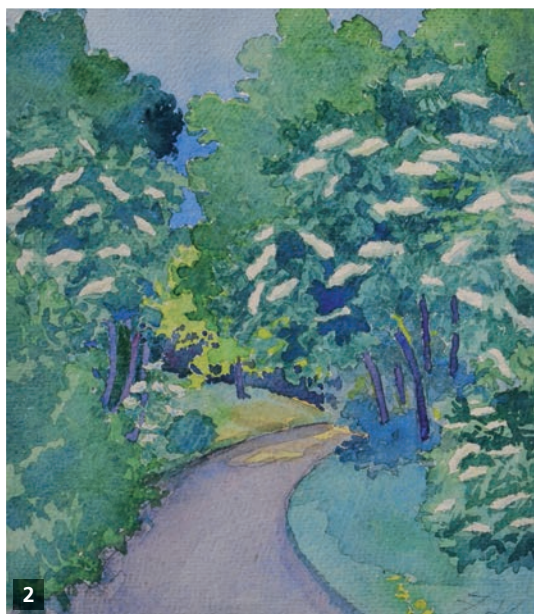
1

1 Fotografie Zdenky Košákové

2 Akvarel – školní práce Zdenky Košákové 1919

3 Skica školní práce Zdenky Košákové 1919

4 Návrh zahrady zámku v Bukovanech pro dětskou léčebnu Charlotty G. Masarykové

ského Klárova ústavu slepců. Byla jí zadána úprava řady školních zahrad²⁾ a soukromých rodinných a vilových zahrad³⁾. Urbanisticky se ve svých návrzích věnovala i projektu veřejných sadů na Barrandově či úpravě významných pražských vilových čtvrtí v Praze. Spolupracovala s řadou institucí a osobností společenského a kulturního života.⁴⁾ Byla též oslovena svazem Československého díla a ministerstvem zemědělství, aby se aktivně zapojila do příprav výstavy BABA – výstava bydlení – osada Baba – Praha 1930. Projektovala nejen soukromé zahrady a ve-

řejné parky, ale také se zabývala návrhy pro interiéry, bytová zařízení, textilie a květinové dekorace (květinové stolky a jejich sestavy). Její projekty a návrhy časově spadají do období let 1919–1931.

Košákovou současnici byla další zahradní architektka, **Markéta Müllerová**, která se narodila 25. června 1898 v Moravské Třebové jako Margaretha Roder do rodiny c. k. vrchního berního úředníka Cyrila Roder. Moravská Třebová v této době byla okresním městem se silnou skupinou německého obyvatelstva. Vyostřené národ-

1) Škola nabízela dva kurzy, a to jednorokní pro zahradnické pomocníky, a vyšší kurz, tzv. „zahradnické technikum,“ trvající rovněž jeden rok. Nižší kurz se dělil na dvě oddělení, která měla stejnou učební osnovu a také stejné přednášky. První oddělení odborně vychovávalo mladé zahradníky po vědecké stránce, druhé oddělení mimo to rozšiřovalo jejich všestranné vzdělání. Navíc se zde věnovali historii, geografii a cizímu jazyku. Toto druhé oddělení volili především ti, kteří měli vyšší ambice a chtěli pokračovat v odborných studiích „zahradnického technika.“ Druhý kurz, „zahradnické technikum,“ se také dělil na dvě oddělení, a to na Gartentechnikerkurs a Obstbautechnikerkurs. Do tohoto kurzu se mohli přihlásit buď úspěšní absolventi nižšího kurzu, anebo ti, kteří vystudovali rovnocennou zahradnickou školu. Zahradníci, kteří absolvovali s dobrým prospěchem köstritzkou školu a zároveň se prokázali osmiletou zahradnickou praxí, měli právo přihlásit se ke státní zkoušce Obergärtnerprüfung.

2) Úprava zahrady při Dívčí zahradnické škole v Krči, školní zahrada České státní školy v Lipně u Žatce, školní zahrada České menšinové školy ve Spařicích u Chomutova, školní zahrada České státní obecné a občanské školy v Trmčicích, školní zahrada v Odolicích u Běliny, školní zahrada Státní obecné a občanské školy v Zacléři, zahrada České státní menšinové školy v Růžodole u Liberce, školní zahrada České státní obecné a měšťanské školy v Lovosicích, zahrada České státní obecné školy v Návsi-Jasení, školní zahrada při Obecné a měšťanské škole v Postoloprtech, školní zahrada České státní obecné školy v Bělnicích, školní zahrada České státní obecné školy ve Věse, školní zahrada České státní obecné školy v Hanušovicích, školní zahrada České státní obecné školy v Ženklavě, školní zahrada České státní obecné školy v Trnovanech u Žatce, školní zahrada České státní obecné školy v Lomči, školní zahrada při Hospodyňské škole v Českém Brodě, školní zahrada České státní obecné školy ve Vyšším Brodě, školní zahrada České státní obecné a občanské školy v Chomutově a Hospodářské školy v Mladé Boleslavi.

3) Vilová zahrada pro spisovatele a lékaře Vladislava Vančuru na Zbraslavi, zahrada vily senátora Václava Klofáče v Praze, zahrada vily doktora Antonína Bláhy v Praze, zahrada vily dr. Hamzy v Praze, zahrada paní Forstové v Praze, zahrada pana Trdlíci v Jilemnici, zahrada paní A. Valešové v Plzni, zahrada doktora O. Opletala v Černošicích, zahrada pana O. Havlíčka v letech v Dobřichovicích, zahrada vily pana Pešiny v Mokrovratech, zahrada vily továrníka K. Neuberta v Dobřichovicích, zahrada paní Ladové v Praze, zahrada H. Šrámkové ve Smiřích či zahrada ředitele R. Brunnera v Plzni.

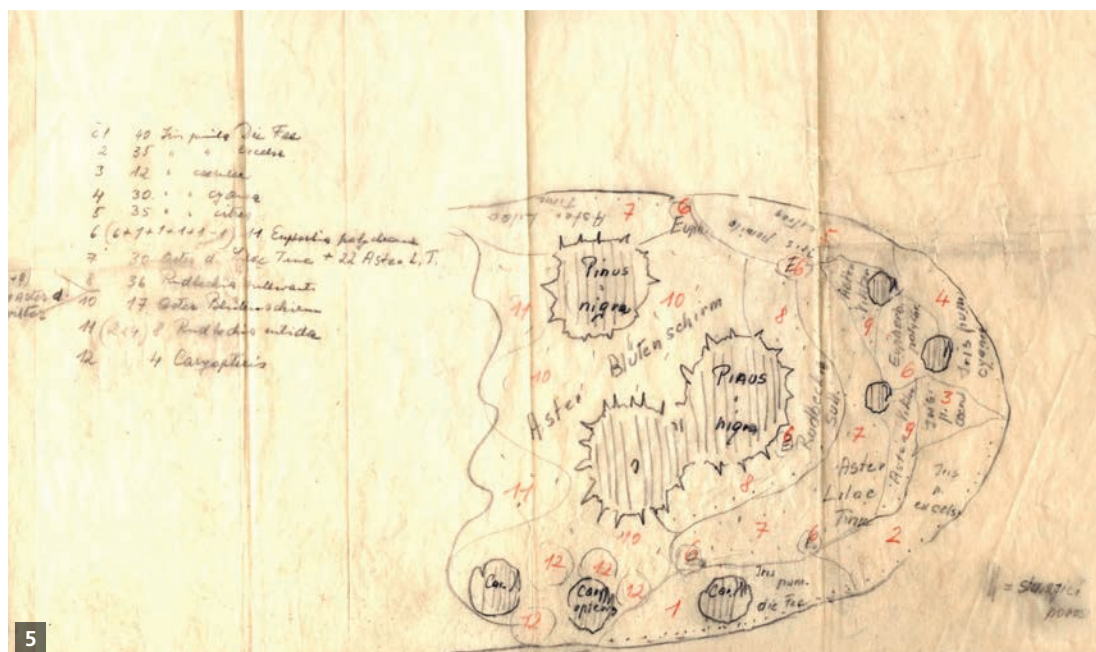
4) Další její návrhy byly například pro spolek Krematorium (návrh na zahradu při domě spolku Krematorium), velmi zajímavý je také návrh řešení zahrádek restaurace a hájovny u hradu Radyně či návrh na úpravu dvora při Státní vystěhovalecké stanici v Praze-Libni, úprava okolí kostela v Horních Počernicích, úprava parčíku kolem pomníku TGM v Praze-Kobylisích, návrh úpravy sídliště v Krašovicích, návrhy pro společenský klub Weekend v Nové Huti pod Nižborem, návrhy pro kolumbárium v Dobručce. Svá díla vystavovala a organizačně se podílela na řadě výstav (například návrh výstavní „zahrádky“ pro Zemědělskou jednotu na Hospodářské výstavě v Praze, za který byla i oceněna).

5) Z vilových zahrad lze uvést projekty: osazovací plán zahrady u vily dr. Fouska ve Voznici, zahrada pana ředitele F. Vogla na Hanspaulce, návrh zahrady paní dr. B. Solnářové v Dobřichovicích, návrh zahradní pergoly v Lískovci, zahrada pana Ing. E. Novoveského v Mladé Vožici, návrh – zahrada s tenisovým kurtem, návrh – zahrada s vilou u cesty s olšemi, návrh – Zahrada pro Elektrafilm (1933), dětské hřiště, návrh parkové úpravy u sanatoria N. P. S. Ú. a Z. ve Vrážích u Písku, parková úprava sanatoria VPÚ v Novém Smokovci, úprava zahrady u úředních domů a zahrady ředitelské vily pro Válcovny Karlova Hut v Lískovci u Frýdku, zahradní úprava u kostela v Malém Beranově či parková úprava zámku pro záložnu v Prostějově.

nostní tlaky tehdy donutily rodinu k tomu, aby se přestěhovala do Brna. Bohužel tam roku 1913 ve svých 47 letech zemřel její otec, což následně ovlivnilo osudy celé rodiny. Nadaná dívka v té době již studovala na Reformním reálném gymnáziu v Brně (před příchodem do Brna byla do roku 1910 žákyní Německé obecné školy v Moravské Třebové). Přes tíživou finanční situaci rodiny a nelítostné poměry první světové války odmítala na gymnáziu v roce 1917. Mladá žena, kterou zajímala botanika a zahradnické obory, však dále již nemohla z ekonomických důvodů pokračovat ve vysokoškolských studiích v Brně, a proto odešla do Lednice na Moravě, aby tam studovala na Vyšší zahradnické škole. Toto studium však bylo možné díky finanční podpoře rodiny jejího budoucího manžela Ludvíka Müllera (sňatek uzavřeli až 23. června 1928). Studium v Lednici úspěšně ukončila maturitou v roce 1919. Na stejné škole o pár let později studovala a v roce 1923 úspěšně maturovala její mladší sestra Herta Roderová. Po maturitě odešla Markéta Roderová pracovat jako příruči do zámeckého zahradnictví v Lednici na Moravě, kde působila v letech 1919–1920. V letech 1920–1921 pobývala v Německu na praxi v zahradnických podnicích, především ve významných Hesseho školkách (*Hesse Baumschulen*) ve Weeneru a dále například ve školkách L. Spätha v Berlíně, kde i souběžně v letech 1920–1921 externě studovala na Vysoké zahradnické škole v Berlíně-Dahlemu. Nelze opomenout její stáž v Botanické zahradě v Mnichově. Po návratu z Německa nastoupila jako vedoucí zahradnice zahradnictví velkostatku Výšovice u Prostějova. Markéta Müllerová však místo opustila v roce 1928 a začala pracovat jako zahradní architektka a specialista na pěstování trvalek pro zahradnictví Bratři Schützové v Olomučanech, kde setrvala do roku 1942. Manželé Müllerovi však byli již po okupaci republiky v roce 1939 rasově per-

zekvováni a diskriminováni kvůli židovskému původu Ludvíka Müllera. V letech 1942–1945 byla totálně nasazená a pracovala v rámci Správy okresních silnic Zemského úřadu v Brně. Bohužel v roce 1942 jejího manžela umučili nacisté v jednom z koncentračních táborů v Polsku. Po druhé světové válce se vrátila do zahradnictví Bratři Schützové v Olomučanech, které bylo již v letech 1945–1946 pod národní správou a až do roku 1951 zde v rámci Moravskoslezských keramických závodů působilo zahradnictví Olomučany. I po dalších změnách správy zde pokračovala ve své práci v letech 1951–1967 jako vedoucí zahradnice pro pobočný závod Olomučany, Školní statek Lednice Vysoké školy zemědělské v Brně. I přes svůj vysoký věk pracovala v letech 1967–1969 jako vedoucí technik Botanické zahrady a arboreta Vysoké školy zemědělské v Brně. Potom již ve svých 73 letech odešla na zasloužený odpočinek a v roce 1981 zemřela.

Během svého života se věnovala projektování zahrad, parků a sadů, hřbitovnímu zahradnictví, vazačství květin, šlechtění, pěstování trvalek a růží. Na popud bratří Schützů se stala jednou z prvních pěstitel trvalek v Československu. Trvalky byly ve 20. letech 20. století u nás prakticky neznámé a těžce se prodávaly. Projektovávala program, rozvržení ploch a detailní plány výsadby arboreta v Olomučanech. Podílela se i na obchodní činnosti firmy Zahradnictví Bratři Schützů, zajišťovala zakázky soukromým zájemcům, kterým projektovávala a vysazovala zahrady. Zakládala zahrady i v Brně: Kamenný kříž, sídliště v Blansku 1950–1951. Soustřeďovala kolekce rostlin a budovala sbírky živých rostlin pro účely vědecké i pedagogické. Budovala sbírky pro mezinárodní výměnu semen (*index seminum*) i jako reklamní artefakty pro obchodní činnost školního statku. V důchodovém věku byla rektorem prof. Dr. Ing. Miroslavem Vyskotem, DrSc., povolána do Botanické zahrady a arboreta Vyso-

ké školy zemědělské v Brně. Odpovídala za zakládání arboreta včetně projektu úpravy zeleně, osazovacích plánů, odborných posudků výběru rostlinných společenstev a kolekcí rostlin a jejich výsadby a údržby. Po roce 1951, kdy se zahradnictví v Olomučanech stalo pobočným závodem školního statku v Lednici s funkcí nejen výrobní, ale též demonstrační a pokusnou, spolupůsobil při výuce posluchačů zahradnického směru.

Další zahradní architektka, **Emilie Wichterlová**, která se narodila 3. dubna 1900 v Prostějově do významné místní podnikatelské rodiny. Jejím otcem byl Karel Wichterle, spoludávitel firmy F. Wichterle v Prostějově, syn významného prostějovského továrníka a mecenáše Františka Wichterleho. Emy Wichterlová, jak ji často nazývali, byla nejstarší ze sourozenců Wichterlových. Mezi nejznámější patřil její bratr vědec a vynálezce kontaktních čoček prof. Otto Wichterle. Vynikala hned v několika směrech, mohla se pyšnit znalostí několika cizích jazyků, vyznala se v zahraniční literatuře a vystudovala vysokou zahradnickou školu v Berlíně-Dahlemu. Spolupracovala v Praze s architektem L. Mayerem a inženýrem H. Abelesem. Pestrou projekční činnost Wichterlové dokládá řada dochovaných plánů soukromých zahrad či veřejných prostorů.⁵⁾ Nakonec však svůj život zasvětila chudému církevnímu řádu františkánských školských sester, kde se starala o opuštěné a velmi nemocné lidi, ale také o zahradu. Svůj vznešený život zakončila v chudobinci ve Staré Boleslavi.

6

Nakonec jmenujme **Hanu Kučerovou-Záveskou**, která sice zahradní architektkou nebyla, nicméně ji lze představit jako architektku, designérku a publicistku. Narodila se 21. března 1904 v Praze. Byla absolventkou pražské Uměleckoprůmyslové školy, studovala a pracovala pod vedením Josefa Mařátky a Karla Štipla v letech 1922–1924, poté přešla do speciálky Pavla Janáka na téže škole (1924–1927). Absolvovala v roce 1927 a jejími spolužáky byli například František Zelenka, Zdeněk Blažek, Jaroslav a Karel Fišerovi. Záhy po absolutoriu navrhla interiér bytu v obytném domě Svazu československého díla na Výstavě soudobé kultury v Brně (autorem domu byl Josef Havlíček). Tato práce měla úspěch a záhy jí zaručila řadu zakázek; také v tomto období začíná spolupráce s družstvem Artěl a nábytkářskou firmou

Spojené uměleckoprůmyslové závody v Brně (od roku 1928). Od roku 1929 byla aktivní členkou Svazu československého díla. Jméno Hany Kučerové-Záveské je též spjato s proslulými Barrandovskými terasami, kde navrhla jedinečnou řadu funkčního mobiliáře pro bar, restauraci a terasy restaurace na zakázku Ing. Miloše Havla. Tento nábytek se později řadu let vyráběl sériově. Navrhovala převážně interiéry a nábytek, ale zabývala se také použitím rostlin v interiéru a úpravami zahrad, a to především v Praze a pražských letoviscích. Mezi její nejznámější architektonické práce patří projekt vily v osadě Baba z roku 1932 pro vilu stavitele Václava Suka v Praze, kde propojení vily a zahrady bylo zajištěno schodištěm z verandy vily. Záveská pro tuto vilu navrhla též minimalisticky pojaté bytové zařízení a právě úpravu zahrady. Dalším projektem, opět v osadě Baba, byl návrh rodinného domu včetně návrhu zahrady pro hudebního skladatele Karla Ballinga z roku 1932. Dále je možné zmínit projekt interiéru letního domu a studie zahrady letního domu JUDr. Maxmiliána Záveského v Dobřichovicích z roku 1934. Řadu svých návrhů, projektů včetně fotografií publikovala (časopis Styl, Stavitel, Družstevní Práce, Žijeme, Byt, Eva aj). Byla též spoluautorkou sborníku Svazu československého díla Byt (1934, ostatními spoluautory byli J. Grus, A. Heythum, F. Zelenka, L. Žák). Od roku 1937 již žila ve Švédsku (jejím manželem byl československý velvyslanec Dr. Vladimír Kučera), kde 7. listopadu 1944 ve věku 40 let umírá. Nelze opomenout, že interiérové tvorbě se Hana Kučerová-Záveská věnovala dále i ve čtyřicátých letech 20. století, když žila v zahraničí, ale bližší informace o jejích návrzích z této éry nejsou známy. ■

Resumé

The development of the garden architectural creation of the first Czechoslovak Republic was heavily influenced by events in European countries, especially in central and western parts. Historically, it was mainly a link to German garden landscaping that received inspiration from Great Britain. Designers, implementers, or gardeners from the Czech lands have also met with their own works and modern garden landscaping approaches, besides their own travel, study and work activities, through books and the wide range of foreign periodicals that were commonly available in Czechoslovakia. Nevertheless, especially German gardening, along with the subsequent practice in nurseries, significantly influenced the designs of a number of Czech garden landscapers.

5 Návrh pereneta od Markéty Müllerové

6 Fotografie Hany Kučerové-Záveské

Zhodnocení provozní bezpečnosti stromů před započítím práce na stromech (pokračování)

Don Roppolo

V úvodním článku o bezpečnosti práce v souvislosti se zhodnocením rizik před výstupem na strom (ZPK 2/2018) jsem srovnával důkladnou a systematickou prohlídku vozu před vyjetím s důkladným a systematickým zhodnocením stromu před započítím práce. Text se zaměřoval na to, jak dodržení určitého systematického postupu při hodnocení provozní bezpečnosti stromů může snížit pravděpodobnost, že nám unikne některý z kritických symptomů. V této druhé části zdůrazňuji, jak je velmi důležité správně určit napadení dřevokaznou houbou, protože i to je to nedílnou součástí zhodnocení rizik při stromolezení.

V rámci hodnocení existují priority, které jsou dány důsledky selhání určitých částí stromu. Opět se nabízí příměr s vozidlem. I když bychom mohli před vyjetím zkontrolovat tlak v pneumatikách a sjetí vzorku, zaměříme se s větší pravděpodobností spíše na kontrolu bezpečnostních pásů a řízení a přesvědčíme se, zda fungují brzdy. I když jsou tedy důsledky podhuštěných pneumatik a sjetého vzorku podstatné, jsou méně závažné než používání vadného pásu, spojky či brzd.

Systematické zhodnocení stromu je velmi podobné. V rámci hodnocení posuzujeme celý strom, ale důsledky selhání kmene s významným defektem mohou být závažnější než důsledky selhání větve menší velikosti s podobným defektem na okraji koruny. Proto je dobré po obhlídce stromu z odstupu, kdy můžeme vidět pouze výrazné příznaky defektů, zaměřit se na ty části stromu, jejichž poškození může vést k celkovému selhání stromu a zapříčinit vážné následky.

Jedním z takových symptomů, který úzce souvisí se zdravotním stavem kořenové soustavy (a s tím spojenou stabilitou stromu), je hniloba. Pro odhalení příznaků, jako jsou hnilobou napadené měkké kořeny přímo pod povrchem půdy, můžete použít sondu s tupým zakončením. Průzkum lze začít ihned v těsné blízkosti kmene a na základě toho posoudit, zda jsou zde kořeny neporušené a zda nedošlo k zasypaní báze kmene v důsledku navážky.

Lze také pátrat po viditelných příznacích hniloby, ale je třeba mít na paměti, že nemusí být patrné v průběhu celého roku. Nejvýznamnějším ukazatelem přítomnosti dřevokazných hub jsou plodnice. Jejich vzhled je typický pro každý druh houby. Plodnice jsou typicky jen malou součástí celého houbového organismu, způsobujícího hnilobu dřeva. Jednoduchý způsob, jak si takový organismus představit, je přirovnáním plodnice ke květu –

květ je reprodukčním orgánem stromu stejně jako plodnice je reprodukčním orgánem dřevokazné houby.

Identifikace dřevokazné houby na základě viditelné plodnice může být nicméně v některých obdobích složitá. Některé druhy jako například *Ganoderma applanatum* mají vytrvalé plodnice, viditelné v průběhu celého roku, i když je houba v dormantním stadiu, ale velké množství hub vytváří pouze jednoleté plodnice, přítomné na stromě jen po krátkou dobu, které po čase vysychají a následně podléhají rozkladu. Plodnice mohou být velmi užitečné pro správné určení druhu dřevní hniloby, ale šance, že budete hodnotit provozní bezpečnost stromu zrovna v dobu jejich přítomnosti, je zároveň velmi malá.

Schopnost správně určit plodnice dřevokazných hub je pro arboristy velmi důležitá. Zatímco většina kvalifikovaných arboristů dokáže v rámci oblasti, kde pracují, dobře určit běžné druhy stromů, jen velmi málo jich dokáže správně identifikovat klíčové druhy dřevokazných hub, které tyto druhy stromů napadají.

Arboristé by také měli rozumět tomu, jak rozklad dřeva dřevokaznou houbou probíhá. Některé druhy dřevokazných hub jsou agresivnější než jiné a rozklad dřevní hmoty je u nich rychlejší. Pokud vám majitel stromu řekne: "Stejnou houbu vidám na kmeni již několik let.", budete pravděpodobně reagovat jinak, půjde-li o méně agresivní bílou hnilobu (například druh *Polyporus squamosus*), a jinak v případě, že to bude plodnice druhu s více agresivní hnědou hnilobou (například *Laetiporus sulphureus*). Bílá a hnědá hniloba mění charakteristiku dřeva odlišným způsobem. Znalost této odlišnosti mezi druhy dřevokazných hub vám při hodnocení stromu pomůže lépe rozhodnout o jeho provozní bezpečnosti a tedy i o bezpečnosti práce.

Plodnice *Polyporus squamosus*

Pro odhalení příznaků, jako jsou hnilobou napadené měkké kořeny přímo pod povrchem kůry, můžete použít sondu s tupým zakončením

Zhodnocení provozní bezpečnosti je nezbytné u každého stromu, který má být ošetřen, bez ohledu na to, bude-li ošetření provedeno stromolezeckou technikou, za použití plošiny nebo ze země. Postupujte systematickým způsobem, který můžete snadno opakovat u každého hodnoceného stromu. Takto se pro vás hodnocení stane běžnou rutinní záležitostí. Pravděpodobnost, že vynecháte některou z jeho podstatných součástí, se sníží a neunikne vám důležitá informace o zdravotním stavu či stabilitě stromu. Dostatečná znalost dřevokazných hub, druhů hnilob a procesu, kterým rozkládají dřevo stromu, na kterém hodláte pracovat, je jedním ze základních požadavků pro zajištění bezpečného pracovního postupu.

Další krok:

Projděte si se svým stromolezeckým týmem zhodnocení provozní bezpečnosti stromu krok po kroku. Začněte kořeny a kmenem, postupujte vzhůru ke kosterním větvím a vnitřní části koruny a dále pak k menším větvím vnější části koruny. Věnujte zvláštní pozornost kořenovému systému. Noste s sebou sondu s tupým koncem a motivujte stromolezce k jejímu použití pro odhalení hnilobou napadených měkkých kořenů. ■

Pokud máte o problematiku zájem a chcete si doplnit vědomosti nutné pro správné určení dřevokazných hub a s tím souvisejícího stavu stromu, udělejte si malý průzkum. Na trhu je množství kvalitní literatury, která vám může pomoci, protože tyto znalosti neodmyslitelně patří k péči o stromy ve městě.

Don Roppolo

manažer oddělení arboristického výcviku a vzdělání ve firmě Davey Tree Expert Company. Certifikovaný arborista ISA.

Překlad článku M. Bridge „Pre-Work Tree Risk Assessment“ převzatého z časopisu ArboristNews, International Society of Arboriculture (ISA), č. 8, ročník 2017.

Výstaviště Flora Olomouc se promění v moderní výstavnický areál

Michaela Nováková

Cílem územní studie Výstaviště Flora Olomouc, která byla pořízena v roce 2017 a pochází od autorského kolektivu Ateliéru zahradní a krajinářské architektury Ing. arch. Zdenka Sendlera, je rehabilitace areálu jako reprezentativní ukázky zahradní a krajinářské architektury, jak tomu bylo v minulosti. Areál se tak do budoucna promění ve veřejný prostor celoročně živého městského parku, výstavnického, kulturního a sportovně-rekreačního charakteru.

Územní studie řeší celý komplex Výstaviště Flora ve Smetanových sadech a jeho návaznost na městské parkové plochy. Celkově se jedná o území o rozloze přibližně sedm hektarů. „Projekt staví na hodnotách dotčeného území, historickém kontextu a tradicích zahradnických výstav v Olomouci. V širších vztazích je touto studií řešena rehabilitace parkového prstence bezprostředně napojeného na historické centrum města, který je cenným rekreačním areálem a má potenciál nejen pro relaxaci obyvatel města, ale i pro rozvoj ces-

tovního ruchu,“ říká ředitel společnosti Výstaviště Flora Olomouc Jiří Uhlíř.

Prostorové a funkční členění areálu podle jeho slov reaguje na koncepci výstaviště ze šedesátých let minulého století a jeho mezinárodní statut. „Cílem je obnova areálu jako reprezentativní ukázky zahradní a krajinářské architektury, jak tomu bylo v minulosti,“ dodává Uhlíř. Územní studie představuje tři roviny vnímání revitalizovaných prostor – živý park, moderní výstavnický areál a turisticky atraktivní město.

Živý park

Areál má být podle připravované územní studie očištěn od nefunkčních prvků a rehabilitován ve smyslu soudobého veřejného prostoru – celoročně živého městského parku, který zároveň pojme zátěž jednorázových akcí výstavnického, kulturního a sportovního charakteru. „Východní část Smetanových sadů bude podle studie atraktivně a má sloužit všem věkovým kategoriím díky lákadlům, jako jsou dětský svět, vodní biotop, kavárna, sociální zázemí či komunitní zahrada. To vše je doplněno soudobými zahradnickými a „zelenými“ technologiemi, kvetoucím detailem a uměním. Podstatný je i funkční přesah areálu, který může sloužit pro celou řadu vzdělávacích programů,“ uvažuje ředitel Uhlíř.

Moderní výstavnický areál

Možnostmi rozvoje Smetanových sadů, se kterými projekt pracuje, jsou například výstavba multifunkční výstavní haly, pavilon B, splňující všechny požadavky na expoziční pavilon zahradního umění s využitím soudobých ekologických technologií, jako je zelená střecha, zelená fasáda, zelené parkovací plochy. Ta by v době mimo konání výstav mohla sloužit jako polyfunkční prostor pro sport a kulturu. Dále pak rekonstrukce pavilonů G a H nebo výstavba nových parkovacích objektů pro potřeby výstaviště včetně záchytných parkovišť na okraji města s navazující kyvadlovou městskou dopravou.

Turisticky atraktivní město

Zde je podstatnou vizí využití blízkosti dalších dvou městských parků a historického jádra města. Obojí by se dalo v rámci výstavnického programu propojit tak, aby vznikl velký návštěvník okruh a tím i prolnutí návštěvníků výstaviště a města. Zajímavá je i představa propojení Smetanových a Bezručových sadů v rámci výstav, kde se nabízí využití tržnice pro zahradnické trhy a místa v parku tak přenechat profesionálním zahradnickým expozicím.

Nový přístup ve výstavnictví

S rozvojem olomouckého výstaviště jde ruku v ruce i revitalizace přístupu ve výstavnictví nejen u tří ústředních květinových výstav Flora Olomouc. Právě výjimečnost 60. výročí Výstaviště Flora podněcuje k přerodu z klasické na novou éru výstav, kde nebude chybět velký kus symboliky, originalita, nápaditost, vlastní pojetí, užití soudobých trendů ve výstavnickém, floristickém i zahradnickém oboru. Navrhované výstavy jsou již nyní koncipovány velmi nápaditě, a to s možností expozici co nejvíce přiblížit návštěvníkovi a podněcovat v něm aktivitu i zamyšlení. „Snahou soudobých expozic je odstranit zábrany a umožnit, aby umělecké vize dnešní doby probouzely v návštěvnících nové, možná dosud nepoznané vjemy, ukazovat nejnovější trendy, sdělovat, jak to vidí odborný svět,“ tak to svými slovy dokonale vystihl krajinářský architekt Ing. Petr Mičola. To jsou atributy,

díky kterým může moderní výstavnictví fungovat a posouvat se dál. Tak tomu bude i na podzimní etapě výstavy Flora Olomouc ve dnech 4.–7. října 2018, kde si na své přijdou jak milovníci detailu a interaktivity, tak příznivci kompozice a vjemu.

Nový způsob záhonových výsadeb

Výstaviště Flora Olomouc v rámci svého rozvoje klade důraz i na nový způsob záhonových výsadeb v parcích, jejichž nová podoba také vychází z územní studie Výstaviště Flora Olomouc. Nově osázené prostory parku u pavilonů G a H ve Smetanových sadech jsou ukázkou soudobé a moderní prezentace atraktivních cibulových a letničkových směsí. Rozmanitost použitého sortimentu cibulovin v jarním období a letniček a zeleniny v hlavní sezóně zajišťuje dlouhou dobu kvetení a podporuje biodiverzitu se zacílením na motýly, včely a bezobratlé živočichy. Nové expoziční záhony jsou zároveň pokusnou plochou pro prověření sortimentu cibulových a letničkových směsí určených do veřejného prostoru. Zároveň mohou sloužit k výukovým účelům se zaměřením na správce veřejné zeleně, odbornou zahradnickou veřejnost a studenty zahradnických škol. Květinové záhony na Rudolfově aleji jsou pojaty v rámci optimalizace péče jako smíšené trvalkové záhony. Jedná se o použití soudobé technologie v krajinářské tvorbě. Svým pojetím záhony navozují přírodní efekt prémie, kvetoucí louky. Prvními posly jara jsou na těchto záhonech krokusy, které zde těší návštěvníky často již od února. Postupem jara zde rozkvétají tulipány, narcisy, které jsou v květnu vystřídány trvalkami a okrasnými česneky.

Historická oranžerie se znovu probouzí k životu

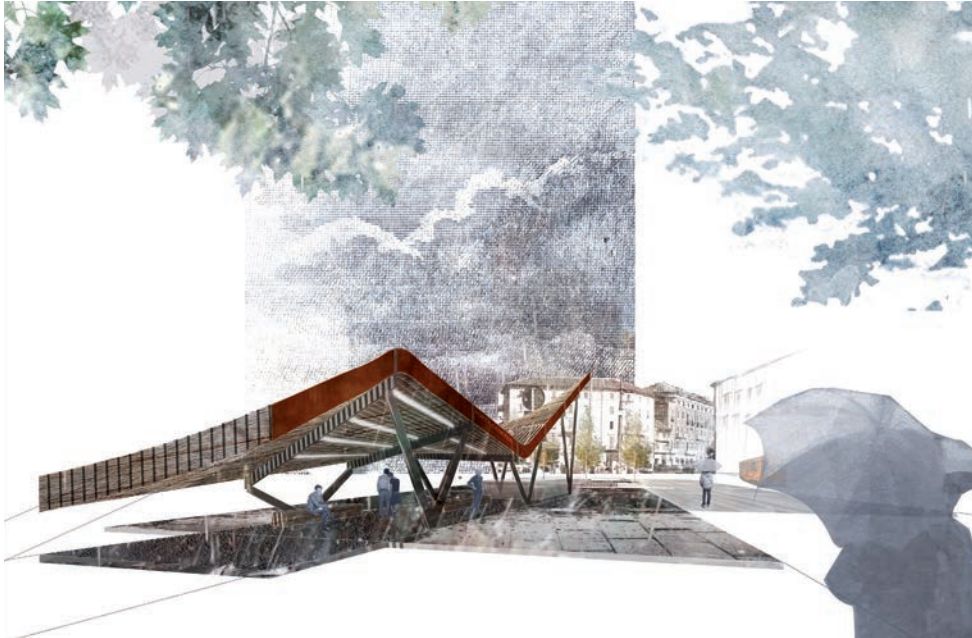
Slavné květinové výstavy Flora Olomouc slaví letos 60. výročí. Kořeny Smetanových sadů, kde se výstaviště nachází, však sahají mnohem hlouběji. Už ve 2. polovině 19. století zde totiž stála budova oranžerie s krásnou

dřevořezbou, která položila základy sbírkových skleníků v Olomouci a byla dokladem tehdejší parkové architektury. Nejstarší pamětnice olomouckých parků je národní kulturní památkou, jejíž dřevěná konstrukce byla do olomouckých městských sadů převezena i se zámeckými sbírkami roku 1886 ze zámeckého parku ve Velké Bystřici. Oranžerie byla roku 1926 nahrazena moderním palmovým skleníkem, a ačkoliv jí kvůli špatnému technickému stavu hrozila demolice, stojí v sousedství lázeňského pavilonu s restaurací dodnes. Do roku 2012 sloužila jako provozní zázemí a od roku 2015 probíhá rozsáhlá rekonstrukce tohoto výjimečného objektu, která bude letos dokončena. I zde vidí Výstaviště Flora Olomouc posun ve své výstavnické činnosti. Využití zrekonstruované oranžerie bude víceúčelové. Může sloužit jako malá výstavní místnost nejen v rámci tří stěžejních květinových výstav či jako krátkodobá galerie. V oranžerii se mohou pořádat konference, kulturní činnosti, koncerty, divadla, svatby apod. V neposlední řadě bude oranžerie sloužit k volnočasovým a sportovním aktivitám nebo jako zázemí pro příměstské tábory aj. ■

Resumé

The aim of the new Development Study of Výstaviště Flora Olomouc is rehabilitation of the premises as a representative example of garden and landscape architecture. The exceptionality of the 60th anniversary of Výstaviště Flora stimulates the transformation of exhibitions from classic to a new era of exhibitions using contemporary trends. As part of its development, the Olomouc exhibition centre highlights new ways of planting in parks the form of which also arises from the Development Study. This year, the extensive reconstruction of the orangery, which is part of the national cultural heritage, will ensure it will be used in compliance with advances in the organization of exhibitions.

Téma: Vzdělávání

Jak se líhne krajinářský architekt ve světě

Rozhovor s Tillem Rehwaldtem

**Výuka krajinářské architektury na Zahradnické fakultě
Mendelovy univerzity v Brně**

O výuce krajinářské architektury u nás a v Americe

**Krajinná a záhradná architektúra na Fakulte záhradníctva
a krajinného inžinierstva SPU v Nitre**

Zahradní a krajinářská architektura na ČZU v Praze

Krajinářská architektura na Fakultě architektury ČVUT v Praze

Arboristika na FAPPZ ČZU v Praze

Restart Arboristiky na LDF MENDELU

Studium krajinné architektury v Rakousku

Ohlédnutí za evropským setkáním studentů krajinářské architektury

Alnarp – na skok do Švédska

Exkurze do Itálie z pohledu studentů

Jak se líhne krajinářský architekt ve světě

Vladimír Sitta

Ing. Vladimír (Tom) Sitta

vystudoval krajinářskou architekturu na MZLU v Brně, v současné době vede ústav krajinářské architektury na fakultě architektury ČVUT a přednáší vybrané kapitoly z technologie krajinářské architektury. Od roku 1981 žije v Sydney a v Praze víceméně kempuje od r. 2013.

Je pošmourný listopadový den, jeden z největších svátků Díkuvzdání vymetl široké ulice Philadelphie. Zatímco tento den je posvátný pro většinu Američanů, v ateliérech Penn Design, jedné z nejlepších škol krajinářské architektury na světě, se pracuje svátek nesvátek. Úzké místnosti se sporadickým denním světlem připomínají spíše rozcuchaná tábořiště bezdomovců než laboratoře, kde se spřádají sny o lepší budoucnosti a záchraně světa. Nevím, zda to byly předešlé návštěvy jihoamerických slumů, které zanechaly ve studentech nesmazatelný dojem. Surrealisté by měli radost. Nesetkává se tu sice deštník se skalpelem na operačním stole, ale některé klávesnice by uživily když už ne generace lidí, tak určitě švábů. Na sterilizaci není čas. Sedm dní v týdnu, dvacet čtyři hodin... Kreslit, přemýšlet, vyhazovat, vyhrabávat, prezentovat... Škola se nikdy nezavírá. Vzniklá ateliérová mikroekologie je rozprostřena jako útulná pokrývka skoro všude. Snad i ve spacích pytlech brutálně vecpaných v nalezených škvírách mezi nábytkem. V tomto podhoubí studenti osnují plány, jak konstruovat ekologie v místech, kde symbióza peněz a korupce vysává kvalitu života pro současné a budoucí generace původních obyvatel. Hledají sérum a ve svém hledání přeskakují hranice zemí, jako by neexistovaly. Prostředí planety je globální a tomu odpovídají i ambice projektových zadání. Třídít studenty podle tváře a barvy pokožky je neodpuštělně politicky nekorektní, ale pokud by nad školou nevisel nápis „University of Pennsylvania“, bylo by snadné se domnívat, že jsme někde v Asii nebo v Indii. Maně se vtírá otázka, kolik těchto studentů se skutečně vrátí domů, tam, kde je jich zapotřebí. Anebo je diplom z prestižní americké univerzity jen jakýmsi kouzelným klíčem otevírajícím dveře kdekoli na světě? Občas asijskou homogenitu sice rozmělní nějaký bílý Američan nebo Jihoameričan, ale jejich tváře jsou spíše etnickými pomlčkami.

Projekty na Penn se zabývají téměř kterýmkoliv místem na zeměkouli. Ostatně to odpovídá i agendě univerzity, jejíž „Atlas for the End of the World“ sahá svým záběrem do oblastí celého světa a do jisté míry i předznamenává budoucí mise krajinářské architektury, téměř zapomenuté od doby Mc Harga. Je to velká výzva převládajícímu profesnímu parochialismu. Jistě, můžeme se ptát, zda je to ještě krajinářská architektura. Atlas je do jisté míry manifestem, provoláním k procitnutí. Manifesty jsou často strkány do hermetického šuplíku ideologií, které selhaly. Má to ale znamenat, že máme přestat přemýšlet o tom, zda nelze dělat věci jinak? Máme se nechat zotročit alibismem pohodlné stejnosti a azylu formulí? Domnívám se, že zde

jsou ty největší rozdíly. V tom, jak přemýšlí svět, a v tom, jak my, opáření českým kotlíkem. Proč je vize u nás skoro sprosté slovo? Je přece úlohou, řekl bych povinností a posláním každého designéra snažit se o změnu.

Snad lze z tohoto neučesaného úvodu vytušit hlavní rozdíly mezi vzděláváním krajinářských architektů ve světě a u nás. Vybral jsem si Penn Design, protože tu školu jako občasný hostující kritik nejlépe znám. Situace je velmi podobná na Harvardu a dalších univerzitách, které se každoročně tlačí na špici nejžádoucnějších vzdělávacích institucí na světě.

V tomto roce ukončili studium první absolventi bakalářského programu krajinářské architektury na fakultě architektury ČVUT. Na hodnocení kvality studia je to příliš krátká doba. Okamžik pravdy většinou nastává až konfrontací s požadavky praxe. Při koncipování náplně studia podle mne nelze vycházet úplně z převládající struktury zakázek a pozice krajinářských architektů u nás. Je nutné sledovat a zohledňovat celosvětové trendy, programy špičkových vzdělávacích zařízení a roli, kterou krajinářští architekti v multidisciplinárních týmech zaujímají. V USA jdou dokonce tak daleko, že prohlašují krajinářskou architekturu za profesi 21. století. Předpokládají více než 16procentní růst potřeby kvalifikovaných krajinářských architektů v příštích deseti letech. Při desetitisících krajinářských architektů (počet se odhaduje na více než 29 000) je to úctyhodné číslo. Evidentně jde i o ekonomicky atraktivní profesi, pokud soudíme podle průměrných platů krajinářských architektů v USA, které už několik let převyšují platy kolegů z řad architektů. V současné době nabízejí školy v USA 106 magisterských programů v krajinářské architektuře.

Podíváme-li se na strukturu krajinářských firem s výrazným mezinárodním profilem, jako West 8, Field Operations, Topotek, Stoss, Gross Max a další, vidíme, jak jsou výrazně multidisciplinární. Podle mého názoru by zde měly být základy směřování programů krajinářské architektury i u nás. Teoreticky takové milieu existuje na ČVUT, prakticky narážejí principy mezioborové spolupráce na zaběhlé a strnulé praktiky a umělé rozdělování na profese, později zafixované ještě autorizacemi. Mým záměrem není vychvalovat jeden program na úkor druhého. Jde mi spíše o to, zda naše programy – tím myslím celou republiku – snesou srovnání s tím nejlepším ve světě. To je podle mne jediné měřítko, kterým bychom se měli řídit. Musím říci, že vizemi a ambicemi se to u nás zrovna nerojí. Nevím, zda je to pohodlnost, nebo to, že se máme docela dobře. Odpověď neznám. Zde se mi vtírá jedna epizoda z debaty se studenty pekinské univer-

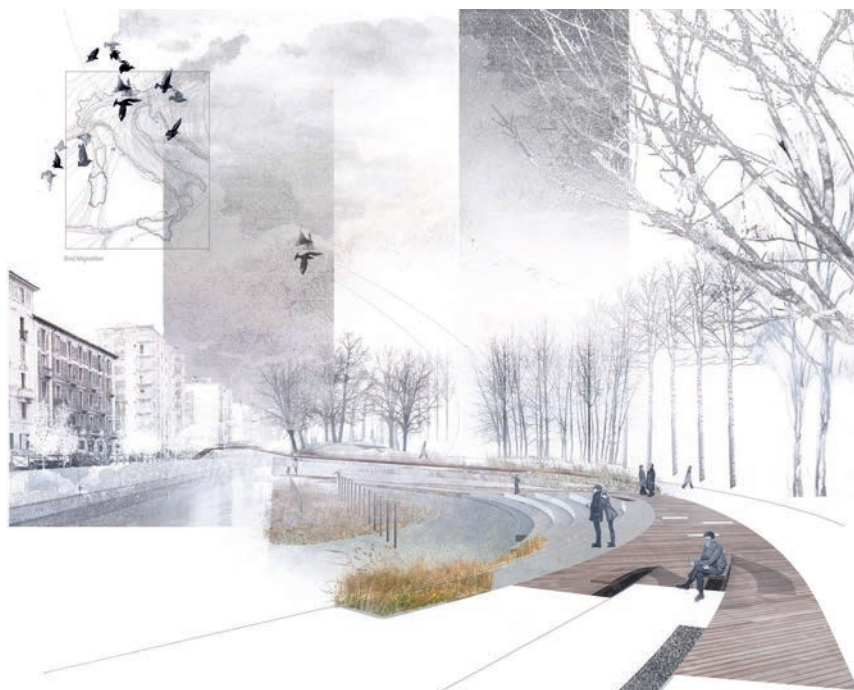
zity. Tamější studenti, bez jakéhokoli náznaku nadsázky, prohlášovali: Chceme být ti nejlepší na světě! Nutno podotknout, že ve škole se v lednu netopilo a studenti cestovali do školy v neděli ve sněhové vánici a teplotou minus 17 stupňů. To vše na kole... Všem – přednášejícím i studentům – se doslova kouřilo od úst. Při veškerém respektu k obrovskému zázemí lidských zdrojů v Číně se mi ale tamější studenti nezdáli schopnější nebo talentovanější. Ale “v tahu na branku” je to naprosto nesrovnatelné. My tápeme kdesi ve světovém zákulisí. Přitom jejich startovací čára vůbec nebyla v lepší nebo snadnější pozici. My jsme mezitím promrhali spoustu času a potenciálu. Krajinářský architekt je dnes v Číně vysoce respektovanou a vlivnou profesí. Zatímco u nás...

Díky pravidelným návštěvám a kontaktům jsem informován o kvalitě, ambicích a náplni studia na špičkových univerzitách, ale chci ušetřit čtenáře depresivního srovnání. Tyto Mekky vzdělávání jsou podrobovány nelítostné kritice z řad studentů a profesionálních organizací. V první řadě má student pocit, že škola je především pro něho, a je současně přesvědčen o povinnosti školy zajistit přístup ke všem zdrojům, které škola má k dispozici. O knihovnách, kterými tyto špičkové školy disponují, se nám může jenom zdát. V knihovně Penn university můžete například listovat originálními tisky Red Books od Humphryho Reptona.

Počet studentů v ateliéru je vždy omezen, například na Penn Design maximálně deset studentů. Drahé americké školy jsou tak trochu vzdělávacím supermarketem. Zájemci porovnávají jednu instituci s druhou a chtějí vědět, zda škola dělá maximum pro jejich vzdělání, budoucí zaměstnatelnost a také schopnost vydělávat. A proč ne? Poplatky se pohybují v desetitisících dolarů (Penn Design 55 000 dolarů). Každoročně se zveřejňují žebříčky nejlepších škol. Jedním z kritérií je kvalita absolventů a jejich použitelnost v praxi. Na těch se podílí profesionální instituce (například ASLA v USA) a firmy, které absolventy těchto škol zaměstnávají. To u nás hodně postrádám. Není přece možné, aby se ke kvalitě studia vyjadřovala organizace, o jejíž objektivnosti lze mít jisté pochyby. Kolem osmnácti procent absolventů amerických univerzit si zakládá vlastní firmy. Jaké je procento u nás, nemám tušení, ale tolik to jistě nebude.

Jsem si vědom toho, že zavedení poplatků u nás je flirtováním s politickou sebevraždou, přesto se domnívám, že přílišná závislost škol na almužnách ministerstva školství brzdí jejich kvalitativní rozvoj a svobodu rozhodování. Současně způsob financování oslabuje vliv studentů na náplň studia a snižuje odpovědnost škol za schopnost absolventů se v praxi prosadit (mám na mysli celosvětové uplatnění). Současně vede soustavné snižování požadavků k počátečnímu zahlcování studenty, kteří na školu prostě nepatří.

V čem se asi lišíme nejvíce? Archaický způsob akreditací, habilitací, garantování a schvalování, jazykové bariéry a způsoby financování neumožňují operativně reagovat

na rychle se měnící environmentální, technologické nebo i ekonomicko-politické podmínky. Zavádění nových technologií včetně informačních vyžaduje soustavné revize náplně studijních plánů, a to není v současném milieu vůbec jednoduché. K tomu přistupuje nedostatečné finanční ohodnocení práce pedagogů, takže ti pak často melouchaří, kde se jen dá.

Programy nabízené špičkovými univerzitami v zahraničí jsou součástí profilu každé instituce. Přitom i uvnitř univerzitního programu existuje několik možností specializace podle inklinací a zájmu studenta. Zvláště magisterské studium je hodně flexibilní. Není neobvyklé, že v programu krajinářské architektury jsou zapsáni i absolventi magisterského studia architektury a vice versa. Kredity se samozřejmě sbírají jako kdekoli jinde. Je nutné se zmínit i o tom, že například Penn nebo Harvard bakalářský stupeň nenabízejí. Studenti se vybírají na základě portfolia a motivačního dopisu a také peněženky. Přetahování se o lukrativní studenty je u těchto univerzit součástí praxe, o které se příliš nemluví. Děje se to například nabízením stipendií a dalšími úlitbami a lísáním.

Programy krajinářské architektury u nás čeká několik výzev. Pokud mají naše školy ambice dosáhnout úrovně kvalitních škol ve světě, musejí se nevyhnutelně internacionalizovat a zavést výuku v anglickém jazyce. Až na výjimky vyučují všechny nejvyšší školy v angličtině. Nutná bude i pravidelná výměna pedagogů, i když třeba jediným důvodem může být nános času. Dále je podle mne nutné zavést jiný systém přihlašování studentů na přednášky nebo ateliéry. Pokud se přihlásí menší než kritický počet studentů, dotyčný prostě neučí. Ale zde se mi zdá, že se třesou základy celého osifikovaného systému našeho vysokého školství. Pokud se však chceme se světem srovnávat, změnám se nevyhneme. ■

Projekt pod názvem Dynamic Armature – Porta Genova v Miláně byl oceněn ASLA

Tento text je vyjádřením subjektivních pohledů, názorů a úvah autora. Text a jeho obsah nereprezentuje oficiální názor žádné instituce.

Rozhovor s Tillem Rehwaldtem

Karel Slánský

Co bylo prvotním impulzem k vašemu rozhodnutí studovat krajinářskou architekturu?

Už v dětství mě velmi bavilo kreslit, malovat, tvořit, ale také objevovat přírodu. Studium krajinářské architektury mi dalo možnost propojit oba tyto zájmy. Kromě toho byla tehdy (1985) architektura v NDR velmi silně typizovaná a formovaná normami. Věřil jsem, že v krajinářské architektuře budu moci více rozvíjet svou kreativitu.

Nyní působíte jako hostující profesor a vedoucí ateliéru na FA ČVUT. Vnímáte rozdíl v přístupu studentů krajinářské architektury ČVUT a studentů v Německu?

Mám dojem, že studenti ČVUT se více zaměřují na estetickou stránku návrhu. Rozumějí kompozici prostoru, práci s materiály jako kreativnímu zadání, jako "uměleckému řemeslu". Současně si je většina z nich vědoma, že krajinářská architektura je veřejnou úlohou, která má velký sociální dopad. Připomíná mi to moje studentská léta na TU Dresden, kdy si na přelomu 90. let musela naše profese v tehdejší NDR budovat vlastní pozici.

Od té doby se vzdělání v tomto oboru stalo v Německu trochu technokratičtější a méně kreativním. Se zvyšujícím se významem například ekologických témat nebo

participace veřejnosti ustoupila architektonická stránka našeho povolání a radost z tvůrčí práce bohužel trochu do pozadí.

Jste prezidentem Federace německých krajinářských architektů (BDLA). Jaké je postavení oboru krajinářské architektury v Německu?

Krajinářská architektura se v posledním desetiletí zařadila mezi uznávané profese. Od návrhů rodinných zahrad se naše zadání postupně rozšířila i do dalších témat a měřítek. Dnes naši kolegové pracují jak v krajinném, tak urbánním prostředí. Zabývají se městskými projekty, obnovou venkovského prostoru nebo revitalizacemi vodních toků a ploch. Diskuzemi o rozvoji zelené infrastruktury se snažíme jasněji ukotvit hodnotu veřejných prostranství také v politice a dosáhnout tak lepšího financování této oblasti. To samozřejmě není vždy jednoduché, protože jsme přes všechny úspěchy stále malá profese.

Zúčastnil jste se celé řady soutěží. Jak hodnotíte krajinářské soutěže v ČR?

Pozoruji, že v České republice stále přibývá krajinářských soutěží. To je důležitý vývoj, protože tento nástroj

přirozeně posiluje pozici našeho oboru. V budoucnu bude ale potřeba krajinářskou architekturu zapojit také do stavebně-architektonických a urbanistických soutěží jakožto samostatnou profesi.

Ve svých projektech pracujete často v historickém kontextu. Co pro vás práce v tomto kontextu znamená?

V Evropě neexistuje krajina bez vlastní kulturní historie. Proto má také každé místo, které navrhujeme, vlastní identitu. Zkoumání této identity nám dává hodně materiálu pro plánování jeho budoucí podoby. Přitom ale vůbec nejde o rekonstrukci dřívějších stavů, ale o vlastní interpretaci místa.

V současnosti se u nás stále častěji hovoří o důležitosti hospodaření s dešťovou vodou. Jakou máte zkušenost s tímto typem projektů v Německu?

Kvůli stále častějším přívalovým deštům požaduje mnoho obcí, aby co nejméně dešťové vody bylo odváděno do kanalizace. Proto se mění i naše projekty. Musíme navrhovat retenční objekty, plochy pro vsakování, a také se stává stále důležitějším tématem ozeleňování střech. My, jakožto krajinní architekti, částečně přejímáme úkoly, které by dříve náležely spíše inženýrům, naše povolání se tak dále rozvíjí.

Kvalita veřejných prostranství měst se často odvíjí od kvalitních stromořadí. Jak se v Německu daří realizovat nová stromořadí v souvislosti s vedením inženýrských sítí?

Máme samozřejmě podobné problémy. Hustota inženýrských sítí často velmi omezuje výsadbu stromů v uličním prostoru. Snažíme se proto najít řešení tak, že využíváme všechny možnosti pro výsadbu a instalujeme prvky koře-

nové ochrany. V takto omezených podmínkách je také důležité zajistit pro stromy optimální množství vody, vzduchu a živin. Člověk by měl v projektech usilovat o to, co je reálné. Mám ale obavy, že v našem technokratickém světě bude čím dál složitější vysazovat stromy v ulicích. Zrovna nedávno jsme se dozvěděli o novém nařízení, které zakazuje sázet stromy před fasády domů, aby nepřekážely hasičům při zásahu.

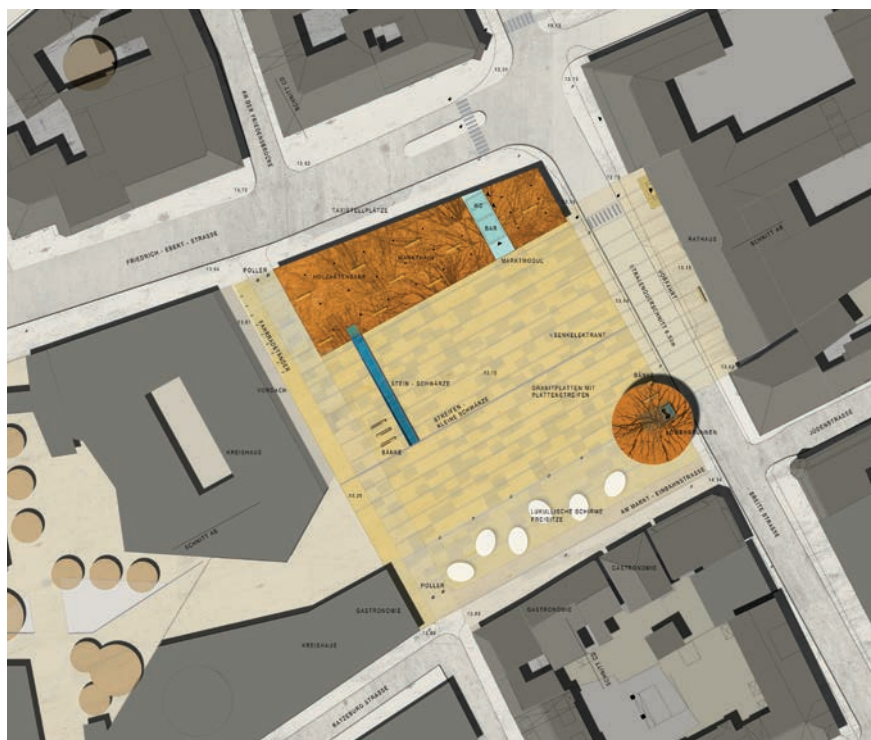
Trendem současných měst jsou střešní zahrady, jak se na toto téma díváte?

Vzhledem k častým přívalovým deštům se zelené střechy stávají stále významnějším předmětem diskuze. Také biodiverzita ve městech je aspekt, který může být tímto trendem posílen. K tomu se nabízí možnost udělat střechy pochozí a využívat je jako privátní nebo i veřejný prostor jako například v mnichovském projektu obytné čtvrti WagnisArt. Myšlenka zelených střech není vůbec nová, v poslední době ale zažívá jistou renesanci.

Tradicí v Německu jsou zahradnické výstavy, můžete nám přiblížit jejich současné trendy?

Nedá se říci, že by existoval nějaký obecný trend, protože místa, na kterých se zahradnické výstavy konají, jsou velmi odlišná. Je možné ale pozorovat, že zahradnické výstavy jsou v poslední době často pořádány v bývalých industriálních nebo vojenských oblastech. Současně bývají iniciovány i dlouhodobější rozvojové urbanistické projekty, jako například nyní na bavorské zemské zahradnické výstavě ve Würzburgu. Na druhou stranu jsou tyto výstavy také častým nástrojem pro revitalizaci nebo rozšíření již existujících parků, které po letech ztratily na hodnotě.

| Náměstí v Eberswalde

1 ULAP Platz, Berlin-Mitte

2 Dětské hřiště na ostrově Lohmühle, Berlin-Kreutzberg

Obě strategie mají jistě svoje opodstatnění. Důležité je, aby na zahradnických výstavách vznikaly realizace trvalejšího charakteru, které si svou kvalitu zachovají i pro další generace.

Co podle vás chybí současné krajinářské architektuře v ČR a na co by se měli naši krajináři do budoucna zaměřit?

Krajinářská architektura je v České republice relativně mladý obor, proto ještě nejsou stejně rozvinuté všechny jeho aspekty. Především na poli ekologie je ještě velká potřeba rozvoje. Také je důležité, aby se městské projekty plánovaly více integrovaně, zejména dopravní stavby by měly být od počátku uvažovány v kontextu veřejného prostoru. Participace veřejnosti nabývá na stále větším významu. Tvorba veřejných prostranství je zásadní oblastí krajinářské architektury.

Nedávno jste otevřel i pražskou pobočku svého ateliéru. Můžete nám říci, na čem právě pracujete a případně jaké jsou vaše plány do budoucna?

Po úspěchu v architektonické soutěži jsme začali s plánováním rekonstrukce náměstí v Mnichově Hradišti.

Abychom mohli projekt lépe koordinovat, otevřeli jsme kancelář v České republice. Mezitím nám přibýly nějaké další projekty. Obzvláště zajímavá je pro nás účast v soutěžním dialogu o revitalizaci Karlova náměstí v Praze. Snažíme se na projektech pracovat jako mezinárodní tým. To znamená, že na českých projektech se často podílejí kolegové z Drážďan a naopak. To bychom si chtěli udržet i do budoucna.

Jaká je vaše nejoblíbenější krajina a proč?

Nemám žádnou nejoblíbenější krajinu. Za nejzajímavější považuji vždy místa nových projektů. Je to snad proto, že to nové ještě není odhaleno.

Děkuji za rozhovor.

Dipl. Ing. Till Rehwaldt

Světově uznávaný krajinářský architekt z Německa. V současné době je prezidentem Federace německých krajinářských architektů (BDLA). Autor řady oceňovaných krajinářských projektů na německé půdě i v zahraničí. V roce 1993 založil ateliér Rehwaldt Landschaftsarchitekten, který se zaměřuje především na tvorbu veřejných prostranství, plánování volnočasové a rekreační vybavenosti města a návrhy širších urbanistických koncepcí. Od roku 2006 má jeho ateliér pobočku v Pekingu, v současné době má zastoupení i v Praze. V zimním semestru 2017 a v letním semestru 2018 vedl jako hostující profesor ateliér krajinářské architektury na Ústavu krajinářské architektury FA ČVUT v Praze. SZKT v minulosti podepsala prostřednictvím své sekce Česká asociace pro krajinářskou architekturu (ČAKA) smlouvu o spolupráci s BDLA (Federace německých krajinářských architektů). BDLA pro naše členy pomohla uspořádat již dvě zahraniční exkurze. Na jedné z nich osobně provázal po svých realizacích prezident BDLA Till Rehwaldt. Fotoalba z obou exkurzí najdete na facebooku SZKT a ČAKA.

Výuka krajinářské architektury na Zahradnické fakultě Mendelovy univerzity v Brně

Zora Kulhánková

Krajinářská architektura je od svého vzniku chápána jako obor propojující přírodu a umění. Už dávno to však nejsou jen soukromé zahrady a komponovaná krajina, kde člověk otiskl svoji fantazii. Současný krajinář má za úkol ztvárnit i veřejné prostory měst, aby přinášely lidem příjemné místo pro život, podílí se na tvorbě nových městských prostorů, ale zasahuje i do starých struktur, které přetváří v soudobém duchu. To vše by ale mělo stále probíhat s pokorou k přírodě a obdivem k umění.

Studium krajinářské architektury je poměrně náročným propojením kreativity a praktických znalostí a vyžaduje rozhled, fantazii, představivost, výtvarnou zručnost a patřičný zájem. Obor Zahradní a krajinářská architektura se na Mendelově univerzitě v Brně (MENDELU) vyučuje samostatně již od roku 1977, ale jeho počátky sahají až do roku 1947, kdy byl založen Ústav sadovnictví a květinářství. V současné době se na výuce krajinářských architektů na Zahradnické fakultě MENDELU v Brně podílejí tři odborná pracoviště – Ústav zahradní a krajinářské architektury, Ústav biotechniky zeleně a Ústav plánování krajiny. Společně nabízejí ucelený studijní program, který dává studentovi základní předpoklady pro úspěšné uplatnění v profesním životě, a jsou tím základem, na kterém musí absolvent své dovednosti stavět a dále rozvíjet. Čtyřleté bakalářské studium je ukončeno obhajobou bakalářské práce a státní zkouškou; navazující dvouleté magisterské studium je ukončeno obhajobou diplomové práce a státní zkouškou. Po splnění předepsané praxe je absolvent oprávněn složit autorizační zkoušky u České komory architektů a stát se autorizovaným krajinářským architektem.

Naším cílem je probudit ve studentovi zájem o proměnu životního prostředí obyvatel měst, o kultivaci krajiny, ve které žije, a tím i o kultivaci člověka samotného a jeho vztahu ke svému okolí, městu i planetě, kterou obývá. Úvod studia je zaměřen na základní disciplíny, ve kterých studenti získají přehled v oboru přírodních věd, ale i v oborech umění – výtvarném umění, architektuře a zahradním umění.

Profilovým předmětem, který studenta provází od druhého ročníku, jsou Ateliéry. Na jejich vedení se podílejí jednotlivé ústavy a představují tak pro studenta možnost výběru jeho další specializace. Ateliéry mají ve vyšších ročnících formu workshopu – intenzivní týmové práce. Společnou charakteristikou je příprava na plánování, navrhování a projektování v praxi – spolupráce s konkrétním zadavatelem, představení práce před pedagogy a zástupcem zadavatele a finální termín odevzdání, který simuluje podmínky soutěží. Na ateliérové kritiky zveme i odborníky z praxe, aby od nich studenti dostali přímou zpětnou vazbu na svoji práci. Během ateliéru zapojujeme kreativní cvičení, například v podobě účasti na akcích, jako jsou festivaly nebo soutěže. Letos

Ing. Zora Kulhánková, Ph.D.

absolventka oboru Zahradní a krajinářská architektura, ZF Mendelu v Brně, odborný asistent Ústavu zahradní a krajinářské architektury

Práce studentů z Ateliéru III, ve třetím ročníku – Landscape Festival 2018, Praha – instalace s názvem Nezastihnutelný. Autoři Marek Vrabec, Alice Frydrychová, Petra Kunovská, Tereza Žižková

Příklad studentských prací z Ateliéru navrhování v prvním ročníku navazujícího magisterského studia. Autorkami jsou Bc. Monika Ondráčková (téma: Nábřeží řeky Svitavy) a Bc. Klára Bohuslavová (téma: Loděnice)

to byl Landscape Festival 2018 v Praze, kde vybraní studenti realizovali svůj ideový návrh.

Již od druhého ročníku vedeme v Ateliéru studenty k samostatné práci s prostorem, k jeho utváření a dotváření za pomoci základních kompozičních prvků. Avšak krajinářského architekta definuje také zvládnutí biologických principů – znalost typů stanovišť a rostlinného sortimentu, který těmto typům odpovídá. Důraz je kladen také na znalosti technologií při zakládání děl krajinářské architektury a péči o ně.

Během studia pořádáme pro naše studenty několik tematických exkurzí za prameny zahradního umění do Itálie, Francie a Anglie, odborné exkurze zaměřené na realizace krajinářských projektů i exkurze sledující způsob a kvalitu údržby, stejně jako odborné exkurze s tematikou nově realizovaných městských prostorů a zahrad, obnovy historických objektů a urbanistických komplexů u nás i za hranicemi naší země.

Komunikace krajinářského architekta s partnerskými obory tvoří důležitou součást jeho profese, a proto jednotlivé ústavy pořádají workshopy s univerzitami podobného odborného zaměření. V minulých letech proběhl opakovaně workshop v Opavě ve spolupráci s VŠB – Technickou univerzitou v Ostravě, Vysokým učením technickým v Brně a Slezskou univerzitou v Opavě, kde měli studenti možnost poznat i jiné přístupy a názory na zadaný úkol. V rámci plánování krajiny probíhají již dlouhodobě interakce s geografy z Masarykovy univerzity v Brně nebo studenty Ochrany přírody a krajiny z Univerzity Palackého v Olomouci.

První dva ročníky studia probíhají v Brně, následně pak v Lednici, kde je stále více kultivován kampus Zahradnické fakulty k odborné výuce. Studenti mohou díky programům ERASMUS+, Leonardo, Ceepus studovat i na zahraničních univerzitách, stejně jako mnozí akademičtí pracovníci. ■

3 / 3 STUDIE OBCE LODĚNICE

FARNÍ ZAHRADA

MENDELOVA UNIVERZITA V BRNĚ, ZAHRADNICKÁ FAKULTA, ÚSTAV ZAHRADNÍ A KRAJINÁŘSKÉ ARCHITEKTURY, VEDOUČÍ ÚSTAVU: DOC. DR. ING. DANA WILHELMOVÁ, PŘEDMĚT: ATELIERŮ
NAVRHOVÁNÍ ZAKA, VEDOUČÍ ATELIERŮ: DOC. DR. ING. DANA WILHELMOVÁ, VEDOUČÍ PRÁCE: ING. IVA HRADILOVÁ, ZPRACOVATEL: Bc. BOHUSLAVOVÁ KLÁRA, 5. ROČ., ZS 2017

VIZUALIZACE POSEZENÍ PŘED FARNÍ VINÁŘNOU

Farní zahrada je členěna na veřejnou část s vinárnou a soukromou částí pro akce farnosti. Obě části jsou propojeny s ulicí prvkem dlažební cesty, která upozorňuje na vstup do zahrady. Prvek připomíná příjezdovou cestu vesnického statku. Dvůr barokní fary má půdorys rájského dvora. Hlavním motívem zahrady je skladba kamene s vodní obvodové zdi v harmonii s ovocnými stromy a výhled na kostel, skladba suché zdičky, pohled.

DETAIL SUCHÉ ZÍDKY, M 1:40

POHLED DO ZAHRADY

rájský dvůr

veřejná část s farní vinárnou

reprezentativní zahrada

parkovací plochy

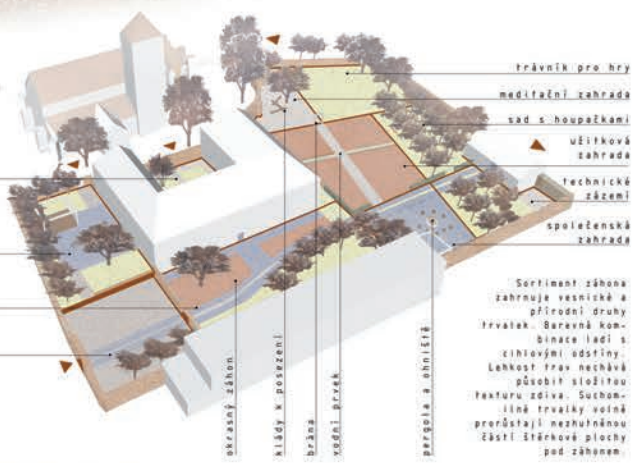
okrasný záhon

kládky v posezení

brána

záhni přech.

pergola a ohniště

travník pro hry

meditační zahrada

sád s houpačkami

užitková zahrada

technické zázemí

společenská zahrada

Sortiment záhonů zahrnuje vesnické a přírodní druhy trvalky. Barevné kombinace ladí s cihlovými odstíny. Lehkost tráv nečlověka působit slobitnou texturu zdiva. Suchomilně trvalky volně prorůstají nezhutněnou částí štěrkové plochy pod záhonem.

POHLED DO OHNĚ NA UŽITKOVOU A MEDITAČNÍ ZAHRADU

latinský název	český název	výška	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
1 <i>Crocus vernus</i> "Mammoth"	krokus	0,1	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
2 <i>Muscari botryoides</i> "Album"	modřenec	0,1-0,15	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
3 <i>Euphorbia polychroma</i>	prýšek	0,3	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
4 <i>Pagania orientalis</i>	mák	0,4	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
5 <i>Coreopsis grandiflora</i> "Heliot"	krásnoočka	0,4	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
6 <i>Echinacea</i> "Firebird"	řepalkovka	0,3	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
7 <i>Achillea millefolium</i>	řepalkovka	0,3	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
8 <i>Foeniculum vulgare</i>	fenýlek	0,5	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
9 <i>Artemisia</i> "Little wick"	fenýlek	0,8	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
10 <i>Panicum virgatum</i> "Shenandoah"	pelyněk	0,4	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
11 <i>Deschampsia cespitosa</i>	prose	0,6-0,8	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
12 <i>Goldschlager</i>	meřlice	1,2	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
13 <i>Aster paniculoides</i> "Mango"	astrá	0,6-0,8	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII

SORTIMENT TRVALKOVÉHO ZÁHONA U FARY

latinský název	český název	výška	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
13 <i>Sedum acre</i>	rozchodník	0,05	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
14 <i>Hieracium aurantiacum</i>	jestřábek	0,2-0,3	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
15 <i>Sedum album</i> "Coral carpet"	rozchodník	0,1	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
16 <i>Fragaria vesca</i> "Alexandria"	jahodník	0,2	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII

SORTIMENT TRVALK VE ŠTERKOVÉ PLOŠE

O výuce krajinářské architektury u nás a v Americe

Helena Vrablcová

Zuzana Ambrožová získala prestižní Fulbrightovo stipendium v kategorii vědec/přednášející a strávila celý zimní semestr 2017 na univerzitě v Berkeley v Kalifornii. V USA rozvíjela svoje pedagogické zkušenosti, zkoumala přístupy ke vzdělávání v oblasti krajinářské architektury, reprezentovala Mendelovu univerzitu v Brně a navazovala prostřednictvím kontaktů další spolupráci. Úspěšná stipendistka přednášela v New Yorku, kde prezentovala české vzdělávání, historii zahradního umění i současnou českou tvorbu. Potkala se s řadou osobností, mezi kterými jsou také světoví autoři projektů krajinářské architektury, jako je například Peter Walker, Laurie Olin či Martha Schwartz. Ve spolupráci s domovskou Mendelovou univerzitou a kalifornskou univerzitou v Berkeley připravuje publikaci o vzdělávání a organizuje světovou konferenci ECLAS, která se bude konat v Lednici v roce 2021.

Peter Walker, jeden ze světových autorů projektů krajinářské architektury, s nimiž se Zuzana Ambrožová měla možnost potkat

Získala jste prestižní Fulbrightovo stipendium. Co tomu předcházelo?

Již od gymnázia si pamatuji, že je to velmi prestižní věc. Několik stipendistů jsem díky svému cestování potkala. Zásadní osobností byl pro mě Marc Treib, což je jeden z nejvýznamnějších autorů knih o krajinářské architektuře, profesor na univerzitě v Berkeley a dnes můj dobrý přítel. Je to sice Američan, ale získal stipendium pro pobyt na univerzitě ve Finsku. Myslím, že můžu říct, že on byl tím, kdo mi řekl: „Zkus to, je to skvělá příležitost.“ Dodal mi odvalu podat si přihlášku a byl také jedním z těch, kteří se za mě zaručili. Podmínkou přihlášky je mimo jiné mít tři osobnosti z oboru, které se za vás zaručí. Z českých stipendistů Fulbrightova programu mě inspiroval například Adam Gebrian či Pavla Melková. Po absolvování se jim podařilo jejich obor daleko více zpropagovat. A věřila jsem, že to bude i velká příležitost pro krajinářskou architekturu. Mediální tvář je v dnešní době velmi důležitá a osvědčilo se, že mi status fulbrightisty dává příležitost k vystoupením i pro širší veřejnost – například v Českém rozhlasu.

Garantuji ateliérovou výuku a vím, jak je těžké učit studenty navrhovat, motivovat je, naučit je tento obor milovat a dělat ho na světové úrovni. Proto jsem se přihlásila do kategorie vědec a přednášející, abych si mohla zkusit výuku přímo a naživo na těch nejlepších univerzitách na světě.

Neskutečnou podporu jsem měla i na domovské univerzitě – prožíval to se mnou celý Ústav zahradní a krajinářské architektury. Pan profesor Damec i paní docentka Wilhelmová mě podporovali a celou dobu mi neskutečně fandili.

V České republice existuje toto stipendium od roku 1992. U nás není kromě akademické půdy jeho význam tolik známý, ve světě je to však něco jako značka, jeho prestiž otvírá velké možnosti. V mém případě to znamenalo, že mě žádný z oslovených světových architektů či profesorů neodmítl a naopak mě všichni velmi vřele přijali. Strávili se mnou několik hodin a vyprávěli mi své životní příběhy. Za to cítím velký vděk. Chodí mi také daleko častěji e-maily s pozvánkami do zahraničí, například včera mi přišla jedna z Indonésie, ať se zúčastním konference, že mi proplatí veškeré náklady... Je to silný status a pomáhá mi v celosvětovém měřítku propagovat domovskou univerzitu, obor i Českou republiku jako takovou.

Celý zimní semestr 2017 jste strávila na univerzitě v Berkeley v Kalifornii. Jak tato stáž probíhala?

Stáž byla velice různorodá – především v tom smyslu, že já toho chtěla stihnout co nejvíce. Atmosféra kampusu v Berkeley je fantastická, univerzitní život je úžasný a hlavně jsem měla obrovské štěstí na lidi, které jsem potkala. Moje semestrová stáž se ubírala několika směry – výuka, obor krajinářské architektury v Americe, práce na knize o vzdělávání, tvorba interview s osobnostmi a moje studium projektů in-situ. Když přednáším v České republice o projektech z Ameriky, chci ty věci opravdu vidět. I osobní revize projektů, ať už starších, či novodobých, je pro mě důležitá. Hodně jsem se zabývala i historií krajinářské architektury, proto na základě své několikaleté zkušenosti s cestováním po USA a díky této stáži teď připravuji komplexní publikaci, která u nás chybí. Měl by to být takový náhled na více než 300 let vývoje, od Jeffersona po Gustafsona. Pro mě znamenal ten půlrok velký osobní rozvoj, získávání zkušeností, vědomostí. V rámci programů pro učitele, například Erasmus, jsem již několik příležitostí měla, ale otevřeně musím přiznat, že rozdíl mezi evropskými a americkými univerzitami je kvalitativně velký. Amerika je dnes daleko před námi, určuje nejvyšší světovou úroveň.

V rámci stáže jsem se účastnila ateliérové tvorby jak na undergraduates (bakalářský stupeň), tak na stupni graduate students (navazující studium). To znamená, že například v pondělí a ve středu jsem chodila na undergraduates a v úterý a ve čtvrtek na graduates. Později jsem chodila i na závěrečné reviews – kritiky, a to nejen na Berkeley, ale i na dalších univerzitách, které jsem navštívila.

Hodně času jsem trávila v knihovně a v archivu. Archiv CED (College of Environmental Design) je jedním z největších na světě. Komunikovala jsem s kolegy, poznávala jejich práce a tvůrčí přístup přímo v jejich studiích. Navíc jsem docházela na seminář Visual Studies, kde jsem si ve volném čase rozvíjela například akvarelovou techniku a vůbec vnímání výtvarného umění v souvislosti s dalšími odvětvími umění. Mou další aktivitou byla účast na přednáškách Louisy Mazingo, vedoucí oboru krajinářské architektury v Berkeley.

Jak byste porovnávala výuku a studenty v USA a v ČR?

Je mezi nimi hodně velký rozdíl a těch aspektů je opravdu hodně. Pracujete s úplně jiným typem studenta, mají jinak postavené studium, například na začátku mají hodně předmětů obecného typu – americkou historii nebo i předměty zdánlivě nesouvisející s oborem. Srovnávala jsem metody výuky nejprestižnějších studijních programů na amerických univerzitách Harvard University, University of Virginia či University of Pennsylvania. Na Mendelově univerzitě učím studenty z České nebo Slovenské republiky, kteří mají stejný kulturní základ. Naopak tady jsou v jedné třídě Brazilci, Thajci, Američané, s obrovskou diverzitou, mají jiné kulturní pozadí i vkus. To byla pro mě velká změna. Dále se v Americe pracuje s menší skupinou studentů než u nás a liší se i zadání. Pro americkou univerzitu je běžné řešit projekt v Číně a zajet se tam se skupinou studentů podívat.

Velkým rozdílem je i to, že v Americe všichni pracují poměrně intenzivně. Studenti sedí ještě v 11 hodin večer v knihovně, takže i to je na Americe hodně specifické.

Markantní rozdíl je také mezi studenty různého stupně studia. Na druhý stupeň (graduates) ve dvouleté variantě jsou studenti vybíráni již z praxe, kdežto tříletý obor (undergraduates) je i pro ty, kteří předtím neměli architekturu ani krajinářskou architekturu. Na navazující studium vám tedy může přijít historik nebo ekolog, který v životě nedržel tužku v ruce. Zato mají neuvěřitelný základ a přehled v něčem jiném a umějí to dobře využít. Svoje vědomosti dohánějí nočními hodinami a kurzy, ale po grafické stránce je to obtížnější. Jsou výborní v psaní textů a tematických pracích. Undergraduates se nemohou srovnávat v práci s textem a zdroji s tím, jak to umějí historici. Ta diverzita studia pak studenty profiluje. Učila jsem studenty z celého světa, lišící se v náboženství, kultuře a historii. Další významný rozdíl je ten, že za studium se platí – a ne málo, takže studenti pracují neskutečným způsobem. Obzvláště když platí tolik, kolik platí, protože v Americe ani tak nezáleží na tom, co kdo studoval, ale kde studoval. Astro-nomické částky vytvářejí velký tlak na výkon studenta.

Konkurence mezi studenty se na různých univerzitách liší a rozdíl je i mezi východním a západním pobřežím. Na Harvardu je soutěživost stoprocentní, ale na Berkeley jsou naproti tomu přátelské a otevřené vztahy. Atmosféra je hodně založena na sociálních vazbách. Pro mě jako pro pedagoga to bylo výborné, cítila jsem se svými novými kolegy přijata.

Co by podle vás mělo být na základě vašich zkušeností změněno ve výuce krajinářské architektury?

Potřebujeme větší kontakt se zahraničím. Přála bych si, aby moji studenti byli v neustálé interakci s ostatními studenty a podobně i s vyučujícími.

Dále bych si přála, aby naše studijní programy/plány byly trochu flexibilnější (ačkoliv jejich stabilita je určitou hodnotou a specifikem evropského typu vzdělávání). V Americe to funguje tak, že předměty jsou každý semestr diametrálně odlišné. U nás je příliš svazující struktura dána

Wurster Hall v kampusu UC Berkeley, sídlo College of Environmental Design

složitými akreditacemi. Kdybych chtěla pozvat profesora s předmětem Globální města, nemůžu ho do studijního programu zařadit. Maximálně jako volitelný předmět, možná ho pozvat jako hosta, ale v obou případech je to proces poměrně zdoluhavý a náročný. Na druhou stranu má stabilita studijního programu svoje výhody. Jen by mělo být snazší pozvat odborníky ze světa a umožnit studentům i jiný úhel pohledu.

A pak je tu problematika financování. S poddimenzovaným financováním v rámci vysokých škol v České republice je nepředstavitelné udržet s takovými příjmy kvalitního pedagoga na univerzitě. Po zkušenostech v Americe si myslím, že by se měla zavést forma finanční spoluúčasti studentů. Jen tak si škola může finančně dovolit vzít studenty do světa a řešit ateliérové práce nejen v České republice. To je opět takový ambivalentní vztah, kdy je na jednu stranu skvělé, že perfektně známe naše prostředí, region, pracujeme s přírodou i městem – a to si, myslím, doopravdy umíme – ale na druhou stranu jsme limitováni hranicemi v prostoru Evropy. Studentům chybí světová zkušenost již v úrovni vzdělávání. Mají ji až v případě, že si až v rámci praxe individuálně vyjedou, případně si to vyzkouší v rámci programu Erasmus, ale světový kontext je v každém případě opravdu dobré sledovat.

Jak chcete zkušenost z USA aplikovat ve výuce krajinářské architektury na MENDELU?

Snažím se být více kreativní a rozvíjím to i ve svých studentech. Dále kladu ještě větší důraz na pozitivní motivaci a po deseti letech výuky se vlastně i můj pedagogický přístup vyvíjí a mění. Mám pocit, že na dnešní generaci negativní motivace moc nefunguje. Ono je to těžké. Ale jenom pozitivně motivovat se mi taky neosvědčilo. Dříve jsem v ateliérové tvorbě zadávala jedno semestrální téma a po zkušenostech jsem letos zadala témat více, je to dynamičtější, víc se toho dá naučit a vyzkoušet a nakonec i studenti mají větší šanci v některém z témat uspět. To vše by je mohlo nadchnout a motivovat.

Obor krajinářské architektury spojujeme s kreativitou. Dá se kreativě naučit?

Přímo naučit asi ne, ale dá se rozvíjet a kultivovat. Studentům zadám stejné téma a je vidět, že každý má přístup k tématu a kreativě trochu jiný. Já sama jsem překvapená z výsledků, když zvolím jinou výukovou metodu, například když dělá člověk něco fyzicky, vytváří model nebo rozvíjíme ruční kresbu rychlými skicami. Možná by bylo i lepší, kdyby v ateliérových skupinách byl menší počet studentů. Tématem kreativity se teď dlouhodobě zabývám, studovala jsem ji i při svém pobytu v Americe – nejen to, jak ji podpořit u studentů, ale jak vlastně učit obor krajinářské architektury. Vzorem práce se studenty mi byl Stanley White, který se jich neustále opakovaně ptal, nutil je k vlastním úvahám a k vlastní práci, protože věřil, že důležitější než memoarování je umět přemýšlet nad souvislostmi.

Vznikne na základě vašeho pobytu v USA nějaká forma spolupráce s MENDELU?

Sestavuji spolu s vedoucí archivu CED Waverly Lowell publikaci rozhovorů s nejvýznamnějšími osobnostmi praxe i vzdělávání. Bude pod ní podepsána Mendelova univerzita i kalifornská Berkeley. Do budoucna bych byla ráda, kdyby měl například americký lektor sabatiku (tvůrčí volno) a přijel učit na semestr do Lednice. Stejně tak bych chtěla podpořit i výměny studentů, kterou brzdí opět problém financování, jelikož pro amerického studenta je poměrně jednoduché přijet studovat do Evropy, zatímco finanční nároky na studium v Americe jsou velmi vysoké. Tak prozatím alespoň spolupráce v podobě letních škol, přednášek a workshopů.

Pro konferenci ECLAS konanou v roce 2021 v Lednici jsem předjedнала několik špičkových amerických profesorů, kteří přijedou přednášet. I tato akce bude do budoucna velice důležitá. Vidím to jako výhodu dlouhodobějších pobytů, kdy se s kolegy spřátelíte, a když pak je o něco požádáte, jsou velmi vstřícní.

Design Studio pro undergraduates (3. ročník) s profesorem Chipem Sullivanem. Tento výtvarník a krajinářský architekt je doslova symbolem kreativity

Měla jste možnost potkat se s osobnostmi krajinářské architektury. Kdo vás nejvíce zaujal a proč?

Zaujaly mě všechny osobnosti a jejich životní příběhy. Například Peter Walker mě upoutal neuvěřitelnou pracovitostí, aktivitou a nasazením ve svých 86 letech. Tím, jak se věnuje každému praktikantovi, jak každému dá zpětnou vazbu. Je fascinující, jak ve svém věku pracuje šest dní v týdnu v kanceláři. Poté Andrea Cochran, zkušená žena, profesionál a dřič. Ona sama o sobě tvrdí, že neměla talent a že všeho dosáhla až prací. Laurie Olin je studnice vědomostí, neskutečný talent a kreslič. V jeho studiu pracuje na sto lidí, přesto tam vládne krásná atmosféra díky tomu, že všichni svého šéfa respektují a zároveň ho mají rádi. Byl to původně architekt, ale díky Richardovi Haagovi z University of Washington ze Seattle se dostal ke krajinářské architektuře právě proto, že si ho Haag vyhlédl. A potom Martha Schwartz, temperamentní žena, velmi společenská a otevřená, pozvala mě dokonce na oběd k sobě domů.

Součástí vašeho pobytu byla i přednáška v New Yorku. Co jste posluchačům prezentovala a jaké byly ohlasy?

Byla to pro mě velká čest. Možnost přednášet v Bohemian National Hall a tímto způsobem prezentovat obor krajinářské architektury. Zajímavé bylo i to, že v publiku byli i potomci imigrantů – Čechů, kteří už česky nemluvi-

li, nebo architekti z Hudson River a podobně. Požádali mě o prezentaci příběhu Fulbrightisty, který byl podpořen grantem česko-americké spolupráce a kterému stipendium pomohlo, a toho, kam až se díky němu dostal. Takový typický americký lidský příběh. Já jsem si však říkala, že to nemůže být jenom o mně, ale že tam chci promítnout české dějiny zahradního umění i současnou krajinářskou tvorbu a zároveň průběh mého studia a to, jak vypadá studium v Čechách, co mě ovlivnilo a inspirovalo – jaké zahrady a osobnosti. Pak jsem prezentovala i to, co učím na Mendelově univerzitě a proč jsem šla zkusit Fulbrighta. Byla to taková šňůra od historie po současnost, o vzdělávání i praxi, o všem.

Plánujete do budoucna nějaké další studijní cesty?

Akademik musí svůj život protnout celou řadou cest, a to by v současné době mělo být již běžné. A jak říká vedení našeho ústavu, já jsem takový ministr zahraničí pro krajinářskou architekturu. Cestuji hodně, každoročně se účastním konferencí, například ECLAS, která se letos koná v Belgii. Dále podnikám i kratší cesty v rámci hodnocení soutěží v komisích či ateliérových kritikách. Cesty se odvíjejí většinou od pozvání konkrétní univerzitou. Žádnou větší cestu zatím neplánuji, pro tože bych chtěla dokončit všechno, co mám rozpracované, a je toho opravdu spousta. A zlepšovat se, zlepšovat výuku a pomáhat, co to jde. ■

Ing. Zuzana Ambrožová, Ph.D.

Absolvovala bakalářské, magisterské i doktorské studium Zahradní a krajinářské architektury na Mendelově univerzitě, je dlouhodobě garantem a vyučujícím povinných předmětů daného studijního programu. Je autorkou oborových publikací zaměřených především na problematiku veřejných prostorů a historii krajinářské architektury.

V rámci Fulbrightova programu působila jako výzkumník a vyučující na kalifornské univerzitě v Berkeley (zimní semestr 2017). Toto prestižní stipendium získala vůbec jako první krajinářský architekt u nás. Fulbrightovy stipendijní programy financované českou a americkou vládou poskytují českým občanům příležitost studovat, provádět výzkum či vyučovat v USA.

Krajinná a záhradná architektúra na Fakulte záhradníctva a krajinného inžinierstva SPU v Nitre

Ľubica Feriancová, Mária Bihuňová

Prof. Ing. Ľubica Feriancová, Ph.D.

absolventka odboru Zahradní a krajinná architektura na ZF MENDELU v Lednici, garantka študijného odboru Krajinná a záhradná architektúra na FZKI SPU v Nitre.

Ing. Mária Bihuňová, Ph.D.

absolventka odboru Krajinná a záhradná architektúra na FZKI SPU v Nitre, odborná asistentka a prodejkanka na FZKI SPU v Nitre.

Fakulta záhradníctva a krajinného inžinierstva (FZKI) vznikla na Slovenskej poľnohospodárskej univerzite v Nitre v roku 1995. V súčasnosti ju tvorí sedem katedier, Centrum excelentnosti, Centrum IKT a Centrum programov a celoživotného vzdelávania. K prioritným oblastiam činnosti FZKI patrí veda a výskum, ktoré sú nevyhnutným predpokladom naplnenia poslania v oblasti vzdelávania. Fakulta garantuje výchovno-vzdelávací proces v akreditovaných študijných programoch na všetkých troch stupňoch vzdelávania v dennej a externej forme v študijných programoch Krajinné inžinierstvo a Záhradníctvo a v dennej forme Krajinná a záhradná architektúra. V rámci uvedených študijných odborov má fakulta priznané habilitačné a inauguračné konania. Fakulta úzko spolupracuje s praxou a profesijnými organizáciami.

Začiatok študijného odboru Krajinná a záhradná architektúra sa na Slovensku viaže až k roku 1995, k vzniku Fakulty záhradníctva a krajinného inžinierstva (FZKI) Slovenskej poľnohospodárskej univerzity (SPU) v Nitre. Dovtedy bolo vzdelávanie v tomto odbore zabezpečované Zahradníckou fakultou MENDELU v Brne.

FZKI SPU v Nitre koncipovala vedný odbor Krajinná a záhradná architektúra s dvoma študijnými programami, a to Záhradná a krajinná architektúra a Biotechnika parkových a krajinných úprav. Oba programy sú postavené tak, aby poskytovali najnovšie poznatky z oblasti prírodných a technických vied a náuky o krajine. Stavajú na poznaní histórie umenia, architektúry, záhradného umenia, teórii záhradnej a krajinej tvorby, poznaní sortimentu rastlín a inovatívnych technológií pre navrhovanie a realizáciu krajinnno-architektonických diel.

Bakalársky študijný program na FZKI sa zameriava na získanie teoretických poznatkov a praktických skúseností, založených na súčasnom poznaní vo vede a umení. Študijný odbor Krajinná a záhradná architektúra v rámci prvého stupňa štúdia je štvorročný, v súlade s požiadavkami akreditácie pre IFLA. Inžiniersky študijný program je zameraný na rozšírenie teoretických poznatkov získaných na bakalárskom stupni a je rozšírený o rozvíjanie schopností tvorivého uplatňovania v praxi. Ateliérové zadania odrážajú požiadavky praxe, realizujú sa v spolupráci so samosprávami miest a obcí, za participácie autorizovaných architektov, či už formou výberových prednášok, workshopov, diskusií, závereč-

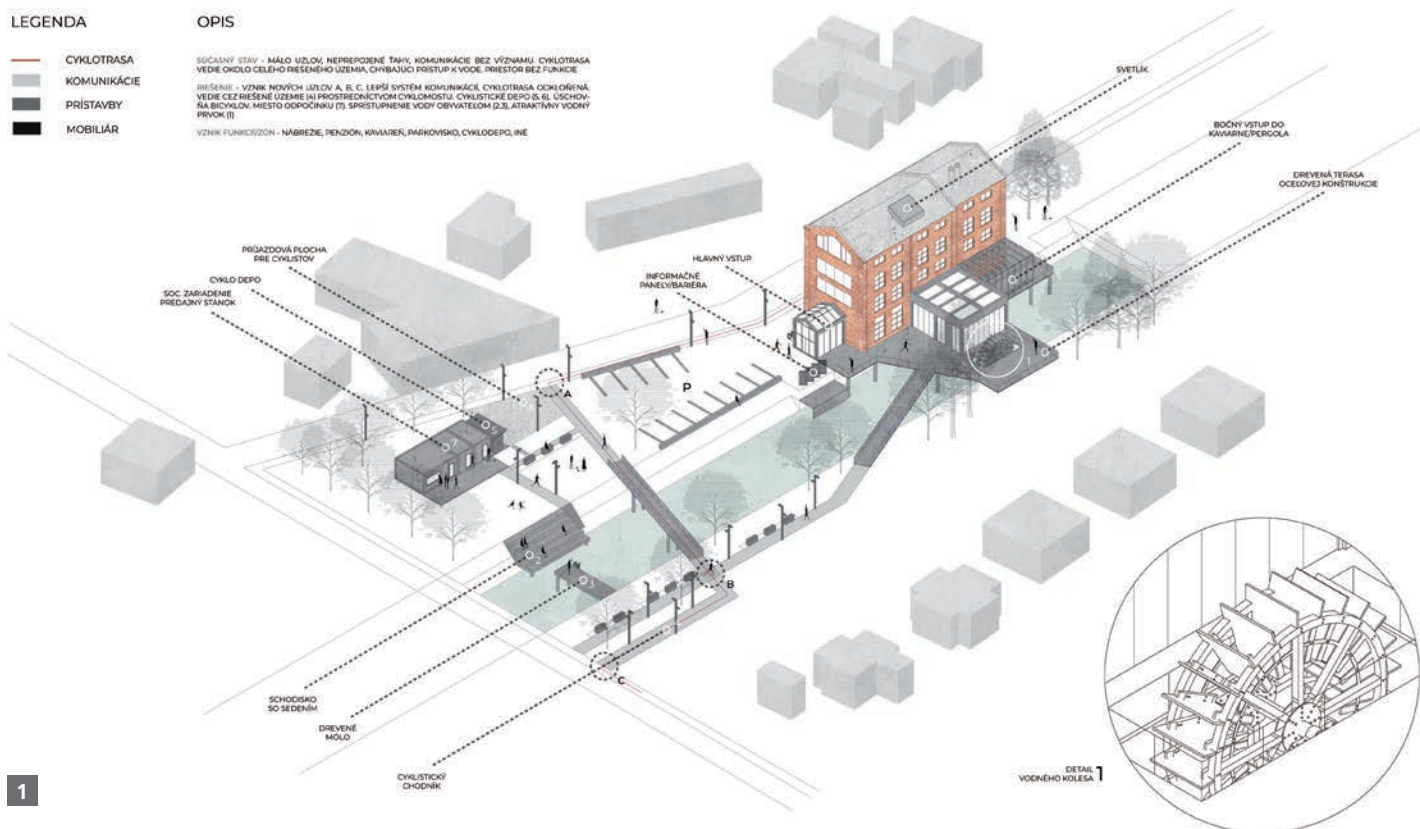
ných obhajob, ale aj semestrálnym vedením ateliérových cvičení.

Študijný program Krajinná a záhradná architektúra je akreditovaný aj medzinárodnou federáciou záhradných architektov IFLA Europe od roku 2012, ktorá bola v tomto roku potvrdená pre ďalšie obdobie 2018–2023, čím sa FZKI zaraďuje medzi významné európske vzdelávacie inštitúcie.

Na fakulte sa realizuje flexibilný systém štúdia s kreditovým hodnotením predmetov v súlade so zásadami ECTS, čo umožňuje študentom kombinovať štúdium na Slovensku a v zahraničí. Okrem klasického vzdelávania sú súčasťou vyučovacieho procesu výberové prednášky (len minulý akademický rok ich bolo na fakulte 70), odborné exkurzie na Slovensku a v zahraničí (Česká republika, Maďarsko, Nemecko, Poľsko, Rakúsko, Taliansko), každoročné medzinárodné letné školy a workshopy. Súčasťou študijných plánov sú povinné praxe a praktické kurzy v rámci profilových predmetov. V rámci internacionalizácie vzdelávania je FZKI zapojená do vzdelávacích programov v cudzom jazyku, zabezpečuje výučbu vybraných predmetov v angličtine. Každoročne hosťuje viacero zahraničných pedagógov, odborníkov z praxe a osobností z oblasti výskumu.

Ako jedna z prvých fakúlt na Slovensku má FZKI od roku 2015 akreditovaný medzinárodný spoločný študijný program II. stupňa v angličtine: *International Master of Horticultural Sciences*, realizovaný v spolupráci s univerzitou MENDELU a Poľnohospodárskou univerzitou v Krakove. Inovatívne prístupy a napredovanie je

8_FILOZOFIA NÁVRHU

zabezpečené nepretržitým kontaktom s praxou, profesijnými organizáciami (Spoločnosť pre záhradnú a krajinnú tvorbu, Komora architektov Slovenska, projekčné a realizačné firmy) a aktívnym členstvom medzinárodnej organizácie ECLAS a le:NOTRE Institute.

Fakulta sa prioritne sústreďuje na vzdelávanie odborníkov orientovaných na záhradnícku výrobu, ovocinárstvo, vinohradníctvo a vinárstvo, zeleninárstvo a kvetinarstvo, na navrhovanie záhradných a parkových úprav, sadovnícko-architektonické návrhy verejných, vyhradených a rekreačných priestorov, obnovu a údržbu zelene, pozemkové úpravy, ochranu pôdy, vôd a ovzdušia, odpadové hospodárstvo, výstavbu a obnovu vidieka.

Po splnení predpísanej dĺžky praxe a zložení autorizačných skúšok sú absolventi pripravení k výkonu povolania autorizovaného krajinného architekta v zmysle zákona. Na základe vyše 20ročnej skúsenosti možno konštatovať, že absolventi sa umiestňujú v súťažiach organizovaných slovenskou Komorou architektov a slovenskou Spoločnosťou pre záhradnú a krajinnú tvorbu (Záhrada – park – detail roka) v ostatných ročníkoch na popredných miestach, čo nasvedčuje o ich etablovaní sa v konkurenčnom prostredí. Mnohí z nich sa profesijne realizujú aj v zahraničí: Austrália, Belgicko, Česká republika, Holandsko, Nórsko, Nemecko, Rakúsko, Spojené Arabské Emiráty, Veľká Británia, USA.

1 Krajinnno-architektonické riešenie nábrežia Malej Nitry s historickým vodným mlynom v Dolných Kráľovoch. Autor navrhol architektonickú obnovu objektu, sprístupnenie nábrežia pre užívateľov a napojenie objektu na cyklotrasu. Diplomová práca; autor Bc. M. Čibík, školiteľ Ing. A. Tóth, PhD., 2018

2 Krajinnno-architektonický návrh Konkolyho námestia v Hurbanove prináša elegantný re-dizajn socialistického námestia v malom meste. Vdychuje mu farebnosť, textúrne spštenie a funkčné oživenie. Diplomová práca; autorka Bc. B. Opálková, školiteľ Ing. A. Tóth, PhD., 2018

Zahradní a krajinářská architektura na ČZU v Praze

Jan Vaněk

Doc. Ing. arch. Jan Vaněk, CSc.

působí na Katedře zahradní a krajinné architektury ČZU v Praze. Vede ateliérovou výuku zaměřenou na tvorbu venkovského prostoru a krajiny i navrhování sídelní zeleně a je odborným garantem řady dalších předmětů. Autorizovaný architekt, člen ČKA.

Studijní program Zahradní a krajinářská architektura má na České zemědělské univerzitě v Praze dlouhou tradici, sahající do 50. let minulého století. Současný program byl akreditován v roce 2012 a připravuje studenty v bakalářském i navazujícím magisterském programu.

V letošním roce byl magisterský studijní program „Zahradní a krajinářská architektura“ Fakulty agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů ČZU zařazen na seznam škol s uznaným vzděláním a bakalářský studijní program „Zahradní a krajinářská architektura“ na seznam škol s příbuzným vzděláním. Absolventi se mohou ucházet o přijetí do České komory architektů jako „autorizovaný architekt pro obor krajinářská architektura“. Absolvent je schopen samostatně řešit prostorové a funkční vztahy zeleně a staveb, a to jak v zastavěných územích, tak v kulturní krajině. Je schopen samostatně vypracovávat koncepce v oblasti systémů sídelní a krajinné zeleně, návrhy parků, rekreačních areálů, zahrad a všech dalších typů veřejných ploch sídla, rozsáhlá koncepční řešení v kulturní krajině, a to ve všech stupních projektové dokumentace.

Ve výuce jsou zahrnuty předměty teoretického základu i odborné profilující předměty včetně územního plánování a urbanismu, dějin umění a architektury, výtvarné tvorby, ochrany přírody a krajiny, zahradních staveb a ekologie. Těžiště výuky je v ateliérové tvorbě – každý student projde v bakalářském programu šesti ateliéry s individuální výukou, zadáním jsou kompoziční prostorové průpravy, krajinářské kompozice, terénní modelace se stavbou a vodní plochou, rodinné zahrady a dynamika v kompozici rostlin. V navazujícím magisterském programu absolvuje student sedm ateliérů plus diplomní projekt. Zadávány jsou projekty parků, areálů rekreace a dalších městských celků zeleně.

Poté navazují tři ateliéry zaměřené na venkovský prostor. Těžištěm je vypracování analýz, průzkumů a návrhů, vztahujících se ke konkrétnímu venkovskému sídlu,

jeho návsi, přilehlé venkovské krajiny a ZPF a LPF. V návrzích jsou pak obsaženy krajinářské projekty nové cestní sítě, osevních či pastevních postupů, řešení a optimalizace vodního režimu, ochrany přírody a krajiny nejen ve formě ÚSES, ale i vymezeného, opticky vnímaného prostoru s novými prvky rekreačního využívání. Ateliérové projekty studentů mají téměř vždy vazbu na konkrétní orgány samosprávy, výsledné návrhy sami prezentují a často na nich pokračují i v dalším vývoji. Toto spojení s konkrétními zadavateli a získání ohlasů na projekty je pro studenty neocenitelnou zkušeností.

Nosnými tématy v minulém roce tak byl prostor soutoku v Lahovicích, vltavská nábřeží v Praze 7 a 8, obec Vyšný jako příměstská oblast Českého Krumlova, Všenory a Černolice, Tursko.

Katedra zahradní a krajinné architektury dále garantuje magisterský studijní obor Zahradní tvorba. Součástí studia v tomto oboru je pět ateliérů, zaměřených na tvorbu sídelní i krajinné zeleně. V minulém roce bylo tématem zpracování zámecké zahrady v Hostivici či krajina Zadní Třebaně.

Kromě běžné výuky se studenti účastní rozmanitých mezioborových workshopů, například v květnu se jednalo o workshop Hodnoty gotické krajiny ve Spišské Nové Vsi, který pořádala Katedra záhradnej a krajinné architektúry SPU v Nitre.

Dalšími nosnými tématy bylo řešení Tepelného ostrova Praha a cesty k možným optimalizacím s využitím zelených střech v intenzivní i extenzivní formě, vertikální zelené stěny. Katedra připravuje soustavu krajinářských postupů v problematice Sucho a navržené a vědecky doložené postupy chce experimentálně ověřovat. ■

1 Karlínské nábřeží, Rohanský ostrov. Ateliér M3, vedoucí ateliéru doc. Ing. Matouš Jebavý, Ph.D. 2018

2 Příměstský park Soutok Berounky a Vltavy. Ateliér M3, vedoucí ateliéru doc. Ing. Matouš Jebavý, Ph.D. 2016

3 Dačice, v bývalém zákrutu řeky. Ateliér M3, vedoucí ateliéru doc. Ing. arch. Jan Vaněk, CSc., 2018

DAČICE

V BÝVALÉM ZÁKRUTU ŘEKY

DOROTEA CIMBUROVÁ

CÍLE

ANALÝZA NÁVRHU

LÁVKA PŘES ŘEKU

Lávka poskytuje pěším i cyklistům příjemný a rychlý průchod z centra města do vilové čtvrti a zpět, aniž by museli použít frekventovaný silniční most.

STEZKA LESÍKEM

Stejně tak jako Moravská Dyje meandruje i povalečný chodník vedoucí lešikem. Neslouží pouze jako místo rekreace, ale i k poznání o fungování řeky a přiblížení vegetace díky informacím vyrytým do pochozích fošen.

CESTA PODÉL ŘEKY NOVÉ VYUŽITÍ BETONOVÝCH SKRUŽÍ

Prostředí kolem řeky je zobytněno novým využitím betonových skruží. Ty mohou být díky dřevěnému bednění přeměněny na lavičky, plošiny na ležení či stojany na kola.

PŘÍSTUP K ŘECE

Přístup k Moravské Dyji je usnadněn díky lávce vedoucí podél břehu a také schodům na sezení.

NAPOJENÍ NA SILNIČNÍ MOST

Rampy vedoucí na most a k průchodu pod mostem doplňují chybějící propojení území s centrem města a dále podél řeky na sever.

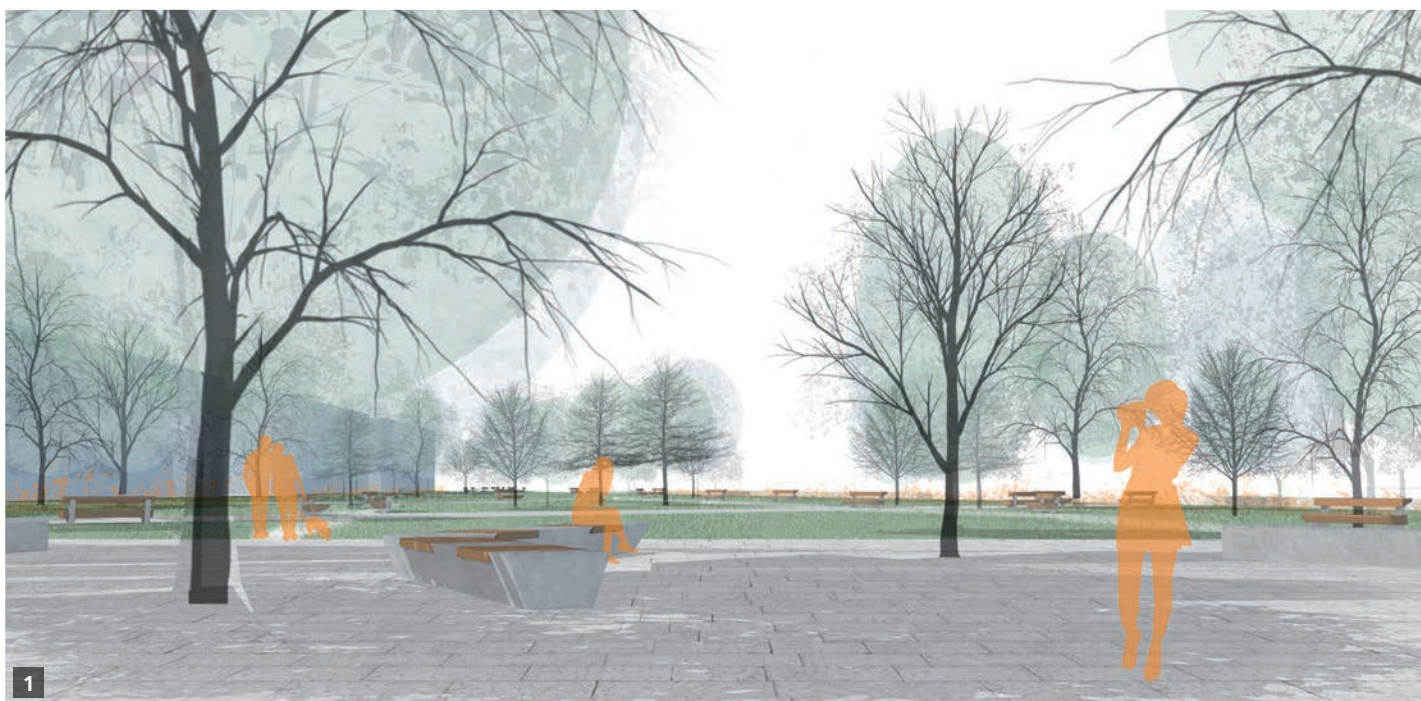

VEDOUCÍ: DOC. ING. ARCH. JAN VANĚK, CSC.
ASISTENT: JAN HENDRYCH, CERT MGMT, ASLA

Krajinářská architektura na Fakultě architektury ČVUT v Praze

Vladimír Sitta

Bakalářské studium krajinářské architektury existuje na Fakultě architektury teprve tři roky, od příštího roku je akreditován také program magisterského studia, do něhož se mohou hlásit zájemci s příbuzným vzděláním. Speciální komise nastaví individuálně rozsah rozdílových zkoušek. Jedná se zejména o předměty technického charakteru jako technologie zakládání budov, pozemní stavitelství a další povinné předměty bakalářského studia krajinářské architektury.

1 Praha – předprostor nádraží Vršovice, Gabriela Zámbořská, 2. ročník KA, Atelier Rehwaldt

2 Vertikální farma a condominium New York, Pavel Paseka, Atelier Sitta

Počet zájemců o studium na Fakultě architektury utěšeně narůstá. Počty samozřejmě nejsou všechno a udržení kvality při větším počtu studentů představuje velkou výzvu pro pedagogy ústavu a vlastně pro celou fakultu.

Náplň programu krajinářské architektury, tak se dnes obory nazývají, sestává z kombinací vybraných předmětů povinných pro studium architektury a urbanismu a předmětů specifických pro krajinářské architektky. Sem patří dendrologie, čtyři semestry technologie krajinářské architektury a další specifické předměty. Detaily lze najít na webových stránkách fakulty. Tyto předměty jsou volitelné i pro studenty magisterského studia architektury a urbanismu. V technologiích je položen důraz na modelování terénu, trasování cest a komunikací, zakládání krajinářských úprav, technologie vodních prvků a bazénů, dlažeb, odvodnění a management. Předmět

krajinářská architektura I–III začíná historickým přehledem a dále je rozdělen na intravilán a extravilán.

V prvním ročníku jsou studenti rozřazeni do ateliérů ZAN, což ve srozumitelné řeči znamená základy navrhování. V těchto ateliérech jsou vedeni k chápání základů architektonické kompozice, proporcím a pochopení měřítků, práci s terénem a vegetací, vlivu osvětlení atp.

Jádrem výuky jsou tzv. vertikální ateliéry, kde se setkávají studenti od druhého ročníku až po konečný pátý. Na fakultě architektury je v současné době více než třicet ateliérů, do nichž se mohou zapsat studenti krajinářské architektury, architektury a urbanismu, Erasmus (zatím pouze studenti architektury) a také studenti studující na základě bilaterálních dohod. Například v jednom roce studovali v ateliéru Sitta studenti deseti různých národností.

Praha – Dotknout se řeky,
Gabriela Šimůnková, 1. ročník,
Ateliér základů krajinářského
navrhování Hany Špalkové

Zatímco pro studenty bakalářského studia krajinářské architektury je nabídka omezenější, volba studentů magisterského studia je podstatně volnější. Urbanisticko-krajinářská zadání mohou zpracovávat v kterémkoliv z ateliérů. O jednotlivých ateliérech a jejich filozofii informují webové stránky nebo blogy. Preferovaným prezentačním a komunikačním jazykem je v některých krajinářských ateliérech skoro výlučně angličtina (Ateliér Rehwaldt a Sitta). Důvodem je mezinárodní charakter studentů v těchto ateliérech.

Zápis do ateliérů probíhá na začátku semestru. Zatímco do některých ateliérů probíhá výběr na základě portfolií nebo pohovorů, jiné ateliéry přijímají studenty jednoduše podle toho, jak kdo přijde.

Na konci semestru pak proběhne „inventura“ veškerých ateliérových projektů. Veřejnost má možnost zjistit, co se vlastně za zavřenými dveřmi ateliérů odehrávalo. V jakém salonu pak každý ateliér včetně vertikálních uspořádá přehlídku prací a modelů, která pomáhá studentům ve výběru ateliérů v nadcházejících semestrech. Někteří studenti se snaží projít co největším počtem ateliérů, zatímco jiní upřednostňují zůstat v několika málo ateliérech. „Cestování“ ateliéry není povinné, pouze doporučené. Popularita ateliérů se dost liší. Některé se naplní prakticky okamžitě, jiné zejí skoro prázdnotou. Hodně záleží i na atraktivnosti zadání, osobnosti vedoucího ateliéru, přičemž atraktivnost neznamena vždy místo, ale pro mnohé i menší obtíže se zpracováním, cestováním a větší předvídatelnost. Jít do neznáma prostě někoho bolí.

Ateliéry se liší i v požadavcích na studenty. Zatímco v některých bují kreativní chaos a energie, jiné připomínají projekční kanceláře vedené železnou rukou. Semestr pak končí veřejnou ateliérovou prezentací, na kterou

jsou zváni externí kritici, zadavatelé, zastupitelstvo, klienti atp. (Na prezentace by měl studenty připravovat předmět Prezentace a komunikace.) V průběhu semestru jsou studenti povinni konzultovat ateliérový projekt se specialisty, například statiku, konstrukční systémy, infrastrukturu, dendrologii, arboristiku atp.). Pokud studenti zpracovávají bakalářskou práci nebo realizační projekt, musejí o konzultacích vést zápisy. Od roku 2017 vybírá komise na návrh hostujícího profesora Tilla Rehwalda nejlepší ročníkový projekt. Student obdrží malé stipendium a vavřínový věnec.

Studenti krajinářské architektury jsou od začátku podporováni v účasti na architektonických soutěžích, v nichž i přes zatím krátké trvání zaznamenali slušné úspěchy, například první a třetí cena v soutěži Wittgensteinovo náměstí v Kladně, vítězný návrh v soutěži Rozárka v Hradci Králové, cena v soutěži na náměstí Mgr. Šrámka v Ostravě. K údivu studentů architektury také všechny ceny v nedávné studentské soutěži na nový pavilon elektrotechnické fakulty v Dejvicích pocházely z pera studentů bakalářského studia krajinářské architektury. Budoucí zájemci si jistě budou klást otázku, na kterou školu vyučující krajinářskou architekturu se mají hlásit. ČVUT je technickou školou s důrazem na schopnosti řešit detailní technické požadavky spojené zejména s navrhováním veřejných prostranství jako náměstí, ulic, parků a dalších specifických veřejných prostorů jako hřbitovů, koupališť, výstavišť a podobně. Krajinné plánování je rovněž důležitou součástí studia. Škola se snaží, aby absolventi byli široce vzdělanými odborníky, kteří se dobře orientují nejen v architektonické, kulturní, ale i environmentální problematice.

A nejbližší změny? Akreditace magisterského programu v anglickém jazyce je prakticky připravena. ■

Arboristika na FAPPZ ČZU

Petr Iran

Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů (FAPPZ) je moderní a respektovanou vzdělávací a vědeckovýzkumnou institucí s více než 4000 studenty a 300 zaměstnanci, s pevným místem na domácí i mezinárodní scéně.

Velmi intenzivně se věnuje nejen výuce, ale i výzkumu a projektům se zapojením nejmodernějších technologií a odborníků. Součástí fakulty je také Katedra zahradní a krajinné architektury, která se věnuje zejména ateliérové výuce s individuálním přístupem ke studentům i řešeným tématům a zapojení mezioborových workshopů do studijních plánů. Mezi předměty garantované touto katedrou patří i jednosemestrální předmět Arboristika, který je zde pravidelně vyučován od roku 2016.

Předmět efektivně kombinuje městské lesnictví a okrasné zahradnictví se zaměřením převážně na stromy v celkovém pojetí komplexní péče o dřeviny v urbanizovaném prostředí. Předmět se zabývá speciálními zásahy na soliterně rostoucích dřevinách v různých fázích jejich stáří. Cílem je představit nejen speciální zásahy na dřevinách, ale rovněž dávat průpravu v ekologii dřevin, taxonomii, mechanice a technologiích, které jsou v tomto odvětví využívány. Nedílnou součástí výuky je i poznání poruch a chorob dřevin a jejich správná diagnostika. Předmět se komplexně věnuje nejen teoretickým základům tohoto oboru, jako je fyziologie dřevin, reakce a chování dřevin v městském prostředí, jejich výsadba či řezy a konzervační ošetření dřevin, ale i praxi. Studenti se seznamují se základy stromolezeckých technik, mož-

nostmi přístrojového hodnocení soliterně rostoucích dřevin, hodnocení stavu a inventarizace a v neposlední řadě s výsadbou dřevin na trvalé stanoviště. Nové trendy a výsledky své práce studentům prezentují i odborníci soukromých arboristických firem, kteří výrazným podílem přispívají ke komplexnosti výuky tohoto předmětu. Kromě předmětu Arboristika je na Fakultě agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů vyučována celá řada předmětů, které napomáhají studentům získat široké znalosti v jejich oboru. Studenti oborů, které zajišťuje Katedra zahradní a krajinné architektury, jsou intenzivně vzděláváni tak, aby jakožto absolventi měli všechny znalosti, které jsou potřeba k úspěšné realizaci projektů, ať už samostatně, nebo v týmu. ■

Ing. Petr Iran

absolvoval SOU lesnické v Lesonících a provozní techniku na ISŠ v Dačicích. V roce 2009 získal titul bakaláře v programu Technika tvorby a ochrany životního prostředí na VŠB v Ostravě, inženýrský titul získal v roce 2013 na Fakultě lesnické a dřevařské na ČZU v Praze v programu Lesní inženýrství. Od roku 2015 je garantem předmětu arboristika na ČZU v Praze a od roku 2017 členem rady SpOD ISA.

Restart Arboristiky na LDF MENDELU

Luděk Praus, Jiří Rozsypálek, Petr Martinek, Luboš Úradníček, Libor Jankovský

Ing. Luděk Praus, PhD.
akademický vědecko-výzkumný
pracovník, MENDELU, Ústav
nauky o dřevě

V příštím roce oslaví Mendelova univerzita sté výročí své existence. Shodou okolností i obor Arboristika oslaví také krásné, byť kratší výročí. Bude tomu deset let od vzniku samostatného studijního oboru Arboristika.

Od roku 2009 se obor Arboristika vyučoval jako součást studijního programu Lesnictví, ovšem v současnosti je to již samostatný studijní obor i program. Za dobu své existence prošla arboristika různými obdobími. Prudký rozvoj při startu oboru pod vedením tehdejšího děkana, prof. Petra Horáčka, vystřídala tříletá stagnace oboru v průběhu personální obměny na LDF i opětovné oživení zájmu o rozvoj oboru pod vedením současného děkana, prof. Libora Jankovského. V současné době se nám v rámci naší univerzity daří mezioborovou spolupráci rozvíjet, přestože byla v minulých letech narušována osobními a odbornostními antipatiemi.

Nová generace vyučujících a lektorů, z nichž někteří jsou absolventy oboru, se snaží do výuky budoucích absolventů zapojit to pozitivní, co pro ně představovala a stále představuje arboristika. Jedná se především

o vysokou kvalitu výuky vyplývající z nadšení a erudice pedagogů a přímé propojení výuky s nejnovějšími vědeckými poznatky oboru. Po dřívějším významném omezení spolupráce arboristiky na LDF s praxí, kdy byla akcentována pouze participace s úzkou částí komerční sféry, se dnes daří znovu navazovat spojení externích odborníků a fakulty, čímž se také rozšiřuje propojení oboru do světa.

V současné době je arboristika vyučována v příslušném studijním programu. V rámci studia posluchači absolvují celkem 34 povinných zkoušek. Kromě oborů teoretického základu jsou vyučovány profilující předměty tvořící jádro odbornosti úspěšného absolventa. Mezi tyto předměty se řadí Dendrologie, Technologické postupy v arboristice, Hodnocení a oceňování stromů, Fytopatologie, Entomologie, Biomechanika a další. Studium je

Hlavní cvičení z fytopatologie
s prof. Jankovským v Arboretu
Křtiny. Foto archiv MENDELU

ukončeno státní závěrečnou zkouškou. Pojmout znalosti předepsané studiem je náročné, ale pro splnění jeho cíle, tedy získání komplexních znalostí a hlubšího teoretického základu v oboru, je to zcela zásadní. Právě syntéza poznatků do komplexu znalostí vyžaduje náročnou, soustavnou a pečlivou přípravu, a to zejména u studentů kombinované formy.

Kromě klasické teoretické výuky jsou u většiny předmětů vyučovány také praktická cvičení, v rámci nichž si studenti mohou vyzkoušet nabyté znalosti pod vedením zkušených odborníků z praxe. S podobným cílem jsou každoročně pro studenty našeho oboru pořádány vícedenní hlavní cvičení v Arboretu Křtiny. Nově jsme v rámci výuky zrealizovali týdenní přednáškový blok „Praktické přístupy k péči o mimoletní zeleň“. V rámci tohoto expertního bloku byli seznámeni odborníci z arboristické a zahradnické praxe v ČR i zahraničí, aby předali své zkušenosti, poznatky a částečně i dovednosti studentům oboru.

Budoucnost nám přináší velkou výzvu v rozšíření studia o magisterský stupeň. Je to výzva opravdu velká, neboť vyžaduje ještě širší rozkročení do odborností jiných fakult a univerzit, a to nejen v Brně. Již zmíněná změna atmosféry v samotném oboru, na fakultě a univerzitě znovu otevřela možnost této spolupráce, a to na mnohem hlubší a těsnější bázi. Výsledkem je, že nově koncipované magisterské programy Technická

biologie dřevin a Městské lesnictví mají otevřené, nebo alespoň pootevřené dveře formou již připravené či připravované akreditace. Technická biologie dřevin je primárně určena pro prezenční studenty z různých oborů i mimo naši univerzitu. Tento obor má ambice být excelentním programem pro zájemce o budoucí vědeckou a konzultační činnost v oborech souvisejících s managementem dřevin v ekosystému. Na studijním programu budou participovat kapacity v oboru především z Mendelovy a Masarykovy univerzity v Brně a z Ústavu výzkumu globální změny AV ČR. Městské lesnictví cílí poněkud jiným směrem a chce nabídnout komplexní vzdělání v oblasti péče o dřeviny s větším zaměřením na projektovou činnost, management jedinců i populací stromů. Nedílnou součástí studia bude vzdělávání studentů v problematice podnikání v arboristice. Především zde se otvírá prostor pro zájemce o kombinované studium.

Kvalitní vzdělání pracovníků je naprosto klíčové pro každý obor. Přestože jsou nároky na absolvování studia nemalé, tato námaha se jistě vyplatí, protože absolvent získá komplexní kvalifikaci, kterou nelze nahradit oborovými certifikacemi. Ty jsou většinou zaměřeny prakticky a zabývají se úzce specifickou oblastí péče o dřeviny (například řez stromů, výsadba dřevin atp.). Studium Arboristiky na LDF takového vzdělání poskytuje a věříme, že i nadále poskytovat bude.

Průzkum rozložení a zdravotního stavu kořenového systému dřeviny za pomoci přístroje Air spade.
Foto Barbora Vojáčková

Studium krajinné architektury v Rakousku

Martin Straka

Nečekaně vlídný a velmi kvalitní rakouský vzdělávací systém nabízí příležitost českým vysokoškolákům získat nové zkušenosti a jiný pohled na věc absolvováním studijního programu na rakouské vysoké škole. Jak takové studium probíhá a co vyžaduje?

O studiu v Rakousku jsem začal uvažovat během střední školy, kdy jsem dost svého volného času věnoval němčině. Ač jsem se na konci čtvrtého ročníku přihlásil na Mendelovu univerzitu, kde jsem se i zapsal, nakonec jsem následoval svou původní vizi a rozhodl se zkusit štěstí při studiu krajinné architektury na Universität für Bodenkultur (BOKU) ve Vídni.

Přijímací řízení probíhá ve srovnání s českým systémem zcela odlišně. Přihláška se podává až během letních měsíců po absolvování maturitní zkoušky, zatímco v České republice se hlásíme na vysokou školu již začátkem roku, aniž bychom měli v ruce maturitní vysvědčení. Logicky je tedy vysvědčení o maturitní zkoušce podmínkou k přijetí ke studiu, přičemž česká maturita má stejnou váhu jako ta rakouská. Díky této skutečnosti nemusejí čeští uchazeči o studium absolvovat dorovnávací zkoušky, jako tomu je v případě studentů ze zemí především mimo EU.

Kromě správně vyplněné přihlášky a úspěšného zakončení čtvrtého ročníku střední školy je v případě cizinců nutný také překlad maturitního vysvědčení akreditovaným překladatelem a jazykový certifikát ÖSD nebo diplom o úspěšném absolvování intenzivního měsíčního jazyko-

vého kurzu na Universität Wien na minimální úrovni B2. Po předložení těchto dokumentů na studijním oddělení BOKU ve kterémkoliv termínu od konce června do poloviny září se žádost dostává do systému a během asi dvou týdnů je zpracována. Jelikož se nekonají přijímací zkoušky, zpravidla jsou přijati všichni žadatelé, jejichž přihláška splnila všechny potřebné náležitosti.

Průběh studia je pak oproti českým vysokým školám koncipován do značné míry odlišně. Neexistuje zde například žádný sankční model, který by studenty vyřadil ze studia pro nedostatečný počet kreditů na konci semestru. Studenty tedy nemotivuje ke studiu stres a strach z neúspěchu, ale radost z poznání.

Každý musí jednoduše absolvovat všechny povinné předměty a několik předmětů volitelných, aby mohl své studium zakončit bakalářskou prací. Zda student tohoto bodu dosáhne během optimálních šesti semestrů, nebo mu to potrvá déle, protože si například z časových důvodů nezapsal všechny předměty, zde nehraje roli.

Všechny předměty si student zapisuje sám dle své libovůle a sestavuje si tak vlastní rozvrh, přičemž existuje doporučení, jaké předměty si pro který semestr vybrat tak, aby vznikl smysluplný celek.

Já osobně jsem si kupříkladu v prvním semestru nezapsal botaniku, neboť jsem se obával řady odborných výrazů v němčině. Oproti tomu jsem se zapsal na semináře photoshopu a jiných grafických programů, jejichž absolvování je doporučeno až pro semestr třetí. Dále jsem si zkusil nepovinný předmět zabývající se archeobotanikou, který mne v úvodu oslovil asi nejvíce.

Zkouškové období ve formě, v jaké jej známe z našich univerzit, v Rakousku neexistuje. Zkoušky probíhají průběžně během celého semestru. Například zkoušku z práva, jež bylo asi nejtěžším předmětem prvního pololetí, jsem absolvoval až v květnu. Žádné extra studijní volno z důvodu zkoušek zde pak neexistuje a člověk si musí skloubit svůj rozvrh s termíny a časy vypsaných zkoušek.

Tento koncept klade možná větší nároky na studenty a přenáší na ně značnou odpovědnost, avšak zároveň jim umožňuje absolutní svobodu – pokud si s uspořádáním rozvrhu neporadí, je to jejich vlastní chyba. Mně osobně tento model vyhovuje, neboť si nemohu stěžovat, že mám špatný rozvrh, když je mým vlastním dílem. Největšími přednostmi studia na BOKU jsou podle mého názoru téměř absolutní svoboda studenta, značný důraz na člověka a sociologický aspekt plánování, dostupnost a snadné přijímací řízení a v neposlední řadě vstřícnost ze strany všech na škole vůči mně v roli cizince. Ve prospěch BOKU mluví také fakt, že má dlouhodobě vysoká hodnocení v globálním žebříčku vysokých škol, díky čemuž má v rámci německy mluvících zemí dobrou pověst.

Studium na BOKU může být pro studenta z Česka inspirativní také tím, že se zde nepracuje s realitami naší vlasti. Během výuky jsme se zabývali řadou urbanistických, ekologických i architektonických projektů především z Rakouska, Německa a Švýcarska.

Nevýhodou volby rakouského školství je asi fakt, že se jedná o cestu do neznáma, k čemuž přispívá především cizí jazyk. Jinak se zde však neplatí žádné školné, nikdo

se na mě za dobu mého studia nedíval skrz prsty a cítím se ve svém ročníku rovnocenně, ač jsem zde jedním z mála cizinců, když nepočítám několik lidí z Německa. Za nejobtížnější body studia v tomto odlišném prostředí pak považuji dvě věci. První z nich mne potkala v samotném začátku, kdy jsem pociťoval značnou nervozitu, až jsem si nakonec uvědomil skutečnost, že mám problém s faktem, že tu není žádný problém. Nenarazil jsem na žádného nepříjemného vyučujícího, úředníci na úřadě a ani spolužáka, jenž by mi třeba předhazoval můj původ. Vše fungovalo naprosto skvěle a lidé mi vycházeli vstříc a vždy mi důvěřovali, aniž by mi dávali pocítit své frustrace, na což jsme z domácího prostředí České republiky zvyklí.

Druhým obtížným a nepříjemným faktorem je paradoxně můj český původ. Protože jsme sousední stát Rakouska a rakouská média se zabývají děním v sousedních zemích, průběžně jsem konfrontován s dotazy na politickou situaci v ČR, naši politickou orientaci, vztah českých občanů ke svobodě slova a projevu a s dotazem, zda to celé myslíme vážně a jestli si za tím i já stojím? Je to dost nepříjemné a obtížné se vysvětluje, že náš stát opravdu řídí trestně stíhaný člověk a je to tak vlastně v pořádku.

Jinak však studium v Rakousku vřele doporučuji. Základním předpokladem je znalost němčiny, které by se měl člověk poměrně intenzivně věnovat. Poté již záleží na jeho vůli a ochotě. Rakouský školský systém však ochotný je, a to bez ohledu na to, zda jste z ciziny. Člověk se pak tedy může za každý nezdar zlobit jedine sám na sebe.

Jelikož je Vídeň pravidelně označována za jedno z nejlepších míst pro život na naší planetě a za jejím funkčním urbanistickým rozvojem stojí absolventi mého oboru, nemám žádné pochybnosti o kvalitě vzdělání, které mi Bodenkultur-Universität Wien nabízí. ■

1 Terénní mapování v rámci semináře krajinového plánování

2 Nová univerzitní budova

Martin Straka

absolvoval Zahradnictví na střední zahradnické škole Rajhrad, nyní studuje druhý ročník oboru Landschaftsplanung und Landschaftsarchitektur na Universität für Bodenkultur ve Vídni. Je aktivním členem mezinárodní zahradnické komunity CEJH.

Ohlédnutí za evropským setkáním studentů krajinářské architektury

Alice Frydrychová

Alice Frydrychová studentka bakalářského programu Zahradní a krajinářská architektura na Mendelově univerzitě v Brně. V rámci programu Erasmus+ strávila semestr na univerzitě v Lublani a semestr na Technické univerzitě v Drážďanech. Podílela se na organizaci českého setkání ELASA.

Na začátku května se na území České republiky konal „mini-meeting“ studentů krajinářské architektury z celé Evropy. Setkání pořádané v rámci Evropské asociace studentů krajinářské architektury (ELASA) organizovalo devět studentů pod záštitou Zahradnické fakulty Mendelovy univerzity v Brně.

ELASA existuje již 27 let a je platformou pro přeshraniční spolupráci studentů a vzájemnou výměnu informací a nápadů mezi nimi. Jarního setkání se zúčastnilo celkem 17 zahraničních studentů z deseti různých států (Belgie, Estonsko, Finsko, Maďarsko, Německo, Rumunsko, Slovensko, Srbsko, Švýcarsko). Dorazila také studentka z Číny studující v Německu.

Smyslem celé akce bylo propojit studenty krajinářské architektury různých národností a ukázat jim krásy a specifika naší krajiny. Setkání nemohlo být zahájeno jinde než v Lednici, v srdci komponované krajiny, která nemá v Evropě obdoby. Postupně jsme studentům odhalovali „what's in our fridge“, tedy „co je v naší lednici“. A našlo se toho opravdu mnoho.

Po počátečním přivítání v nedělní podvečer čekala natěšené účastníky zahajovací cesta po svíčkách spícím lednickým parkem. Druhý den představili zástupci tří ústavů zajišťujících výuku zahradní a krajinářské architektury specifika tohoto studia na naší fakultě. Pozvání přijal také ředitel SZKT Ing. Ondřej Feit, který ve své prezentaci poukázal na roli a poslání Společnosti pro zahradní a krajinářskou tvorbu. Následovalo poznávání kampusu univerzity a především lednického zámku, zámeckého skleníku a parku.

Na programu byl také výlet na kolech po významných místech Lednicko-valtického areálu spojený s drobnými aktivitami a úkoly s krajinářskou tematikou. Tuto část celého týdne hodnotili studenti často jako nejzajímavější, jelikož pro většinu z nich to byl svým rozsahem a provedením dosud nepoznaný typ komponované krajiny. Studenti měli možnost ochutnat moravská vína a sami představili tradice svých zemí v rámci mezinárodní večere. V polovině týdne se celá skupina přesunula do Brna, kde nás čekalo setkání s autory projektu Björnsonova sadu (Ateliér zahradní a krajinářské architektury Senderler) a poznávání významných brněnských míst interaktivní hrou formou.

Posledním místem, které jsme rozhodně nemohli vynechat, byla Praha. Zde byla účastníkům nastíněna současná situace krajinářské architektury v Česku. Navštívili jsme dva ateliéry (LAND05 a Šmídová Landscape Architects), kde nás mile uvítali a představili, jak fungují

a čemu se věnují. Důležitým bodem programu byla také přednáška v Centru architektury a městského plánování (CAMP) pořádaná Institutem plánování a rozvoje hl. m. Prahy, který zde představil svou činnost i aktuální projekty, jimiž se zabývá. Kromě toho poznávali studenti historické centrum Prahy, významné parky, architekturu i kulturu hlavního města.

V pátek již nastalo postupné loučení a každý se rozjel zpět do svého koutu Evropy. Během jediného týdne samozřejmě nebylo možné ukázat vše, šlo tedy spíše o ochutnávku a nalákání k další návštěvě. A soudě podle reakcí některých účastníků, nejednalo se o jejich poslední cestu do naší vlasti. Studenti si kromě zážitků a inspirací odnesli také nová přátelství a kontakty, které se v profesním i osobním životě rozhodně neztratí. Také pro organizátory byla akce mnohostranně přínosná. Kromě zkušenosti s organizací setkání jsme měli možnost nahlédnout na českou krajinu svěžím pohledem zvenčí a ocenit neobvyklou krásu míst, která už našim očím připadají běžná.

Stejně jako my jsme hostili studenty jiných národností, můžeme se sami stát účastníky dalších setkání pořádaných studentskou asociací ELASA. V poslední době to bylo například dvoutýdenní letní setkání v Belgii, kde byla opět možnost poznávat jedinečnost jiných kultur a krajin. V příštím roce se bude mini-meeting ELASA konat v Itálii.

Na událost finančně významně přispěla Zahradnická fakulta Mendelovy univerzity a Společnost pro zahradní a krajinářskou tvorbu. Dalšími sponzory jsou Ateliér zahradní a krajinářské architektury LAND05 a firma Černý-Biopro s.r.o. Za jejich podporu děkujeme! ■

Alnarp – na skok do Švédska

Lucie Olejárová

Ing. Lucie Olejárová

absolventka oboru Zahradní a krajinářská architektura na ČZU, Erasmus ve švédském Alnarpu, zimní semestr 2016/2017. Absolvované předměty: Driving forces and contemporary tendencies, People and environment

Erasmus ve Švédsku lze shrnout jako dlouhou jízdu na kole pod chladným severským sluncem a proti neutuchajícímu větru, čerstvou překapávanou kávu a alternativní výuku. V kampusu mi nabídli tolik svobody v tvorbě, až jsem se neměla čeho chytit. Nedocenitelné byly literární semináře, experimentální terénní průzkumy i spolupráce se studenty architektury. Patřičným závěrem byla neobvyklá forma odevzdávaných výstupů z ateliérů.

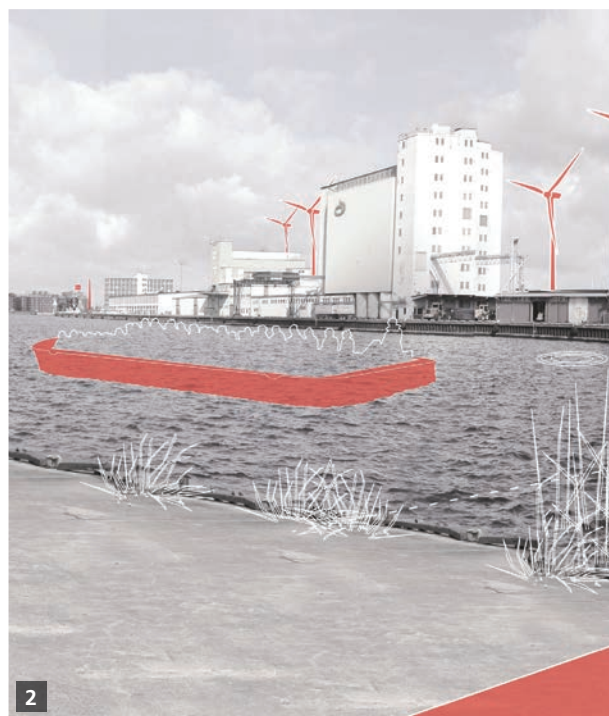
Univerzitní kampus Alnarp švédské SLU (Swedish University of Agricultural Sciences) leží v polích, která mě zaskočila svou nekonečnou rovinatostí. Kampus se nachází kousek od moře mezi městy Malmö a Lund. Výuka je zde pro české prostředí až provokativně uvolněná, prokládána častými „fika“, tedy pauzami na kávu tradičně podávanou se skořicovým šnekem. Přestávky bývají zahajovány samotnými studenty, a to stylem, který zahraničním studentům vhání ruměnec do tváře. Vyučující k jejich překvapení souhlasí a fiku zahájí. Hierarchie je Švédům obecně na překážku.

Ve skandinávském stylu přestavěné budovy bývalé farmy, panských domů a zámku poskytují univerzitě zázemí. A tak se studentovi stane, že ateliéry probíhají v bývalém vepříně, knihovna je ve stodole a bydlí se ve stájích. Každý si vybere své místo v prosvětleném ateliéru, tam rozloží svou práci a sbalí ji až na konci semestru. V Alnarpu je vše pod nosem. Důvodem je izolovanost kampusu, který obklopují kromě polí, polí a polí také experimentální lesy a trvalková a rehabilitační zahrada. V Alnarpu jsou moderní a nebojí se experimentovat. Za semestr se učí jen dva předměty, ovšem po sobě, každý

1 Zámek v kampusu Alnarpu hostí vyučující. Foto Dorotea Cimburová

2 Vizualizace navržené strategie pro Nyhamnen. Autor Martin Sjöfors

3 Budova bývalé farmy, současná knihovna a studovna. Foto autorka

za 15 kreditů ECTS. Přínos vidím ve zvýšení motivace a nadšení studenta, protože je možné se plně ponořit do dané problematiky. V rámci jednoho předmětu je v lekcích a individuálním studiu probráno mnohé. Tak jsem například studovala možnosti využití mušlových farem pro čištění moře a obživu v rámci projektu strategie bývalého přístavu Nyhamnen v Malmö. Jiní studenti zjišťovali maximální možné zatížení střechy stávajícího sídla nebo například získávání větrné energie z větrů od moře. Může vyvstát námitka, že nelze vyučovat uspokojivé množství látky v jednom předmětu. Moje zkušenost je opačná. Za semestr v Alnarpu jsem se naučila nepoměrně mnoho. Není řeč ani tolik o vědomostech, jako o do-

vednostech. Když se totiž individuální analýzy diskutovaly ve skupinách a prezentovaly v rámci pátečních odevzdávek, informace si studenti mezi sebou předali a jejich konečný objem byl větší. Kouzlo spočívalo v zápalu studentů a uvolněné náladě. Tím se mi vysvětlila sebekázeň švédských studentů, ale ne jejich schopnost kritického uvažování. Tu nabývají při literárním semináři. Spočíval v intenzivní samostatné četbě a následné asi čtyřhodinové diskuzi v kolektivu, kde nelze mlčet. Zařazení protichůdné literatury podněcuje studenty k posuzování, zpochybňování a tvorbě vlastního názoru. Nezvyklým momentem ve švédské výuce je, že prakticky nic není špatné. Málokdy student uslyší, že jeho práce či

4 Terénní průzkum metodou derivé. Foto autorka

5 Sdílení informací po terénním průzkumu. Foto autorka

4

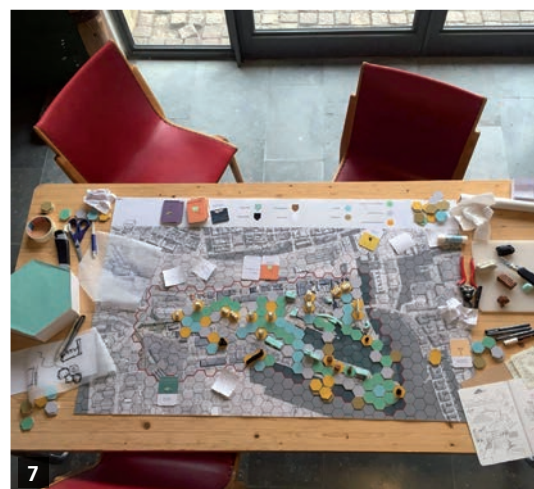

5

6 Finální kritika formou prezentace hry. Foto autorka

7 Rozehraná partie navržené hry. Foto Victor Brynje

8 Týdenní forma rozvrhu

PO	úvod do nového týdne s novým cílem (terénní průzkumy, workshop,...), lekce
ÚT a ST	individuální práce zadaná z pondělí (analýzy, terénní průzkumy, navrhování,...), lekce
ČT	literární seminář, lekce
PÁ	odevzdávání dílčích prací za každý týden (krátký film, poster s prezentací,...)

8

názor jsou mylné. To vede k větší pohodě a sebejistotě, která přímo souvisí s mírou motivace. Na druhou stranu může chybět sebereflexe a konstruktivní kritika, která je podávána opatrně.

Pokud bylo něco opravdu nevšední, byly to terénní průzkumy. V rámci předmětu Planning project: Driving forces and contemporary tendencies bylo objevováno řešené území pomocí herních karet Get out of here! (www.disorder.nu). Cílem karet je objektivní, náhodné a komplexní probádání území. A tak jsme se v rámci plnění úkolů octli v nejrůznějších zákoutích, zkoumali jinakost působení soukromého a veřejného prostoru, vtělovali se do osob s postižením či hledali nejbližší trávník pro chůzi na bosu. Další průzkum vyústil v krátký film či prezentaci místa pomocí nálezu. Jedná se o metodu derivé (Guy Debord, 1956), při níž jsou zaznamenány a shromážděny faktické nálezy (vzorky vody, sypké materiály, rostliny, odpad, záznamy zvuku,...). Vytrženy z kontextu jsou svědectvím, které přibližuje místo badatelům i ostatním.

Po průzkumech následoval experimentální workshop, který vybudil kreativitu pro začátek procesu navrhování. Probíhal pod taktovkou amerického institutu RIEA (The Research Institute for Experimental Architecture), který se studenty vytvořil abstraktní model řešeného území znázorňující hranice, toky energií a koncepční návrhy. Pro konfrontaci vizí a nápadů sloužily schůzky s vlastníky dotčených pozemků, které vracely studenty na zem. Naopak k myšlení „outside the box“ byli postrkováni při konzultacích s hostujícími lektory.

Rozvrh se každý týden měnil, nicméně základní formu lze vidět v tabulce (obr. 8).

Velkým plusem rozvrhu je srozumitelně zadaná práce na týden, jejíž dílčí výsledky jsou odevzdány vždy v pátek odpoledne. Proto mohou lektor i studenti trávit víkend s čistou hlavou.

V rámci předmětu byla navázána také spolupráce se studenty architektury. Pokud je Alnarp uvolněným kampusem, pak nevím, jak popsat univerzitu architektury ve studentském městě Lund. Spolupráce spočívala ve sdílení terénních průzkumů, jejich výsledků a workshopu. Studenti dvou podobných profesí názorově naráželi ani ne tak kvůli rozdílným postojům, jako kvůli rozdílnému literárnímu přehledu, zaběhlému postupu práce a volbě programů. Neustálé hledání společné řeči bylo obohacující a náročné. Na druhou polovinu předmětu se univerzity rozešly. Studenti krajinné architektury navrhovali strategii na sto let pro přístav Nyhamnen. Studenti architektury navrhovali budovu, která přístav reflektovala.

Díle i závěrečné výsledky prací jsou v mnoha případech prezentovány veřejně na chodbách univerzity, kde poté visí volně k nahlédnutí. Závěrečná prezentace byla v tomto případě pojata posterem, promítnutím dokumentu, odehráním partie navržené hry, divadelní performancí, výstavou i animací. Poté následovala otevřená diskuze. Celkové hodnocení se student dozvěděl online na svém studijním portálu.

Resumé

The Erasmus exchange programme for the mobility of university students and teachers abroad is an opportunity to broaden one's mind and horizons and to seek solutions which are not common in our home land. Experiencing a different education system, the hierarchy between teachers and students or the selection of literature is beneficial as well. Erasmus is an inspiration which enriches both involved parties. ■

Exkurze do Itálie z pohledu studentů

Helena Vrablcová

Ústav zahradní a krajinářské architektury Mendelovy univerzity pod vedením doc. Dr. Ing. Dany Wilhelmové pořádá tematické exkurze do Itálie, Anglie a Francie. Čtrnáctidenní exkurze s bohatým programem, která je předmětem tohoto článku, zahrnovala zahrady, městské prostory i muzea napříč celou Itálií. Cílem exkurze je studium vývoje italské zahrady na konkrétních dílech zahradního umění v Itálii. Program je doplněn o studium nejvýznamnějších příkladů vývojových tendencí zahradního umění v 19. a 20. století.

Krajinná scéna Itálie je utvářena přírodními podmínkami, kulturním a historickým vývojem a populací. Severní část s Alpami, lesy a řekami střídá Benátská laguna. Benátky, město na vodě, se právem pyšní titulem světového unikátu. Město svírané lagunami a protkané uličkami s malebnými domy objevují lidé z celého světa, kteří záměrně bloudí sem a tam. Stopy benátské kultury ani po staletích nesmyla voda, ani je nezakryly stopy milionů lidí a holubů. Benátky jako by nepatřily do dnešní doby technologií a automobilů. Tento od zbytku světa oddělený ráj má rozhodně čím zaujmout. Člověk je unášen nepochopitelnou rovnováhou města, která překonává hranice vody a vystupuje svou majestátností na náměstí sv. Marka, v palácích na Canal Grande i v bazilikách a v těch nezapadlejších uličkách.

Není divu, že italská krajina stála u zrodu renesance. Podmanivou scenerii Toskánska se zvlněnou krajinou

rytmizovanou sloupovitými cypřiši, našedlými olivovými sady a sytě zelenými vinicemi jen decentně přerušují samostatně stojící statky, městečka a města. Z každého místa je možné vnímat krásu panoramat inspirující umělce již několik století. Florencie, jakožto centrum Toskánska a umění, je jednou velkou galerií pod širým nebem se zázraky stavitelství z rukou mistrů, s podmanivými výhledy, s věžemi, kampanilami a kopulemi dómů, kterým vévodí Santa Maria del Fiore od mistra florentské renesance Filippa Brunelleschiho.

Italská renesance se inspirovala antikou. Ve starověku lidé vzhlíželi k nebi a k věčnému životu, v renesanci se dívali kolem sebe a tvořili v harmonii s přírodou a vesmírem. Dnes poznáváme, že poznatky a díla, která po sobě tato doba zanechala, jsou věčná a nadčasová. Zároveň svou náplní představují filozofii renesančního člověka, se kterou se dokáže ztotožnit i dnešní člověk.

Bc. Helena Vrablcová
absolventka bakalářského stupně oboru Zahradní a krajinářská architektura na Mendelově univerzitě v Brně. Na této univerzitě navazuje studiem stejného oboru. Je praktikantkou SZKT a členkou redakční rady časopisu.

Pohled na Florencii
z Michelangelova náměstí

Villa Medici se nachází na kopci Pincio s výhledem na Řím a Vatikánskou basiliku

Tvary a proporce podle matematických výpočtů lahodí oku a zdají se být tak dokonalé, jako by ani nebyly dílem lidské ruky. Díky terasám se měnil výhled a dával vilám a zahradám dominantní postavení. Nejstarší renesanční zahradu má Villa Medici ve Fiesole, zcela nadčasová ve své filozofii zasazení do krajiny. Na dvou terasách se rozprostírají formální zahrady otevřené do okolí s výhledem na město Florencii. Pergola je porostlá právě dokvétající popínavou Banksovou růží a na horní terase několika dožívajícími magnóliemi, které jsou skutečnými romantickými pamětníky slavné a opravdu jedinečné zahrady.

Nádherné italské zahrady mají společný bohatý výraz díky vegetaci, sochám, fontánám a terasám – právě ty charakterizují zahradní umění italské renesanční zahrady. Zasazení do časoprostoru, kde je idea z antiky propletena symbolismy pomocí soch a podtržena výtvarnou ideou a duchem místa. Zahrady odkrývají po staletí svůj vzhled, pohledy, zvuky a vůně, které doslova vyrazí

dech. Zachovalá unikátnost známých zahrad v Caprarole, Florencii, Fiesole, Tivoli a Bagnaie o tom nemusí nikoho dlouho přesvědčovat.

Z rostlin převládají stálezelené druhy tvarované do plůtků a lemů, citrusy v nádobách, pnoucí růže, vavříny, myrty, stálezelené duby, cesmíny, sloupovité tmavé cypřiše, našedlé olivovníky a vše zastřešují elegantní borovice pinie.

Zahrady 15. a 16. století odrážely tehdejší pojetí umění a přírody. Podstata renesančních zahrad není jen v sortimentech rostlin, ale i v jejich uspořádání a tvarosloví. Zcela nezbytnou složkou jsou i prvky neživé – terakotové nádoby, oranžerie, grotty, sochy a labyrinty, které jsou pojaty striktní geometrií i přírodní nepravidelností. Bohatý vodní program s technicky mistrně propracovaným hydraulickým systémem je součástí každé italské zahrady.

Voda jako základ života vytváří v zahradách živou a dynamickou atmosféru, přetváří sochy, grotty i schodiště

v živé obrazy pro oko, osvěžujícími kapkami vody působí na tělo a zvukem proudů a stříků na mysl. Vodní varhany a alej sta fontán v D'Este, kaskády u Casina Farnese a zcela unikátní vodní program Villy Lante jsou spojením nebe a země pomocí dynamiky i statického odrazu vody jako jediného živlu.

Každá zahrada ožívá s průchodem návštěvníka. Je to dáno pohybem, změnou výhledů, změnou světelné scény, zvuku a odrazu vody. Ve Ville Lante se po průchodu spodním parterem ocitneme na terase pod platany u fontány světél a u grott, přes schodiště se nám nabízí pohled na kardinálův stůl, fontánu a kaskádu. Podobně je tomu i u Casina Farnese, kde se po vystoupení z lesíku otevírá pohled na travnaté schody s kaskádou, fontánu říčních bohů a horní terasu, která je lemována hermami a karyatidami, ochránkyněmi zahrady. Při každém zastavení nezbyvá než klást si otázku, zda jsou tyto zahrady opravdu dílem člověka, nikoliv boha.

Protipólem symetrických zahrad Villa Lante či D'Este je

Sacro Bosco. Obrovské sochy zasazené do lesa, který jim dodává prostředí a stíny, promítané paprsky slunce přes koruny stromů. Sochy jakoby zkamenělé pod tíhou světa. Zahrada příšer i svatý les – záleží na subjektivním vnímání a citovém rozpoložení člověka. Atmosféra lesa je místy tajemná, ponurá a plná překvapení. Směs pocitů je někdy nejasná a nepopsatelná, podobně jako hranice mezi dobrem a zlem nebo láskou a nenávistí. Parodie, hra na protipóly a zcela zřejmě i na danosti renesance činí ze zahrady unikát, jehož obrazy si každý, podobně jako kdysi Salvador Dalí, interpretuje po svém.

Napětí, strach a nejistota soch v lese Bomarzo jsou patronou inspirací autorky Niki de Saint Phalle pro její novodobou interpretaci Tarotové zahrady. Je to jako záblesk magie a neviditelná síla, která drží všechny karty v ruce a vykládá návštěvníkovi svůj příběh a jeho budoucnost. Zahrada propletená cestami k sebepoznání přivádí člověka k sebereflexi nejen ve střepech zrcadel.

Tvůrci zahrad uměli ocenit a ukázat krásu života, neboť

Kardinálův stůl v zahradě Villy Lante

Giardino segreto – tajná zahrada za zdí ve Ville Medici di Castello

Vila Mystérií za hradbami antických Pompejí

je patrná v každém detailu. Dynamika vody, těla delfinů, grotty a kasina – všemu je vtisknuta jemnost, láska a hra, která je dána na odív jako múza.

Kouzlo italských měst, historických center s úzkými uličkami, domů zdobených barevnými okenicemi a květinami, kde život pulzuje díky italskému temperamentu a různorodosti návštěvníků charakterizující každé místo. Typický a harmonický řád městského prostoru italských měst je narušen turismem v Shakespeareově městě, Veroně, kde intimitu a romanci místa zcela pohřbil vandalismus ve jménu lásky. Itálie je plná překrásných zahrad ukrytých za stěnami, zidkami, dveřmi a domy. Při průchodu malebnými uličkami měst je možné zahlédnout byt jen na okamžik atrium či rajský dvůr. Všechny byly oázou s překvapením. Renesanční zahrady vznikaly v závislosti na budově a krajině, ze které přebíraly tvarosloví. Inspirovaly se v antice a následně tento odkaz přejímaly zahrady pozdějších stylů – francouzská zahrada, anglický krajinný park a nakonec i mnohé moderní a nové zahrady po celé Evropě i ve světě.

Silná tisíciletá místa představují v ruinách život starého Říma se zbytky chrámů, památníků a občanských veřejných budov. Forum romanum, středisko politického a společenského života, zarůstá tráva a jeho impozantnost je navždy ztracena. Není však ztracen jeho odkaz a význam, který je stále čitelný a otevřený pro všechny jako brána k poznání.

Snad ještě silnějším momentem je město pohřbené a ztracené v popelu na šestnáct století. Souhra okolností a náhod, proč varovným signálům přírody nebyla věnována pozornost a jestli erotická témata byla důvodem zatracení Pompejí Bohem, jak je tomu psáno v Bibli. Rozsáhlé zříceniny se stále patrnou urbanistickou strukturou – s osami Cardo a Decumanus, s mřížkou rovných cest dlážděnou velkými mnohostěnnými kameny vymezující bloky s charakterem původní výstavby domů. Dům – domus, dokonalé schéma uspořádání, které Římané používají několik stovek let. Tragický konec s hrůzným prokletím možným i dnes, kde je vidět pomíjivost bohatství a života. Mnoho generací z rodu přeživších i davy návštěvníků s různými osudy se mohou naučit, že právě život, který zrovna žijí, je jejich osobním vítězstvím. ■

Resumé

The Department of Garden and Landscape Architecture at Mendel University, headed by doc. Dr. Ing. Dana Wilhelmová, organizes thematic excursions to Italy, England and France. The two-week excursion with a varied programme which is described in this article included gardens, cities and museums across Italy. The aim of the excursion is to study the developments of Italian gardens manifested in specific works of garden art in Italy. The programme is supplemented with the study of the most important examples of development trends in garden art in the 19th and 20th centuries.

Zahradnictví FLOS - zelená pro Vaše realizace

Velkoobchod s rostlinami

Kompletace zakázek

Trvalková školka

Trávníkové koberce

Předpěstované živé ploty QuickHedge

Rozchodníkové koberce

Substráty a mulčovací kůra

Pomocný materiál

Tel.: +420 220 940 174

E-mail: info@flos.cz

www.flos.cz

Zahradnictví flos s.r.o.
Zahradní 141, 250 68 Řež u Prahy

Pečujeme o stromy

Stromové injekce

MIKROINJEKTÁŽE – velice účinná obrana vůči hmyzím škůdcům (klíněnka jírovcová, mšice smrková, dutilka jasanová, zdobnatka lipová) a houbovým onemocněním (grafióza jilmů, chřadnutí jasanů)

MAKROINJEKTÁŽE – výživa a ochrana významných stromů (připravíme speciální směs dle individuálních potřeb stromu – vhodné např. pro památné stromy)

BAOBAB – péče o zeleň s.r.o.

Alšova 5/3 | 252 62 Únětice

tel.: 603 256 754 | e-mail: ruzicka@baobab.cz

www.baobab.cz

Chránička TreeProtect® je levné, efektivní a spolehlivé řešení k ochraně stromů proti poškození při sekání trávy a před hlodavci. Chránička kmenu je k dostání v hnědé a zelené barvě.

TreeProtect® má optimální vzduchové mezery. Ty poskytují stromu dostatek vzduchu a světla a brání napadení hmyzem a hnilobě stromové kůry.

TreeProtect® chrání kmeny do průměru 11 cm. Pro větší stromy lze snadno spojit dohromady dva nebo více dílců TreeProtect®.

Vlastnosti

- Snadná instalace
- Nebrání růstu kmenu stromů
- UV odolná
- Vysoce kvalitní materiál (certifikovaný FDA)
- Optimální provzdušňovací díry

Materiál

- Polyetylén (PE), 100 % recyklovatelný

Balení a velikosti

Výška	Šířka	Tloušťka	Balení
21 cm	36 cm	2 mm	100 dílců

Specifikace

Specifikace jsou k dispozici na našich webových stránkách nebo v naší kanceláři.

Bez TreeProtect®

S TreeProtect®

TreeProtect®

Chránička kmene

Snadná instalace

ARBORISTICKÁ OBCHODNÍ s.r.o.
Ing. Jiří Borský – jednatel
Přehýšov 57, 330 23 Nýřany
Tel.: +420 603 810 050
E-mail: info@arborobchod.cz
www.arborobchod.cz

PUBLIKACE Z VYDAVATELSTVÍ PROFI PRESS s. r. o.

NOVINKA

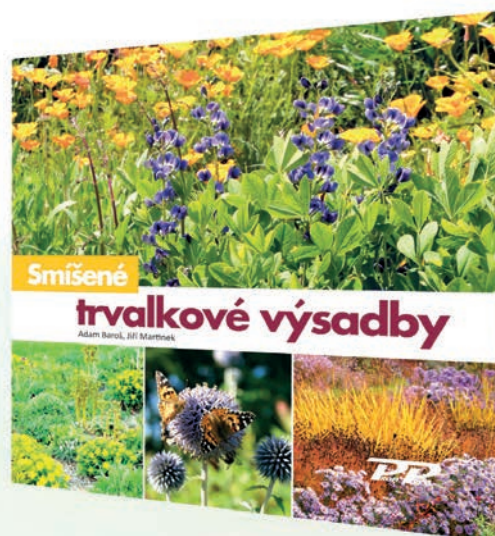
SMÍŠENÉ TRVALKOVÉ VÝSADBY

Ing. Adam Baroš, Ing. Jiří Martinek, Ph.D.

Publikace **Smíšené trvalkové výsadby** je určena odborné veřejnosti, pěstitelům trvalek i budoucím odborníkům – studentům. Zaměřuje se výhradně na slunná až lehce přistíněná stanoviště s výrazně omezeným vodním režimem. Taková stanoviště se totiž ve městech vyskytují velmi často. Většina opublikovaných informací vychází především z osobních zkušeností autorů s daným typem květinového záhonu v podmínkách naší republiky. Autoři nejvíce čerpali z poznatků a zkušeností získaných při práci s reálnými výsadbami v Dendrologické zahradě v Průhoních a dlouhodobých pozorování prvních výsadeb záhonů v Praze. Důležité však byly i bohaté odborné kontakty a výměna zkušeností s kolegy z různých institucí, zejména v Německu a Rakousku.

Cena: 495 Kč

Pevná vazba, 264 stran, formát 240 x 240 mm

Objednávejte na:
Profi Press s. r. o., Jana Masaryka 2559/56b, 120 00 Praha 2, tel.: 277 001 600,
e-mail: odbyt@profiexpress.cz, www.zahradaweb.cz.
Ucelenou nabídku knih naleznete v e-shopu obchod.profiexpress.cz.

ZAHRADNICTVÍ

měsíčník pro profesionální zahradníky